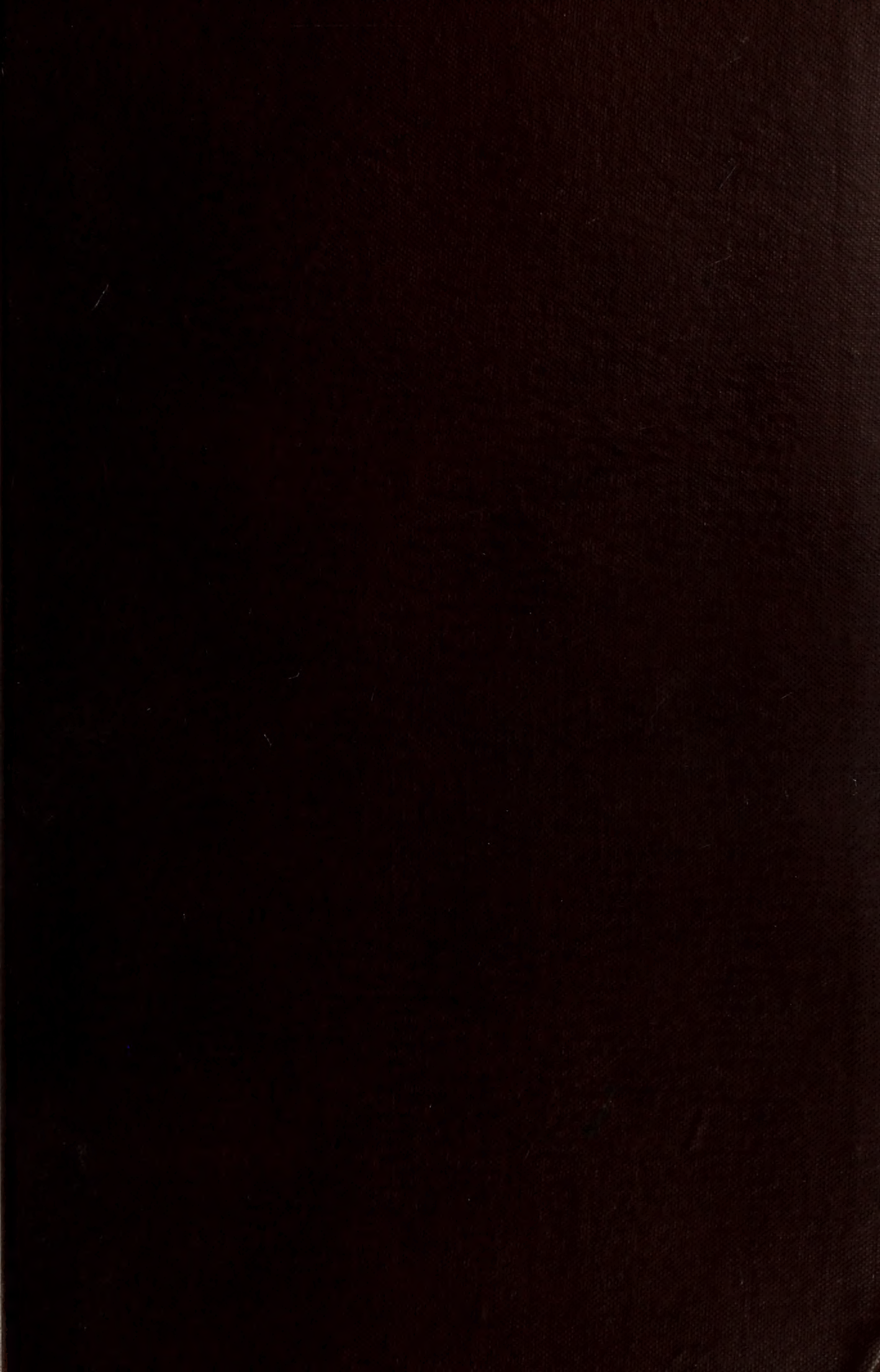
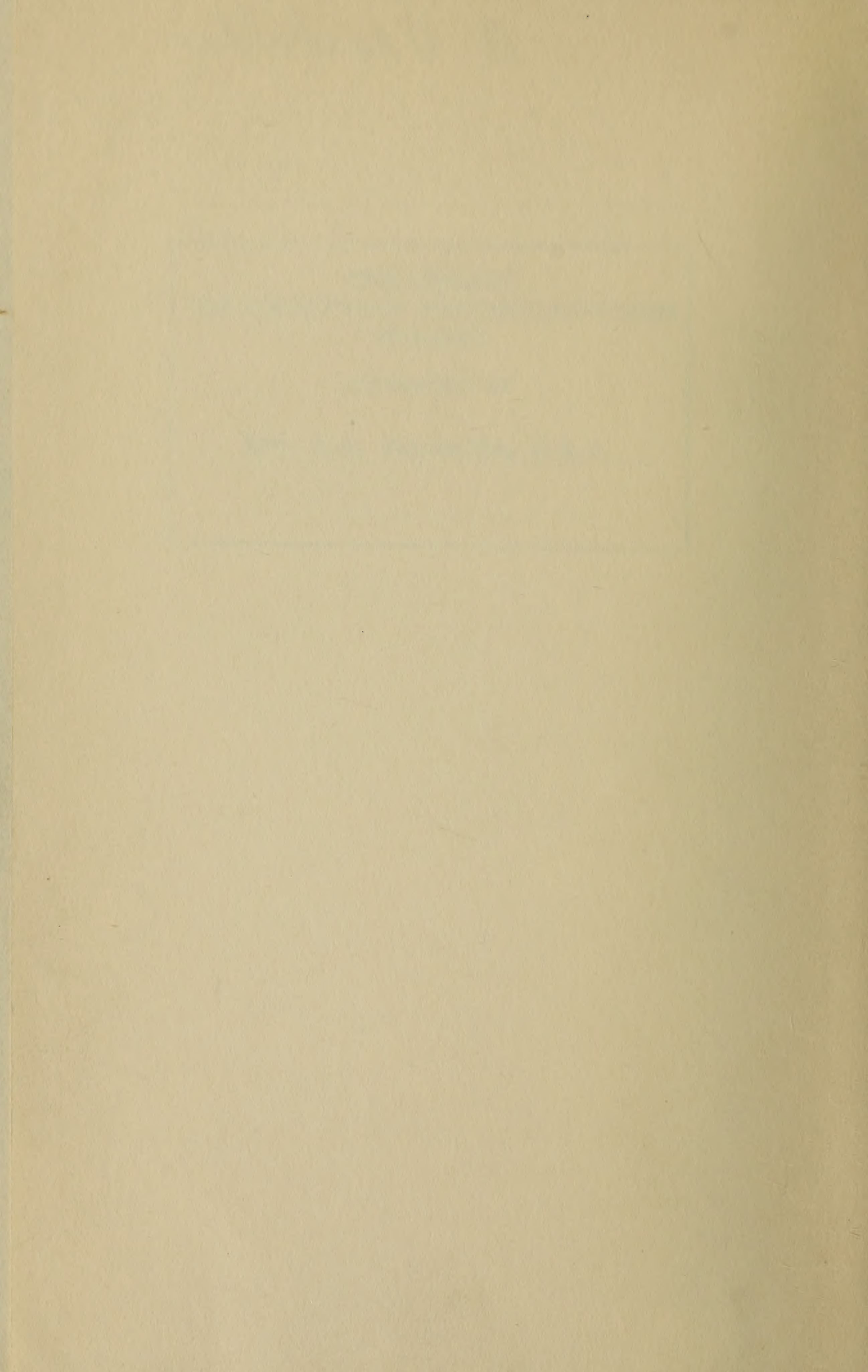

CLAVIS LINGUARUM SEMITICARUM
EDIDIT HERMANN L. STRACK
PARS IV

GRAMMATIK
DES
BIBLISCH-ARAMÄISCHEN

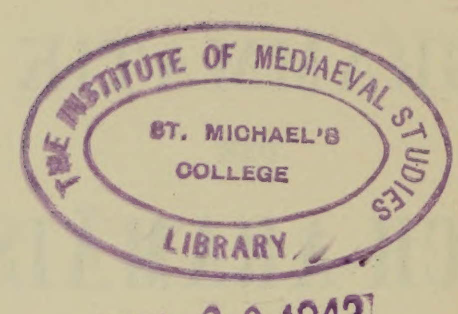
MIT DEN NACH HANDSCHRIFTEN BERICHTIGTEN
TEXTEN UND EINEM WÖRTERBUCH

von

PROF. *D.* DR. HERMANN L. STRACK

SECHSTE, DURCHGESEHENE AUFLAGE

MÜNCHEN 1921
C. H. BECK'SCHE VERLAGSBUCHHANDLUNG
OSKAR BECK

Printed in Germany

Vorbemerkung zur sechsten Auflage.

Meine seit Jahren im Buchhandel vergriffene „Grammatik des Biblisch-Aramäischen mit Texten und Wörterbuch" neu setzen zu lassen, und zwar im Format der andren Teile der Clavis Linguarum Semiticarum, ist durch die ungeheuerlich gestiegenen Herstellungskosten unmöglich geworden. Befragte Fachgenossen aber, Theologen wie Orientalisten, haben sich einmütig dahin ausgesprochen, daß dies Buch, weil auch in seiner bisherigen Gestalt ein sehr nützliches Hilfsmittel, den Lernenden nicht länger fehlen dürfe. Daher habe ich den Text der 5. Auflage durch Manuldruck vervielfältigen lassen und nur auf S. 8, 10—12 Zusätze und Verbesserungen gemacht.

Berlin-Lichterfelde West, 2. Juli 1921.

H. L. Strack.

Aus den früheren Vorworten.

Den Gedanken einen Abriß des Biblisch-Aramäischen zu veröffentlichen habe ich im Sommersemester 1879 gelegentlich meiner ersten Vorlesung über das Danielbuch gefaßt, damals auch schon nicht unerhebliche Vorarbeiten gemacht. Aber erst Ostern 1895 fand ich Muße zu der von mir als notwendig erkannten Vergleichung von Handschriften.

Bei Bearbeitung der Grammatik kam es mir vor allem darauf an, durch ein praktisches und billiges Hilfsmittel dem beklagenswerten Mißstande entgegenzuwirken, daß von hundert Theologen mehr als neunzig ohne jede Kenntnis des BA bleiben. Durch beständige Vergleichung des BH, dessen Kenntnis ich voraussetze, ist es mir gelungen, auf nur 28 Seiten eine ausreichende Anleitung zum grammatischen Verständnisse des BA zu bieten.

Für die Textausgabe sind benutzt:

1. B = codex Berolinensis Orient. Fol. 1—4, Bibelhandschrift Kennicott 150.

2. E = codex Erfurtensis 3, zu der auf meine Veranlassung durch RLepsius vor dem Verkauf ins Ausland geretteten wertvollen Erfurter Sammlung hebräischer Handschriften gehörig (Paul de Lagarde hat sie beschrieben in: Symmicta, Göttingen 1877, 129—164), jetzt in Berlin, Orient. Fol. 1213. Dieser Bibelkodex hat zwar im BA sehr häufig falsche Vokale (Qameç: אָמַר usw für אֲמַר usw; Pathaḥ: קַל, אֱלָה, שְׁלַמְכוֹן, אַמְרִין für קָל usw.), bietet jedoch manches Beachtenswerte. Die zahlreichen vom Punktator, bezw. vom Masorethen gemachten Änderungen habe ich, weil die meisten einfach Schreibfehler verbessern, in der Regel nicht vom Texte der ersten Hand unterschieden.

3. J = codex Jemenensis, von dem Antiquar Shapira aus Südarabien mitgebracht, auf meine Empfehlung durch RLepsius für die Kgl. Bibliothek in Berlin angekauft, Orient. Quart. 680, Fragmente der Hagiographen mit supralinearer („babylonischer") Punktation und zwar nach einem vereinfachten Systeme. Hier und da außer den oben stehenden Vokalzeichen auch, gleichsam zur Verdeutlichung!, die gewöhnlichen: 1, 13 וְיִרְאוּ, תִּרְאֶה; 2, 13 נַפְּקַת; 7, 5 הֲקִימַת. Von 𝔡 enthält J 1, 8—2, 49 Anfang u. 4, 21—7, 7. Leider sind diese Blätter, besonders oben und an der Langseite, stark beschädigt; auch ist infolge flüchtigen Schreibens zB Pathaḥ von Šᵉwa mobile oft nicht zu unterscheiden. Dennoch ist J von erheblichem Werte. Die oft von späterer Hand geänderte, ursprüngliche Vokalisation ist der in D verwandt und lehrt uns eine von der üblichen vielfach abweichende Aussprache des BA kennen (zB אינשא, אלה, אחרי, תהוי; jetzt אנשא, אלה, אחרי, תהוי). Man beachte ferner die ungeändert gelassenen Schreibungen גלי 2, 19; צלמא, רגלא usw.

S. 33*ff. gebe ich 𝔡 4, 21—7, 7 gemäß der ersten Hand in J nach der Vergleichung des Prof. PKahle (jetzt in Gießen, vgl. dessen Schrift: „Der masoretische Text des ATs nach der Überlieferung der babylonischen Juden, Leipzig 1902, S. 7ff.). — Die im Ms. vorhandenen Lücken sind in eckigen Klammern ergänzt (nur der Konsonantentext). In runde Klammern sind die Stellen eingeschlossen, deren Punktation nicht mehr sicher erkennbar ist. — ב Qameç; ב Pathaḥ; ב Çere; ב Ḥireq; ב Ḥolem; ב Qibbuç; ב Šᵉwa mobile; ב Dageš (abgekürztes ג); ב Raphe. Akzente: ב Athnaḥ; ב Ṭiphḥa (oft ist nur Ṭ. gesetzt, zB 4, 34; sehr oft sind beide Akzente weggelassen); ב Zaqeph;

ב T^{e}bir; ב Ṭeres; ב Ḥoneh (R^{e}bîaɛ); ב S^{e}goltha (auch gleich andren Akzenten); ב Pašṭa (vor S^{e}goltha: Zarqa; S^{e}g. dann oft weggelassen); ב 5, 7 = L^{e}garmeh, an den drei andren Stellen 5, 10. 19. 7, 7 gleich Gereš. של = שָׁלֵם = מָלֵא. דק = לית.

4. D = codex Derenburgii, große Stücke der Bücher Hiob und Dan. mit Saɛadjas arabischer Übersetzung, früher im Besitz von JDerenbourg († 28. Juli 1895), der die Handschrift (Oktav, 18 Zeilen auf der Seite, Papier) aus Jerusalem erhalten hatte; jetzt Prof. WBacher in Budapest gehörig. Von dem aram. Teile des 𝔇 fehlen 2, 28—41; 4, 5—22; 6 27—7, 4 הקימת; 7, 15—20. Supralineare Punktation einfachster Art; weder Dageš noch Raphe; keine Randnoten (die Q^{e}rê sind meist in den Text aufgenommen); keine Akzente außer Athnaḥ, und auch dieser ist nicht regelmäßig gesetzt. Am Wortanfange für Ḥaṭeph oft der volle Vokal: אזל, עבד statt: אזל, עבד; dagegen ist Ḥaṭeph nach dem Vokal, welchem es entspricht, gewöhnlich unterdrückt, zB: אחרי, דהבא usw (*ahrê* usw) statt: אחרי usw. Aleph hat am Wortanfange statt Ḥaṭeph-S^{e}gol stets Çere: אדין für אֱדַיִן, oft mit folgendem Jod: אימר für אֱמַר. — Ziemlich flüchtige Arbeit: nicht selten sind Wörter weggelassen, seltener umgestellt. Auch ist die Punktation oft undeutlich. Dennoch ist die Handschrift wertvoll, wie jetzt auch die Übereinstimmung mit G beweist.

5. L = codex Londinensis, British Museum Orient. ms. 2374 (Hagiographen), durch die Freundlichkeit des Rev. GMargoliouth in London (Esra und Dan. 2—6, 25). Die supralineare Vokalisation ist hier durch die übliche beeinflußt.

6. P = codex Petropolitanus Bibl. Hebr. B 19^{a}, vom J. 1009 (1010) n. Chr., durch die Freundlichkeit des Prof. Dr. AHarkavy in St. Petersburg (s. AHarkavy u. HLStrack, Katalog der hebräischen Bibelhandschriften in St. Petersburg, St. P. u. Leipzig 1875, S. 263—274).

7. S. 32*f. biete ich nach der Vergleichung von Prof. Kahle auch ein Stück aus Dan. 3 mit supralinearer Punktation: 3, 12—15. 20—24 zwei aus der Geniza von Altkairo nach Cambridge gebrachte ziemlich alte Doppelblätter (Pergament, 12mo) mit der arabischen Übersetzung nach jedem Verse.

Zugrunde gelegt ist der masorethische Text (𝔐) nach den Ausgaben von SBär (𝔅) und ChrDGinsburg (𝔊). Über die

Abweichungen von ihm und beachtenswerte Lesarten, die in den Text aufzunehmen ich Bedenken trug, vergleiche man die Fußnoten. Konjekturen habe ich nur selten erwähnt. — Die Anordnung der dem Buche Esra entnommenen Stücke wird das sachliche Verständnis dieser historisch sehr wertvollen Texte erleichtern. — Die Akzente der Bibeldrucke habe ich durch die moderne Interpunktionsweise ersetzt.

Der fünften Auflage (1911) sind außer fortgesetzter eigner Erfahrung die neuesten Veröffentlichungen zu gute gekommen, namentlich die wertvollen ägyptisch-aramäischen Papyri, um die A. E. Cowley-Oxford und Ed. Sachau-Berlin sich hervorragende Verdienste erworben haben.

Die freundliche Aufnahme, die meinem Büchlein allerseits geworden ist, gereicht mir gegenüber einer sehr schmerzlichen Erfahrung, die ich vor seiner Veröffentlichung (Weihnachten 1895) mit der Firma Reuther & Reichard in Berlin, für die es bestimmt war, machen mußte (s. Theol. Literaturblatt, Leipzig 1896, Nr. 13 u. 14), zu lebhafter Genugtuung. Die ersten vier Auflagen sind bei J. C. Hinrichs in Leipzig erschienen, die beiden folgenden im Verlag der C. H. Beck'schen Buchhandlung in München.

H. L. Strack.

Inhaltsverzeichnis.

Abkürzungen und Zeichen.

a. = (status) absolutus.
BA = Biblisch-Aramäisch.
BH = Biblisch-Hebräisch.
c. = (status) constructus.
d. = (status) determinatus.
f. = femininum.
Fw = Fremdwort.
Ha. = Haqṭēl.
Hithq. = Hithq^{e}ṭēl.
Hithqa. = Hithqaṭṭal.
K = K^{e}thîb.
m. = masculinum.
p. = passivum.
pl. = pluralis.
s. = cum suffixo.
Q. = Q$^{\breve{e}}$rê.

B, E, D, G, J, L, P = codex Berolinensis etc., s. Vorwort.

𝔒 = Targum Onkelos. 𝔗 = Targum.

Da. = Dalman, Grammatik des jüd.-paläst. Aramäisch 2. Aufl., Leipz. 1905.

HGr = H. Strack, Hebr. Grammatik, 13. Aufl., München 1917.

Land. = S. Landauer, Studien zu Merx' Chrestomathia Targumica (in: Zeitschrift für Assyriologie 1888, S. 203—292).

Nö. = Th. Nöldeke, Kurzgefaßte Syr. Grammatik, 2. Aufl., Leipz. 1898.

ZDMG = Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft.

AJSLL = American Journal of Semitic Languages and Literatures.

$\hat{-}$ in Pausa stehende Form. $\overset{\circ}{-}$ in BA nicht vorkommende Form.

ʾ = א. ʿ = ע.

𝔟 = Daniel; 𝔢 = Esra. Zitate ohne Nennung des Buches sind aus dem Danielbuche entnommen.

Berichtigungen und Zusätze

A. Grammatik.

§ 23 k Zu יהוה, יהוון vergl. noch Eph. 2, 402 (243). 211.

B. Texte.

Esra 5, 3 Anm. e lies: 3. 9 statt: 3. 13. ‖ 17 תמה ist in eckige Klammern einzuschließen. ‖ 6, 7 Anm. n lies: לַעֲבַד ‖ 7, 13 Ende, setze ein Komma statt des Punktes.

Esra 4, 9 𝔐 דִינָיֵא וַאפרסתכיא ist in דַּיָּנַיָּא אפרסכיא „die persischen Richter" zu verbessern.—Für טרפליא אפרסיא vermutet Marquart: סְפַסְרַיָּא סַפְרַיָּא.

Dan. 2, 16 (S. 10*) lies: ובעא (mit א). ‖ 2, 23 Anm. d lies: E𝔅 statt: EB. ‖ 2, 41 Ende, fehlt der Punkt. ‖ 2, 38 Komma nach שמיא. ‖ 3, 33 lies עִם statt עַד ‖ 4, 32 lies בְחֵיל ‖ 5, 21 lies חֵיותא. ‖ 23 setze das Komma nach לה statt nach ארחתך. ‖ 6, 6 (S. 38*) lies אדין statt אדיו. ‖ 7, 17 Ende, Komma.

Jer. 10, 11 (S. 41*), אֵלֶּה ist in eckige Klammern einzuschließen, Dittographie aus dem vorhergehenden אלהיא.

C. Wörterbuch.

S. 42ª אזדא, altpers. azdā, mittelpers. azd „Kunde, Nachricht" Pap. Straßb. אזד, Eph. 2, 214.

S. 43ª lies: Asurbanipal.

S. 43ᵇ אֻשַּׁרְנָא Einrichtung, Ausstattung (Eleph. 1, 12).

S. 46ᵇ, Z. 2. Wahrscheinlich ist 𝔟 2, 43 הֵאךְ דִּי zu lesen: wie daß, wie (ZatW 1902, 165).

S. 46ᵇ הדבריא, nach Ed. Meyer, Sitzungsberichte der Berliner Akad. der Wiss. 1911, 1037 f genauer המדכריא „Schatzbeamte".

S. 47ª Zu זמן vgl. Syr. זְבַן.

S. 47ᵇ Zu חטט vgl. ZatW 1899, 180 u. Jensen KB 6, 344. Vielleicht ist 𝔢 4, 12 mit C. F. Seybold einfach יהיבו zu lesen, vgl. 𝔢 5, 16 יהב = Hebr. נְתַן ponere.

S. 49ª יהב, 𝔢 5, 16 setzen, legen.

S. 50ª כְּעֶנֶת Eph. 2, 229. 233. 237. 238. 241. ‖ וכעת 8, 23.

S. 51ᵇ מלחנא als Subst. wäre מְלְחַנָא zu lesen.

S. 52ᵇ lies נְחֵת Çere nach dem Syr.

S. 53ª zu יִפֵּל 𝔢 7, 20 vgl. das Christlich-Palästinische נפל „müssen, sollen", Part. *δεῖ, ὀφείλει.*

S. 53ª נתן Perf. s. Eph. 2, 224. 236. 242.

S. 53ᵇ סְבַר lies: auf etwas denken, streben.

S. 57ᵇ רְמָה 7, 9 (Stühle) eilig hinstellen.

S. 59ª שְׁלֵם 𝔢 5, 16 vollständig, vollendet sein, intr. Perf.

S. 60ᵇ תפתיא, Pap. Straßb. תיפתיא. Etymon? Eph. 2, 215.

Grammatik.

A. Einleitendes (§ 1—5).

§ 1. Literatur.

Ein Teil der Bücher Esra (4, 8—6, 18. 7, 12—26) und Daniel (2, 4 b—7), der Vers Jer 10, 11 (in einem nichtjeremianischen Abschnitt) und zwei Worte in Gen 31, 47 sind nicht wie die Hauptmasse des A. Test. hebräisch, sondern in aramäischer Sprache geschrieben (אֲרָמִית e 4, 7. ƌ 2, 4, LXX beidemal *Συριστί*) und zwar in westaramäischer, noch genauer im judäischen Dialekt.

Man unterscheidet Ostsemitisch (Babylonisch-Assyrisch) und Westsemitisch. Das Westsemitische hat drei große Zweige: Arabisch-Äthiopisch, Kanaanäisch und Aramäisch. Die nächsten Unterabteilungen des Aram. sind: Ost-Aramäisch (Syrisch, Sprache des babyl. Talmuds, Mandäisch) und West-Aramäisch. — Über die ältere Gestalt des Aramäischen und die allmähliche Ausbildung seiner Dialekte beginnt man jetzt durch die Inschriften klarer zu sehn.

West-Aramäisch. I, Judäisch: Biblisch-Aramäisch; Targumisch des Onkelos und des Jonathan. || II, Galiläisch: Sprache des palästinischen Talmuds; Samaritanisch; Christliches Palästinisch. || III, Palmyrenisch. || IV, Nabatäisch.

Charakteristische Verschiedenheiten des älteren Aramäisch und des Westaram. einerseits und des Ostaram. andrerseits: 1. Jenes hat in drei Formen der 3. Person des Impf. das Präformativ י: sg. יִקְטֻל; pl. m. יִקְטְלוּן, f. יִקְטְלָן, während das Syrische נ hat: sg. נֶקְטֹל, pl. נֶקְטְלוּן u. נֶקְטְלָן; Babyl. Talmud. נ u. ל, vgl. § 23 *k*. — 2. In jenem behält das dem Nomen angehängte א‎ָ‎— determinierende Kraft, während es sie im Syrischen usw. verliert.

Literatur*. 1. Corpus inscriptionum semiticarum Pars II: Inscriptiones aramaicae. Tom. I, fasc. 1. 2. 3. Paris 1889. 1893. 1902 fol. [CIS].

---

* Ausführl. Angaben, auch in betreff der andren semit. Sprachen und der exeget. Literatur, bietet m e i n e „Einleitung“ in das A. Test. einschließlich Apokryphen u. Pseudepigraphen“, 6. Aufl., München 1906, C. H. Beck.

GACooke. Text-book of North-Semitic inscriptions, Oxford 1903 (24 u. 407 S.; 14 Tafeln).

Mark Lidzbarski, Handbuch der nordsemitischen Epigraphik, Weimar 1898 (S. 4—88: Bibliographie; 204—412: die Sprachen der Inschriften; S. 440—483: Auswahl aramäischer, nabatäischer u. palmyrenischer Inschriften). [Epigr.]

MLidzbarski, Ephemeris für semitische Epigraphik, Gießen I, 1902 (372 S.). II, 1908 (444 S.). III, 1915 (322). [Eph.]

JBChabot, Les langues et les littératures araméennes, Paris 1910 (43).

2. Inschrift des Königs זכר von Hamath: *HPognon*, Inscriptions sémitiques de la Syrie, de la Mésopotamie et de la région de Mossoul, Paris 1908 (228 S. u. 42 Tafeln). Vgl. JHalévy, Revue Sémitique 1908, 243—246. 357—376 u. Lidzbarski, Eph. 3, 1—11. ‖ Über die Inschriften von Zendjirli und Nerab s. Lidzb., Epigr. 440—445. Speziell über die Bauinschrift des Barrekub s. DHMüller, Wiener Zeitschr. f. die Kunde des Morgenlandes 1896, 193—197.

3. (Ägyptisch-Aramäisch). *JEuting*, Notice sur un Papyrus égyptoaraméen, Paris 1903 (15 S. u. 1 Tafel; Zeit des Darius Nothos) [Str. = Straßburg]. ‖ *AHSayce* and *AECowley*, Aramaic Papyri discovered at Assuan, London 1906 (79 S. u. 27 Tafeln gr. Folio) [Assuan]; vgl. Lidzb., Eph. 3, 70—81. ‖ *WStaerk*, Die jüdisch-aramäischen Papyri von Assuan, Bonn 1907 (39). — ‖ *EdSachau*, Drei aram. Papyrusurkunden aus Elephantine, Berlin 1907 (46 S. u. 1 Tafel) [Eleph.]; vgl. Eph. 3, 81—84. ‖ *WStaerk*, Aram. Urkunden zur Geschichte des Judentums im VI. u. V. Jahrh. v. Chr., Bonn 1908 (16). ‖ *EdSachau*, Aramäische Papyrus und Ostraka aus einer jüdischen Militärkolonie zu Elephantine, Leipzig 1911 (29 u. 290 S. Folio u. 75 Tafeln); vgl. Lidzb. Eph. 238—260; Strack ZDMG 1911, 826—832. ‖ *Artur Ungnad*, Aram. Papyrus aus El., Kleine Ausgabe, Leipzig 1911 (119 S.); vgl. Strack ZDMG 1911, 832—838. ‖ *WStaerk*, Alte u. neue aram. Papyri übersetzt u. erklärt, Bonn 1912 (73 S.) ‖ — Vgl. noch *Max L. Margolis*, The Elephantine Documents, Jewish Quarterly Review, New Series 2 (1912), 419—443. ‖ *Ludw. Blau*, Papyri und Talmud in gegenseitiger Beleuchtung, Leipzig 1913 (27).

4. (Biblisch-Aramäisch). *SDLuzzatto*, Elementi grammaticali del Caldeo Biblico e del dialetto talmudico-babilonese. Padua 1865 (106). | Übersetzt von *MSKrüger*, Grammatik der biblisch-chald. Sprache u. des Idioms des Thalmud Babli, Breslau 1873 (123).

GBWiner, Grammatik des bibl. und targum. Chaldaismus, 2. Aufl. Leipzig 1842 (127).

Dav. Mc Calman Turpie, A manual of the Chaldee language. London 1879 (23 u. 199).

EKautzsch, Grammatik des Biblisch-Aramäischen. Leipz. 1884 (181).

CRBrown, An Aramaic method . . . The elements of Aramaic from Bible and Targums. Morgan Park, Illinois 1884/86 (30 u. 408).

KMarti, Kurzgefaßte Grammatik der biblisch-aram. Sprache . . . Texte u. Glossar, Berlin, Reuther & Reichard, 1896 (224). [Erklärung der pers. Wörter von C. F. Andreas. — Vgl. oben S. 6.]

EKautzsch, Die Aramaismen des A. T.s I, Halle 1902 (111).

HHPowell, The supposed Hebraisms in the grammar of the Biblical Aramaic, Berkeley Calif. 1907 (55).

(Textausgaben.) *SBaer*, Libri Danielis, Ezrae et Nehemiae. Lpz. 1882.

Chr. Dav. Ginsburg, עשרים וארבעה ספרי הקדש. London 1894.

HGuthe and *LWBatten*, The book of Ezra and Nehemiah. Critical edition of the Hebrew text printed in colors . . . with notes. Leipzig 1901 (72). 4⁰. (= Paul Haupt, The sacred books of the Old Testament, part 19).

AKamphausen, The book of Daniel. Critical edition of the Hebrew text . . . with notes [= SBOT, part 18]. Leipzig 1896 (43). 4⁰.

ChCTorrey, Notes on the Aramaic part of Daniel, 1909 (Transactions of the Connecticut Academy of Arts and Sciences 15, 241—282).

Rob. Dick Wilson, The Aramaic of Daniel, in: Biblical and Theological Studies by . . . Princeton Theol. Seminary, New York 1912, 261—306.

Für das Lexikalische vgl. die Anhänge zu den Hebräischen Wörterbüchern von *Siegfried-Stade*, *Gesenius-Buhl* und *Brown-Driver-Briggs* (Oxford 1906). || Aus der exegetischen Literatur seien genannt: *GBehrmann*, Das Buch Daniel, Göttingen 1894 (54 u. 84); *SRDriver*, The book of Daniel, Cambridge 1900 (106 u. 215). || Über die Urkunden im Buche Esra: *EdMeyer*, Die Entstehung des Judenthums, Halle 1896 (243).

5. *GDalman*, Grammatik des jüdisch-palästinischen Aramäisch [paläst. Talmud, Onkelos, Pseudo-Jonathan, jerus. Targum], 2. Aufl., Leipz. 1905 (16 u. 419 S.); Aramäische Dialektproben. 1896 (56 S.); Aramäisch-neuhebr. Wörterbuch zu Targum, Talmud u. Midrasch, Frankfurt a. M. 1901 (447 u. 129 S.). || *JLevy*, Chaldäisches Wörterbuch über die Targumim Leipz. 1867. 1868 (430 u. 595 S.).

6. *FUhlemann*, Institutiones linguae Samaritanae, Leipzig 1837. || *JHPetermann*, Brevis linguae Samaritanae grammatica, litteratura, chrestomathia, Berlin 1873 (167). || *AECowley*. The Samaritan Liturgy, Oxford 1909 (100 u. 880). || *JAMontgomery*, The Samaritans, . . their history theology and literature, Philadelphia 1907 (14 u. 358).

7. (Christl. Paläst.) *P. de Lagarde*, Bibliothecae syriacae a P. de L. collectae, quae ad philologiam sacram pertinent. Göttingen 1892 (403). 4⁰.

GMargoliouth, The liturgy of the Nile. The Palestinian Syriac text . . . with a translation, introduction, vocabulary. London 1896 (57).

Agnes Smith Lewis, A Palestinian Syriac lectionary, containing lessons from the Pentateuch, Job, Proverbs, Prophets, Acts, and Epistles. London 1897 (41 u. 139). 4⁰; Supplement, Cambridge 1907(8) [= Studia Sinaitica No. 6]. || *ASLewis* and *MDGibson*, The Palaestinian Syriac lectionary of the Gospels, London 1899 (72 u. 320) gr. 4⁰. || *ASLewis* and *MDGibson*, Palestinian Syriac Texts from Palimpsest fragments, Lond. 1900 (22 u. 112). 4⁰ [Stücke der syr. Bibel, Glaubensbekenntnisse, Leben des heil. Antonius]. || *ASLewis*, Codex Climaci rescriptus [Stücke der Evangg., Apostgesch., Briefe Pauli u. eines alttest. Lektionars], Cambridge 1909.

FSchulthess, Christlich-palästinische Fragmente, Berlin 1905. || *PKokowzoff*, Nouveaux fragments syropalestiniens, Petersburg 1906. || *HDuensing*,

Christlich-palästinisch-aramäische Texte u. Fragmente, Göttingen 1906 (160 S. 4⁰); vgl. ZDMG 1907, 207—222. 630—632.

ThNöldeke, Über den christlich-palästinischen Dialekt, in ZDMG 1868, S. 443—527. || *FSchwally*, Idioticon des christlich-palästinischen Aramäisch. Gießen 1893 (12 u. 134). || *Friedr. Schulthess*, Lexicon Syropalaestinum, Berlin 1903 (226). 4⁰.

8. (Jesu Muttersprache.) *AdNeubauer*, On the dialects spoken in Palestine in the time of Christ, in: Studia Biblica.. by members of the University of Oxford 1 (Oxford 1885), 39—74. || *FWJDilloo*, De moedertaal van onzen heere Jesus Christus en van zyne Apostelen. Amsterdam 1886 (70). || *Clement David*, La langue parlée par N. S. Jésus-Christ sur la terre, Paris 1889 (44). [Extrait de la Revue illustrée de la Terre Sainte et de l'Orient Catholique]. || *GDalman*, Die Worte Jesu, mit Berücksichtigung des nachkanonischen jüdischen Schrifttums und der aram. Sprache erörtert. Bd. 1, Leipzig 1898 (319).

9. (Palmyrenisch) *SReckendorf*, Der aramäische Teil des Palmyr. Zoll- und Steuertarifs, ZDMG 1888, 370—415. || *ThNöldeke*, Über Orthographie und Sprache der Palmyrener, ZDMG 1870, 85—109.

10. (Nabatäisch) *JEuting*, Nabatäische Inschriften aus Arabien. Berlin 1885 (97 S.; 29 Tafeln). 4⁰. [Vgl. CIS 2, Nr. 157—489]. || Sinaitische Inschriften, Be. 1891 (92 S.; 40 Tafeln). 4⁰. [Vgl. CIS 2, Nr. 490 bis 3233].

§ 2. Vergleichung des Konsonantenbestandes mit BH.

a 1. Hebräischen Zischlauten entsprechen sehr oft Zahnlaute*.

α, BA ד = BH ז, wenn arab. ذ (Ḏâl) entspricht. אֱדַיִן sodann: אֱזַי, אָז | בַּדַּר zerstreuen: בִּזַּר ψ 68 | °דְּבַח opfern: זָבַח. °דְּבַח Opfer. מַדְבַּח Altar | דְּהַב Gold: זָהָב | °דְּחֵל sich fürchten: זָחַל Hiob 32,[6] | דִּי welch(er, e, es), דָּא diese (f. sg.): זֹאת, זֶה | דִּכְרוֹן, דָּכְרָן Denkwürdigkeit: זִכָּרוֹן | דִּכְרִין pl. Widder: זְכָרִים (Mišna) | אֶדְרָע, °דְּרָע Arm: זְרוֹעַ, אֶזְרוֹעַ. | חֲדִי Brust: חָזֶה | כִּדְבָה Lüge: כָּזָב.

𝔗: אֶדְנָא das Ohr: אֹזֶן | אֲחַד ergreifen: אָחַז | דֵּיב Wolf: זְאֵב | דְּבָב Fliege: זְבוּב | דוּב schleimflüssig sein: זוּב | דְּנַב Schweif: זָנָב | דֵּיעֲתָא der Schweiß: זֵעָה | דְּקַן Bart: זָקָן.

ז auch im BA, wenn arab. ز (Zâj) entspricht: זְהִיר vorsichtig.

b β, BA ת = BH שׁ = arab. ث (Ṯâ).

אֲתַר Ort, Spur, vgl. אֲשׁוּר | חֲדַת neu: חָדָשׁ | יְתִב: יָשַׁב | שֵׁת (aus *šidt*) sechs: שֵׁשׁ (*šidš*). | °תְּבַר: שָׁבַר | תּוּב: שׁוּב | תּוֹר Rind:

* Die Bauinschrift des Barrekub zeigt noch ז, שׁ in Wörtern, die später ד, ת geschrieben werden, so הושבני (יתב); זהב (דהב), זנה (דנה). Im Ägypt.-Aram. lauten die Pronominalformen fast ausnahmslos: זי, זנה, זַךְ, זא; Eleph. 3 זכרן (e 6, 2 דכרונא). Aber: מדבחא, Altar, u. דבחין, Opfer (Eleph. 1); כדב, Lüge, u. דכר, männlich (Assuan).

°תְּנָין | שׁוֹר | תְּלַג Schnee: שֶׁלֶג | תְּלָת drei: שָׁלֹשׁ | תַּמָּה daselbst: שָׁמָּה | zweiter: שֵׁנִי | תְּרֵין zwei: שְׁנַיִם | תְּקַל wägen: שָׁקַל | תְּרַע Tor: שַׁעַר.

𝔗: אִתְּא Weib: אִשָּׁה | יְרֵת in Besitz nehmen: יָרַשׁ | מְתַל Sprichwort: מָשָׁל | תְּדַיָּא die Brüste = שָׁדַיִם | תְּכוֹל verwaist sein: שָׁכֹל | תְּנָא wiederholen: שָׁנָה.

Aber שׂ auch in BA, wenn arab. س Sîn entspricht: שְׁאֵל fragen; רֵאשׁ (§ 3 *c*) Kopf; שְׁלֵם er ist vollständig.

γ, BA ט = BH צ = arab. ظ (Ẓâ). טוּר Fels: צוּר | טלל Ha. Schatten suchen, vgl. צֵל | טְפַר Nagel: צִפֹּרֶן | °יְעַט raten: יָעַץ; עֵטָא Rat: עֵצָה | נְטַר (auf)bewahren: נָצַר | קַיִט Sommer: קַיִץ. *c*

𝔗: טַבְיָא (vgl. Ταβιθά) die Gazelle: צְבִי | רְהַט laufen: רוּץ.

Aber צ auch in BA, wenn arab. ص (Ṣâd) entspricht: צַד Seite; צִדְקָה Gerechtigkeit.

2. Andre Konsonanten, bes. statt hebräischer Zischlaute.

α, BA ע = BH צ = arab. ض (Ḍâd). אָע (א zur Vermeidung zweier ע nebeneinander) Baum: עֵץ | אֲרַע Erde: אֶרֶץ | עֲלַע Rippe: צֵלָע | עֲמַר Wolle: צֶמֶר | עָר Feind: צַר | רְעוּ Wille, vgl. BH רָצָה Gefallen haben | רעע 2, 40 zerbrechen: רָצַץ | Abschwächung zu א in מְחָא schlagen: מָחַץ. *d*

𝔗: עָן Kleinvieh: צֹאן | רְבַע sich lagern (von Vierfüßlern): רָבַץ.

β, BA שׁ = BH שׁ = arab. ش (Šîn). °שָׂב. Greis, °שְׂגָא groß werden, שַׂגִּיא, שְׂהֲדוּתָא, שְׂטַר Seite, °שִׂים, °הִשְׂתַּכַּל acht geben, °שָׂנֵא Feind, שְׂעַר Haar, בְּשַׂר Fleisch, עִשְׂבָּא die Kräuter. *e*

Im 𝔗 dafür gewöhnlich ס (Da. § 9, 2. 10, 5); vgl. im 𝔗 noch סְבַע satt sein, סִפְּתָא die Lippe (BH שָׂבַע, שָׂפָה). {שׂ auch in altaram. u. palmyr. Inschriften, s. ZDMG 1888, 395. Assuan שָׂהֵד Zeuge usw}.

γ, BA ס = BH שׂ? Nur e 5, 12 כסדיא, sonst כשדיא der Chaldäer. | °סְבַר meinen: שִׂבֵּר hoffen(?). *f*

δ, BA ט = BH שׁ; selten. קִטְרִין pl. Knoten, hebr. קֶשֶׁר Verschwörung (ט statt ת, Wirkung des emphatischen ק). *g*

3. BA ק = ע = BH צ. אַרְקָא Jer 10: הָאָרֶץ. {Derselbe Lautwechsel in den Zendjirli-Inschriften s. WZKM 1893, 115 u. 1896, 197. Assuan אק = אע § *d* = עֵץ; קמר = עמר § *d* = צֶמֶר}. *h*

4. ר, ל, נ. α, BA ר = BH ל. °חֲרַץ Hüfte: חֲלָצַיִם. Umgekehrt 𝔗 שַׁלְשְׁלָא Kette: שַׁרְשְׁרָה. *i*

β, BA ר = נ. בַּר: בֵּן; תְּרֵין: שְׁנַיִם. 𝔗 טְמַר verbergen: טָמַן. *k*

§ 3. Besonderheiten einiger Konsonanten.

a 1. א ist am Wortende sehr oft nur Lesestütze (wie im BH ה), bes. im status determinatus § 7*b*, im st. abs. des weibl. Sing. § 7*c* und bei den Verben ל״י § 23*a*.

b א verliert zuweilen seinen Konsonantenwert. Merke: אֱלָהּ (Gott) mit einer Flexionssilbe nach בְּ, כְּ, לְ, וְ, zB וֵאלָהָא, aber לֶאֱלָהּ, בָּאתַר (nach) aus *baɜᵃϑar;* בֵּאדַיִן (darauf), aber וֶאֱדַיִן.

c Nach syrischer Weise ist zuweilen Hateph bei א am Wortanfang in Cere gedehnt: אֵזַל geh e 5, 15, אֵזֵה geheizt 3, 22 s. § 17*a* (BH אֲבוֹם etc.). Vgl. אֹרְחָתֵהּ seine Wege 4, 34, vgl. 5, 23 (BH אֹרְחֹתָיו).

d Verwandtschaft des א mit י. α, א, dem Vokal folgt, assimiliert sich nach *î* dem in diesem enthaltenen י: דָּנִיֵּאל; נביאה K, נְבִיָּא Q e 5, 1. ‖ β, pl. abs. und constr. des Part. Qal der Verba ע״ו Q,· zB קָאְמִין K, קָיְמִין Q. ‖ γ, Silbenschließendes אַ (אָ) wird אֵ, vgl. מֵאמַר Wort: מַאֲמַר; רֵאשׁ aus *raɜš:* רֹאשׁ; יֵאמַר § 17 a: יֹאמַר; Inf. לְמִבְנֵא (לְמִקְטַל) § 23*f*; Imptv שֵׂא § 23*a*β (Nö § 53. 174 B). ‖ δ, Ha. von אתא, kommen: הַיְתִי § 17*b*.

e 2. י in יָ, dem ein Vokal folgt, wird oft zu א, meist im Q, und zwar besonders bei den Gentilicia und den Zahlwörtern. {Hier hat die Aussprache der babylonischen Schule *āɜā* über die der Palästiner (pal. Talmud *ājā*) gesiegt, vgl. Da. § 39, 2; wie 𝔇 und bab. Talmud sprachen auch die Ostsyrer, Nö § 40 E}, zB כַּשְׂדָּי Chaldäer, d. כַּשְׂדָּיָא K, כַּשְׂדָּאֵה Q, vgl. § 8*l*. Mehrfach schwankt die Überlieferung, zB 6, 9 לְהַשְׁנָיָה u. לְהַשְׁנָאָה.

f Diphthongisches ַיְ bleibt in (ursprünglich) offener Silbe: α, בַּיִת, בֵּית, חַיִל, חֵיל, עַיִן, עֵין; בַּיְתָא, חֵילֵהּ, עַיְנַיִן, עַיְנֵי; aber st. c. sg. בֵּית, חֵיל, עֵין; ‖ β, 2. m. sg. perf. Qal der ל״י: הֲוַיְתָ, רְבַיְתָ usw. Beachte, daß ת kein Dageš hat (anders im Syrischen).

g 3. *au* ist stets zu *ô* geworden, יוֹם, מוֹת: BH יוֹם, מָוֶת.

h 4. נ bleibt häufiger als in BH unassimiliert; regelmäßig in: אַנְתָּה K, אַנְתְּ du; אַנְתּוּן ihr. Vgl. ferner die Verba פ״נ § 18: הַנְפֵּק, תְּהַנְזִק, תִּנְתֵּן; אַנְפּוֹהִי = BH אַפָּיו; חִנְטִין = BH חִטִּים.

i Übergang in die Verba פ״נ liegt wohl vor in תִּנְדַּע, du wirst erkennen (für *tiddaɛ* v. יְדַע), מַנְדַּע: מַדַּע. — Analogiebildungen nach הַנְפֵּק, hinausbringen (נְפַק), sind: לְהַנְסָקָה hinaufbringen (für *lᵉhassāqā* aus *lᵉhaslāqā* v. סלק § 20); הַנְעֵל hineinführen (für *haɛēl*, § 22*d*, v. עלל), לְהַנְעָלָה (Inf.) 4, 3 neben לְהָעָלָה.

k 4. Umstellung bezw. auch Anähnelung von Konsonanten in den Medialstämmen, deren erster Radikal ein Zischlaut (BH הִשְׁתַּמֵּר, נִצְטַדָּק): יִשְׁתַּנֵּא, יִצְטַבַּע, הזדמנתון 2, 9. — Ausnahme § 21 *c*.

§ 4. Vokale.

a 1. In offener Silbe vor der Tonstelle fallen ursprünglich kurze Vokale ganz aus, während sie im BH gedehnt werden, zB מְאָה hundert: מֵאָה; שְׁנִין Jahre: שָׁנִים; מִשְׁכְּבִי: מִשְׁכָּבִי; עָלְמִין: עוֹלָמִים. Verbum קְטַל: קָטַל; יְקוּם: יָקוּם; יְקִים: יָקִים.

b Ausnahmen fast nur im Präformativ des Ha. der Verba ע״ו: Impf. יְהָקִים neben יָקִים; תְּסַף (v. סוף); Part. מְהָקִים, מְרִים. ‖ מָזוֹן ist durch das Syr. gesichert. מַעֲבָדוֹהִי 4, 34 (vgl. Hiob 34, 25). ‖ *ē* עֲטָא 2, 14: עֵצָה; aber חֲמָא: חֵמָה.

c 2. In der Tonsilbe bleibt beim Nomen *a* unverändert. דְּהַב: זָהָב; נְהַר: נָהָר; שְׂעַר Haar: שֵׂעָר; עָלַם: עוֹלָם. ‖ *i* wird vor ל und ר gewöhnlich Pathaḥ (HG § 11 *g*), נְמַר Pardel: נָמֵר (arab. *namir*, *nimr*); שְׁפַל niedrig: שָׁפָל. ‖ *u* wird *ō*, קְשֹׁט Wahrheit.

d Beim Verbum bleibt *a*, כְּתַב: כָּתַב; אֲמַר: אָמַר; auch in offener Silbe, Perf. כְּתַבוּ: כָּתְבוּ; אֲכַלוּ: אָכְלוּ; בַּקַּרוּ sie haben nachgeforscht (ר Halbguttural): בִּקְּרוּ; הִתְנַדַּבוּ. Iptv אֱמַרוּ saget.

i bleibt oft in geschlossener Silbe: Perf. Qal שְׁלֵם: שָׁלַם; יְכִל: יָכֹל; יְתִב: יָשַׁב; סְגִד sich niederwerfen; Qaṭṭil (fast immer) מַלִּל reden: מִלֵּל; קַטִּל: קִטֵּל; שַׁכִּן wohnen lassen: שִׁכֵּן. Impf. יְמַלִּל, יְתִיהִב. — Stets in offener Silbe: Perf. שְׁלִטוּ sie haben Macht gehabt: שָׁלְטוּ; Qa. בַּטִּלוּ sie haben zum Aufhören gebracht: בִּטְּלוּ; הַקְרִיבוּ: הִקְרִיבוּ. Iptv קַצִּצוּ hauet ab. ‖ In geschlossener Silbe oft Çere, Perf. קְרֵב, שְׁלֵט, יְכֵלְתְּ, תְּקֵפַת; תְּקִפְתְּ, הַנְפֵּק; הוֹתֵב: הוֹשִׁיב; הַשְׁפֵּלְתְּ. Impf. יִנְתֵּן, תִּקְרֵב, תְּמַלֵּל. Imptv הַשְׁלֵם. Part. קָטֵל, עָבֵד (auch יָכִל), מְהַלֵּךְ, מִתְחַנַּן.

u bleibt. (Perf. fehlt; 𝔗 דְּמוּךְ er entschlief Da. 258.) Impf. יִסְגֻּד: יִסְגֹּד; יֵאכֻל: יֹאכַל. In offener Silbe, אֲכֻלִי iß, f.: אִכְלִי (in Pausa אֱכֹלִי); שְׁבֻקוּ lasset. *ō* nur in תְּרַע, גֹּדּוּ § 22 *c*.

e 3. Ursprüngliches *ā* wird nicht zu *ō* getrübt. אֱלָהּ: אֱלוֹהַּ; עָלַם Ewigkeit: עוֹלָם; לָא: לֹא; טָב: טוֹב; דָּר: דּוֹר; גִּבָּר: גִּבּוֹר; אָת: אוֹת; שְׁלָם: שָׁלוֹם; שָׁק Unterschenkel: שׁוֹק; תְּלָת: שָׁלֹשׁ; עֲרָד Wildesel: עָרוֹד; אֱנָשׁ: אֱנוֹשׁ; vgl. קָל Stimme: קוֹל. Part. Qal, קָרֵא: קֹרֵא; אָמַר (ר Halbguttural): אֹמֵר; אָמְרִין: אֹמְרִים; כָּהֲנָא der Priester.

f 4. Die Punktation, wenigstens in 𝔅𝔖, gestattet in geschlossener Pänultima α: unbetonte lange Vokale {für das Syr. vgl. Nö § 42. 23 E}: עָלִּין Q *εállîn* 4, 4; מְרַדְתָּא e 4, 12; נבזביתך b 5, 17(?); שְׁאֶלְתָּא 4, 14; עֲבִידְתָּא 2, 49. e 5, 8; וּבְאִישְׁתָּא e 4, 12; מְדִינְתָּא e 5, 8; וּגְבוּרְתָּא 2, 20. 23. Doch haben gute Zeugen an diesen Stellen mehr oder weniger häufig ת mit Raphestrich oder doch ohne Dageš und die Targumhandschriften mit supralinearer Punktation setzen vor ת Š^e^wa mobile, betrachten also die Silbe als offen Da. 157; so auch cod. J 2, 20 an der einzigen Stelle, über die er zeugt, und cod. L 2, 20. 23. 49. 4, 14; e 5, 8.

g β, betontes langes *i*: תְּקִלְתָּא du bist gewogen worden 5, 27. Doch ist diese Q^e^tîl-form (§ 12*b*) vielleicht mit kurzem Vokal gesprochen worden.

h 5. Vokalveränderungen durch Pausa sind selten. α, Pathaḥ wird Qameç nur in פְּרָֽס und vor י: חָֽיִל (2 mal), קָֽדָמַי vor mir (2 mal), שָׁמְרָֽיִן Samarien; nicht aber in Verbalformen und im Suffix ה ָ, also: אֲזַֽל 7, 1; עֲבַֽדוּ e 6, 13; הַשְׁלְמַֽה 5, 26.

i β, 𝔅𝔖 haben bei Athnaḥ, bezw. Silluq Ḥireq statt Çere in: שִׁת, sechs, 3, 1 für שֵׁת e 6, 15 und in nicht wenigen Verbalformen, zB יִתְעֲבִד neben יִתְעֲבֵד. Doch ist die Überlieferung keineswegs einhellig, auch die Tatsächlichkeit solcher Wirkung der Bausa nicht unbestritten.

k γ, Zu verwerfen ist das pausale S^e^gol 𝔅's in נְחֶֽוֵה 2, 4. 7. 24; so auch BE 5, 12 u. 3, 29 (יִשְׁתַּנֶּֽה) Der richtige Vokal ist Çere. הוֹדַעְתֶּֽנָא 2, 23 (statt תַּ, Pathaḥ) ist gut bezeugt. Vgl. noch § 11, 5 עֲלֶֽינָא.

§ 5. Der Ton.

Der Ton ruht wie im BH gewöhnlich auf der letzten Silbe; auf der vorletzten Silbe fast nur in folgenden Fällen:

a 1. wenn der letzte Vokal ein Hilfsvokal, also in den Segolatformen: α, Nomen אֶֽבֶן, קֶֽרֶן, חֵֽלֶם, von ע״י-stämmen חַֽיִל; Dualis מָאתַֽיִן, יְדַֽיִן; vgl. שָׁמְרַֽיִן Samarien, אֱדַֽיִן darauf, sodann. ‖ β, Verbum, im Perf. zuweilen 1. sg. הַשְׁכַּֽחַת § 16*d*, שָֽׂמֶת u. הֲקִֽימֶת § 21; zweimal die 3. f. sg.: אֲמֶֽרֶת § 15*a*, סָֽפַת § 21.

b 2. in אֲנַֽחְנָא, wir, und vor den Verbalendungen תָּ, נָא, *û*, *â*, *î*. Perf. יְדַֽעְתָּ, חֲזַֽיְתָה; 1. pl. שְׁלַֽחְנָא; 3. m. pl. יְהַֽבוּ, הִתְנַדַּֽבוּ; 3. f. pl. (nur Q statt וּ) נְפַֽלָה. — Iptv אֲכֻֽלִי, שְׁבֻֽקוּ. — Impf. nur: יֵאבַֽדוּ § 13*c*; יְחִֽיטוּ(?) e 4, 12. {Im Syr. sind die Endungen ו und י stumm, weil sie den Ton verloren hatten.}

c 3. im m. pl. der Partt. der Verba ל״י: בָּֽנַיִן, שָׁרַֽיִן, מְצַלַּֽיִן, מִשְׁתָּרַֽיִן; vgl. BH מַֽיִם, שָׁמַֽיִם {JBarth, ZDMG 1904, 434}.

d 4. auf dem Vokal vor den Suffixen נִי, כִי, הִי, הָא, נָא: חַבְּלֽוּנִי sie haben mich verletzt, אֲבֽוּהִי sein Vater, בְּנָֽהִי er hat ihn gebaut, אֱלָהַֽנָא unser Gott.

5. Einzeln merke: אֲבִי mein Vater 5,13; עֵלָּא oberhalb; כֹּלָּא alles (auch 2,40), אֵלֶּה § 6 *d*, כְּנֵמָא auf diese Weise; die Fremdwörter פַּרְשֶׁגֶן, אָסְפַּרְנָא und die Eigennamen דָּרְיָוֶשׁ, כּוֹרֶשׁ. — Vgl. noch 𝔢 5,15. 7,25. *e*

6. Einigemal ist der Ton von der Ultima wegen eines unmittelbar folgenden vorn betonten Wortes auf die Pänultima zurückgewichen, so 4,32 וְיֵאמַר לֵהּ; vgl. 2,46 u. 7,12. *f*

B. Das Nomen (§ 6—11).

§ 6. Die Pronomina.

1. Pronomen personale separatum. *a*

Sg. 1 אֲנָה 𝔢𝔟 ich
2 m. אַנְתָּה 𝔟 K, אַנְתְּ Q du; 𝔢 7,25 אנת auch K
2 f. °אנתי du (Assuan)
3 m. הוּא 𝔢𝔟 er
3 f. הִיא 𝔢𝔟 sie
Pl. 1 אֲנַחְנָא 𝔢𝔟 wir; אֲנַחְנָה 𝔢 4,16 (Assuan, Eleph.)
2 m. אַנְתּוּן 𝔟 ihr. {𝔒 אַתּוּן, f. אַתֵּין}
3 m. הִמּוֹ 𝔢, אִנּוּן 𝔢𝔟 sie.
3 f. אִנִּין sie 7,17 {B𝔊 אִנּוּן K}.

Auch als Akkusative stehen: הִמּוֹ, הִמּוֹן, אִנּוּן. s. § 6 *o*.

Zur Hervorhebung eines durch ein Suffixum ausgedrückten Pronomens: מִנִּי אֲנָה von mir 𝔢; רוּחִי אֲנָה דָנִיֵּאל mein, Daniels, Geist; אֲבוּךְ . . . אנתה dein Vater 5,18 (HGr § 81). *b*

In אַנְתָּה הוּא רֵאשָׁה דִּי דַהֲבָא du bist das Haupt von Gold 2,38 ist הוּא Vorwegnahme des Prädikats; ebenso 5,13 und הִמּוֹ 𝔢 5,11. ‖ 𝔟 2,47 steht הוּא zur Wiederaufnahme des Subjekts. ‖ 2,9 הִיא vorgängige Hindeutung auf das Subjekt. (HGr § 85*c*). *c*

2. Pronomen demonstrativum. *d*

Sg. m. דְּנָה 𝔢𝔟 dieser, f. דָּא 𝔟 diese.

Pl. אִלֵּן (אִלֵּין) 𝔟. — אֵלֶּה 𝔢 5,15 (אֵלּ Q) {auch Assuan u. nabatäische Inschriften}

Auf ferner Liegendes wird hingewiesen durch:

Sg. m. דֵּךְ 𝔢 jener, der da; f. דָּךְ 𝔢
comm. דִּכֵּן 𝔟 m. 2,31; f. 7,20. 21.
Pl. אִלֵּךְ 𝔢𝔟; אִנּוּן 2,44; 𝔢 5,4.

Beispiele. בַּיְתָא דְנָה dieses Haus, בֵּית אֱלָהָא דְנָה dieses

Gotteshaus, קַרְנָא דָא dies Horn; קִרְיְתָא דָךְ die Stadt da, גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ die Männer da. ‖ Prädikativ: דְּנָה פִּשְׁרָא dies ist die Deutung 4,21. — ‖ Voranstellung ist auch in attributivem Sinne möglich: דְּנָה בִנְיָנָא eben dieser Bau 𝔢 5,4, vgl. 𝔢 5,15; דְּנָה חֶלְמָא eben dieser Traum 4,15 (זנה יומא Eleph.); כָּל־אִלֵּן מַלְכְוָתָא alle diese Königreiche 2,44, vgl. 7,17.

e 3. Fragepronomen. מַן (besser bezeugt als מָן) wer? מָה was? מַן־הוּא 3,15 (BH מִי הוּא Jes 50,9), מַן־אִנּוּן 𝔢 5,4.
מַן־דִּי 𝔟 jeder der (Pron. indefin.); מָה דִי 𝔢𝔟 das was.

f 4. Ausdruck der Relation ist דִּי (vgl. اَلَّذِى) eigentlich ein Demonstrativpronomen, vgl. „der, die, das"}. הֵיכְלָא דִּי בִירוּשְׁלֶם ὁ ναὸς ὁ ἐν Ἱερουσαλήμ. ‖ Oft umschreibt דִּי eine Eigenschaft. רֵאשָׁה דִּי דְהַבָא das goldene Haupt. Auch prädikativ: רֵאשָׁה דִּי דְהַב sein H. war (etwas was Gold ist, d. i.) von Gold. Über den Ausdruck des Genetivverhältnisses durch דִּי vgl. § 7 *l. m.*

g 5. Suffixa am Nomen (und an Partikeln).

Hauptform	Masc. sg. m Hilfsv.[ζ]	Masc. pl. m. End. *aj*	Fem. sg. m Hilfsv.	Fem. pl. m. Hilfsv.
Sg. 1 ִי	יוֹמִי	יוֹמַי	חֵיוְתִי	חַיְוָתִי
2 m. ָךְ	יוֹמָךְ	יוֹמָיךְ[ϑ]	חֵיוְתָךְ	חַיְוָתָךְ
2 f. ִכִי° (Assuan)[α]	יוֹמֵכִי[α]	יוֹמַיְכִי[α]	חֵיוְתֵכִי	חַיְוָתֵכִי
3 m. ֵהִי	יוֹמֵהּ	יוֹמוֹהִי[ι]	חֵיוְתֵהּ	חַיְוָתֵהּ
3 f. ַהּ° (Assuan)	יוֹמַהּ	יוֹמַיה[ϑ]	חֵיוְתַהּ	חַיְוָתַהּ
Pl. 1 נָא[β]	יוֹמַנָא[η]	יוֹמַינָא[ϑ]	חֵיוְתַנָא	חַיְוָתַנָא
2 m. כוֹן[γ]	יוֹמְכוֹן	יוֹמֵיכוֹן	חֵיוַתְכוֹן	חַיְוָתְכוֹן
2 f. ִכֵין° 𝔇	יוֹמְכֵין	יוֹמֵיכֵין	חֵיוַתְכֵין	חַיְוָתְכֵין
3 m. הוֹן[δ]	יוֹמְהוֹן[δ]	יוֹמֵיהוֹן[δ]	חֵיוַתְהוֹן	חַיְוָתְהוֹן
3 f. ֵהֵין[ε] 𝔇	יוֹמְהֵין	יוֹמֵיהֵין	חֵיוַתְהֵין	חַיְוָתְהֵין

h Hauptform. α, vgl. Jer 11,15 רָעָתֵכִי; Ps 116,19 בְּתוֹכֵכִי; Plur. Ps 116,7 מְנוּחָיְכִי. ‖ β, Assuan ן. ‖ γ, 𝔢 und Assuan stets כם; so auch Nabat. ‖ δ, 𝔢 auch הם, ֵיהם; Assuan u. Eleph. nur Formen mit ם. Jer לְהוֹם. ‖ ε, הֵין nur 𝔟 Q; K מִנְּהוֹן, כָּלְהוֹן, בֵּינֵיהוֹן.

ζ, Der Hilfsvokal ist in BA gewöhnlich *a* (ֵהּ ist aus *áhī* entstanden); ֵכִי würde Ausnahme sein. ‖ η, Pathaḥ vor נ nach den Handschriften mit supralinearer Punktation, Syr. u. 𝔇.

ϑ, Masc. pl. Alte Aussprache mit ךְ, ה, נא: *aiχ*, *aíhā*, *aínā*.

Vgl. Eleph. 1 עַבְדָיךְ deine Knechte; Assuan G בְּנַיְהָ ihre Söhne, H בְּנַיְן וְאַחַיְן unsre Söhne und unsre Brüder. In BA ist im Q das י nach Analogie des Fem. pl. weggelassen. (Vgl. J. Barth, AJSLL 17, 203.) Ebenso (bei י im Auslaut): איתינא wir sind 3,18 K, אִיתַנָא Q; עֲלַיְנָא s. § 11. 5. 11. ‖ ι, Psalm 116,12 תַּגְמוּלוֹהִי; vgl. § 7 *g*.

Die Endungen ־כִי, ־הִי, ־הָ, ־נָא sind unbetont. *i*

Beispiele: α, Masc. sg. רֵאשִׁי, רֵאשָׁךְ, רֵאשֵׁהּ, רֵאשַׁהּ, אֱלָהָנָא, *k* לְבֻשֵׁיהוֹן, בָּתֵּיכוֹן, רַגְלֵיהּ, רַגְלוֹהִי, רַעְיוֹנָךְ, רַעְיוֹנַי. ‖ pl. רֵאשֵׁהוֹן, דַּתְכוֹן.

β, Fem. sg. עִזְקְתֵהּ, נִשְׁמְתָךְ, שָׁגְלָתֵהּ, אֲבָהָתָנָא, ‖ pl. אֲבָהָתִי, אֲבָהָתָךְ, מִנְחָתְהוֹן (BH מִצְוֹתַי, מִצְוֹתֶיךָ usw. nach Analogie der suffigierten Maskulinplurale).

Eigentümlicher Gebrauch. α, An einer Präposition zur *l* Hervorhebung des folgenden Nomens: בַּהּ זִמְנָא in derselbigen Zeit (wörtl.: in ihr, der Zeit); מִנַּהּ מַלְכוּתָא 7,24; mit Wiederholung der Präposition: בַּהּ בְּלֵילְיָא ‫ב‬ in derselben Nacht. Vor dem das Genetivverhältnis ausdrückenden דִּי, vgl. § 7 *m*. ‖ β, Ansatz zur Bildung eines Pron. possess. דִּי־לֵהּ 2,20; (Assuan בַּיְתָא זִילָךְ dein Haus) Da. § 18,4.

6. Suffixa am Verbum. *m*

Hauptform	Perf., Imptv, Inf. mit Hilfsvokal	Impf. mit נ energ. (nur so)[η]
Sg. 1 ־נִי	־ַנִי	־ִנַּנִי; nach *ūn*: ־וּנַנִי, ־ֻנַּנִי
2 m. ־ָךְ	־ָךְ	־ִנָּךְ
2 f. ־כִי[α]	־ֵכִי[ε]	־ִנְּכִי[ϑ]
3 m. ־הִי[β]	־ֵהּ	־ִנֵּהּ[ι]; nach *ūn*: ־וּנֵּהּ, ־ֻנֵּהּ
3 f. ־הָ[γ]	־ַהּ	־ִנַּהּ
Pl. 1 ־נָא	־ַנָא	־ִנַּנָא
2 m. ־כֹם[δ]	־ְכֹם[ζ]	־ִנְכוֹן

Hauptform. α, Assuan F גְּרֹכִי sie sind gegen dich aufgetreten. ‖ β, Äg.-aram. Ostrakon, Ephem. 2, 236 ושְׁלַחְהִי sende es mir. ‖ γ, Äg.-aram. Ostr., Eph. 2, 239 הַבִיהָ gib sie. ‖ δ, Assuan J רְשָׁכֹם er hat euch verklagt.

Mit Hilfsvokal. ε, Assuan F גְּרִיתֵכִי. ‖ ζ, Assuan J רְשֵׁיתְכֹם.

Impf. η, Vgl. ZDMG 1888, 411; Da. § 76. Assuan Suffix beim Impf. auch ohne Nûn energicum: J יִרְשֻׁכֹם; H יִרְשׁוּנְכֹם (3. pl.), wenn diese Formen nicht auch Modus apocopatus sein

sollen, s. § 13*c*. ‖ ϑ, Assuan יְנַרְנִכִּי, יְרַשְׁנִכִּי etc. ‖ ι, Assuan L אֲשַׁלְּמִנְּהִי ich werde es bezahlen; CIS 2, S. 150, 6 יתקלנהי.

n נָא, הָ. הִי, כִּי, נִי sind unbetont. — Beispiele s. § 24.

o Die Suffixa der 3. pl. werden durch die akkusativisch gebrauchten Fürwörter הִמּוֹ e, הִמּוֹן b, אִנּוּן b ersetzt. יָתְהוֹן nur b 3, 12. (המו als Akkus. auch Eleph. 1, 9; Assuan E 5. G 35. K 13.)

p Die Suffixa am Verbum drücken den Objektsakkus. aus. Ausnahme (wenn der Text richtig ist, vgl. 5, 9) 5, 6 וְזִיוֹהִי שְׁנוֹהִי seine Gesichtsfarbe veränderte sich ihm.

§ 7. Flexion der Nomina im allgemeinen.

a 1. Drei Numeri wie im BH; aber der Dualis ist seltner: יְדַיִן Hände, מָאתַיִן 200, קַרְנַיִן, רַגְלַיִן, שִׁנַּיִן, c. רַגְלֵי, s. רַגְלוֹהִי; aber עַיְנִין Augen, {vgl. Da. § 38, 1}. — תְּרֵין zwei {Da. § 21, 1; Syr.}.

b 2. Drei Status. Außer st. abs. und st. constr. hat das Aram. noch einen Status determinatus (St. emphaticus). Die Determination wird nämlich nicht durch vorgesetzten Artikel, sondern durch angehängtes אָ (selten הָ, Assuan stets א) ausgedrückt, das mit der männlichen Pluralendung (*ai*) zu יָּא wird (e 4, 16 שׁוּרַיָּה). {Dies *ā* ist ein demonstratives Element, vgl. JBarth, AJSLL **13** (1896/97), 12.}

c 3. Der weibl. Singularis, ursprünglich auf ת endend, zeigt α, meist die Endung ָה: אִגְּרָה Brief usw, selten ָא: חֲמָא Zorn, עֵטָא Rat; חַיְוָה u. חַיְוָא Tier, קִרְיָה u. קִרְיָא Stadt.

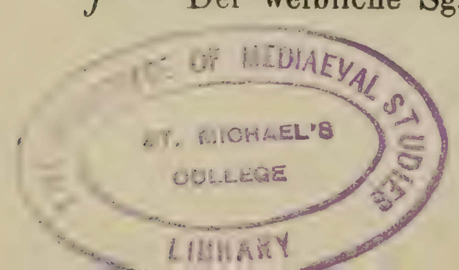
β, Afformativ וּ (וּת) für Abstracta {Nö § 138. 76}: בְּהִילוּ Eile, מַלְכוּ; oft von ל״י-stämmen: בָּעוּ Bitte, רְבוּ Größe.

γ, Afformativ ִי (ִית) für Femininconcreta: אָחֳרִי eine andre, אֵימְתָנִי eine schreckliche, נְוָלִי Misthaufe.

d 4. Pluralis. Die männliche Endung lautet ִין, die weibliche ָן: רֵאשׁ Haupt, רֵאשִׁין; חַיְוָה Tier, חַיְוָן. — Doch folgt aus der Pluralendung nichts für Form oder Geschlecht des Sing.: אַמִּין von אַמָּה° Elle, אֲבָהָן° von אַב° Vater. {ָן ist wahrscheinlich ursemitische Abstraktendung, s. JBarth ZDMG 1904, 442—445.}

e 5. Status constructus. Der Sg., der keine Fem.-endung hat, bleibt unverändert: מִנְיַן שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל die Zahl der Stämme I.8; שָׁלְטָן עָלַם eine ewige Herrschaft. Ausnahmen § 8*c*.

f Der weibliche Sg. constr. hat ת bewahrt, zB בִּקְעָה Ebene,

בִּקְעַת דּוּרָא die E. Dura; מַלְכוּ, מַלְכוּת עָלַם ein ewiges Königreich; אַרְעִי Unteres, Boden, c. אַרְעִית.

g Der männliche Pl. constr. endet auf ־ֵי: יוֹם, יוֹמִין, יוֹמֵי אֲבוּךְ die Tage deines Vaters (früher *ai*, vor dem Suffix ־וֹהִי *au*, s. JBarth ZDMG 1904, 435); der weibliche auf ־ַת: עִזְקָה Siegelring, עִזְקָן, עִזְקַת רַבְרְבָנוֹהִי die S. seiner Großen.

h Der st. c. kann auch vor einer Präposition und dem von ihr regierten Worte stehn: מַלְכְוָת תְּחוֹת כָּל־שְׁמַיָּא die Reiche unter dem ganzen Himmel 7,27.

i 6. Übersicht. יוֹם Tag, c. °יוֹם דִּינָא, d. יוֹמָא der Tag
pl. יוֹמִין, c. יוֹמֵי אֲבוּךְ, d. יוֹמַיָּא die Tage
חֵיוָה Tier, c. חֵיוַת בָּרָא, d. חֵיוְתָא das Tier
pl. חֵיוָן, c. חֵיוָת, d. חֵיוָתָא die Tiere.

k Nomen mit Suffixen s. § 6*g*.

l 7. Casus. Das Genetivverhältnis wird nicht nur durch Anwendung des st. c. ausgedrückt, zB חַכִּימֵי בָבֶל, sondern auch, und zwar noch häufiger, durch דִּי (§ 6*f*): שַׁלִּיטָא דִּי־מַלְכָּא der Beamte des Königs; קִרְיָה דִּי־שָׁמְרָיִן die Stadt Samarien.

m Nicht selten steht dann bei dem durch דִּי וגו' bestimmten Subst. ein auf diesen Zusatz hinweisendes Pron. suffixum: שְׁמֵהּ דִּי אֱלָהָא der Name Gottes; עַבְדוֹהִי דִּי־אֱלָהּ שְׁמַיָּא die Diener des Himmelsgottes; שָׁרְשׁוֹהִי דִּי־אִילָנָא die Wurzeln des Baumes.

n Soll das regierende Wort undeterminiert bleiben, so wird der determinierte Gen. durch לְ umschrieben: מֶלֶךְ לְיִשְׂרָאֵל רַב ein großer König I.s e 5, 11. || לְ bei Datierungen: בִּשְׁנַת חֲדָה לְכוֹרֶשׁ e 5, 13, s. § 10*e*.

o Das Objekt kann dem Verbum sowohl folgen als auch voranstehn; letzteres zB e 5, 12 וְעַמָּה הַגְלִי (u. das Volk hat er fortgeführt) und oft bei mit לְ verbundenem Inf. (§ 13*k*). || Zur Einführung dient sehr häufig לְ, wenn das Obj. determiniert ist. || יָת = BH אֶת־, nur 3, 12 יָתְהוֹן (nicht Assuan).

§ 8. Flexion der einzelnen Klassen der Nomina.

a I. Ursprünglich einvokalige Nomina: qaṭl, qiṭl, quṭl. 1. Von starken Stämmen. Der hinten vermehrte Sing. zeigt den Grundvokal: כַּסְפָּא, מַלְכָּא, טַעְמָא, עִשְׂבָּא. Zuweilen *i* statt *a*: שִׁמְשָׁא; *e* statt *i*: חֶלְמָא, חֶלְמָךְ (von חֵלֶם *ḥilm* aus *ḥulm*) Traum; *o* statt *u*: נָגְהָא die Helle (BH קָדְשִׁי).

b Im unvermehrten Sing. wird entweder ein Hilfsvokal ein-

geschoben: אֶבֶן, קֶרֶן, בַּיִת, oder eine ursprünglich zweivokalige Nebenform angewendet. Zu qaṭl: כְּסַף, יְרַח Monat, נְשַׁר Adler, oft hinten ē: צְלֵם, לְחֵם, טְעֵם, בְּעֵל (BH בַּעַל, לֶחֶם usw). Zu qiṭl: סְפַר Buch. Zu quṭl: קְשֹׁט Wahrheit. — Der st. constr. bleibt unverändert.

c Die Möglichkeit doppelter Bildungsweise ist von den Schriftgelehrten benutzt worden, um zu unterscheiden zwischen Befehl Gottes טַעַם אֱלָהּ e 6, 14. 7, 23 und Menschenbefehl טְעֵם כּוֹרֶשׁ e 6, 14, zwischen menschlichem Bilde צְלֵם אַנְפּוֹהִי b 3, 19 und Götzenbild צְלֵם דַּהֲבָא 3, 5 (Codex D und das Genizafragment haben c^e^lēm). — אֲלַף tausend st. abs. 5, 1; אֶלֶף st. c. 7, 10.

d Im Plural loser Silbenschluß (HGr § 12*p*: מַלְכֵי von מְלָכִים). qaṭl: מַלְכִין, c. מַלְכֵי, d. מַלְכַיָּא, עַבְדוֹהִי, יַרְכָתַהּ, נִשְׁרִין; qiṭl: סִפְרִין, סִפְרַיָּא, חֶלְמִין; quṭl: שָׁרְשׁוֹהִי. Ausnahme: נִסְכֵּיהוֹן e (BH נִסְכֵּיהֶם).

e 2. Von schwachen Stämmen. ע״י. Vor Afformativen fällt der Hilfsvokal *i* weg: בַּיִת, d. בַּיְתָא, בַּיְתִי, חֵילַהּ, עַיְנִין, עַיְנֵי, aber cstr. sg.: בֵּית § 3*f*.

ע״ע. עַם, d. עַמָּא, pl. d. עַמְמַיָּא (mit Auflösung der Verdoppelung; vgl. Eleph. שַׁקְקַן, דַּשְׁשַׁיָּא Türen). — גֹּב Grube, גֻּבָּא.

ל״י. חֲדִי° Brust, חַדוֹהִי (Da. § 26, 2 β), vgl. עִלּוֹהִי § 11, 5. | חֱזוּ Gesicht, Erscheinung, d. חֶזְוָא, חֶזְוֵי.

f II. Nomina mit ursprünglich zwei kurzen Vokalen: qaṭal usw. Sie sind tatsächlich (wegen § 4*a*.*c*) mit Nr. I fast durchweg gleichlautend: בְּשַׂר, d. בִּשְׂרָא; דְּהַב, d. דַּהֲבָא; °דְּכַר, Widder, pl. דִּכְרִין (Mišna זָכָר); נְמַר, d. נִמְרָא.

g III. Nomina mit langem Vokal der letzten Silbe, ursprünglich kurzem der vorletzten, qaṭâl, qiṭâl, qaṭîl usw, sind tatsächlich (wegen § 4*a*) Nomina mit unveränderlichem Vokal: °עֲרָד (BH עָרוֹד), עֲרָדַיָּא; °שְׁלָם (BH שָׁלוֹם), שְׁלָמָא, שְׁלָמְכוֹן. ‖ Feminina: °שְׁלֵוָה, Ruhe, s. שְׁלֵוְתָךְ 4, 24. עֲבִידְתָּא § 4*f*.

h Von ל״י. פְּתָי Weite, פְּתָיֵהּ; °חֲטָי Sünde, חֲטָיָךְ 4, 24 K; Fem. עֲוָיָה Sünde, pl. עֲוָיָן, עֲוָיָתָךְ.

i IV. Nomina mit kurzem Vokal der letzten Silbe, mit festem der vorletzten: *α*, qâṭal, qâṭil usw. עָלַם Ewigkeit, עָלְמִין, עָלְמַיָּא; °כָּהֵן Priester, כָּהֲנָא, כָּהֲנַיָּא, s. כָּהֲנוֹהִי. So die aktiven Partt. des Qal: עָבֵד, עָבְדִין; f. כָּתְבָה; כָּתְבָן; tert. laryng.: יָדַע, סָפַר. ‖ *β*, qiṭṭal, miqṭal usw. °אִמַּר Lamm, pl. אִמְּרִין; °מִשְׁכַּב Lager, s. מִשְׁכְּבִי (מַעְבָדוֹהִי § 4*b*); Partt. wie: מִתְנַדַּב freiwillig, pl. מִתְנַדְּבִין.

V. Participia der Verba ל״י: בָּעֵה bittend, pl. בָּעַיִן (Mileel § 5 *c*), f. דָּמְיָה, pl. שָׁנְיָן; pass. Qal: בְּנֵה gebaut, מְנֵא gezählt; f. und d. שְׁנָיָא verschieden, pl. שְׁרַיִן gelöst; Qa. מְצַלֵּא betend, pl. מְצַלַּיִן. — Ebenso עֲנֵא elend, pl. עֲנַיִן b. *k*

VI. Nomina auf ָי (vgl. § 3 *e*; nach der supralinearen Punktation *ai* kurzvokalig, Da. § 22. 36, 1. 39, 2), bes. Gentilicia und Ordnungszahlen: כַּשְׂדָּי Chaldäer, d. כַּשְׂדָּיָא K, כַּשְׂדָּאָה Q; pl. כַּשְׂדָּאִין 3, 8; d. כַּשְׂדָּיֵא K, כַּשְׂדָּאֵי Q. מָדָיָא der Meder K, מָדָאָה Q. °רְבִיעָי vierter, d. רְבִיעָיָא K, רְבִיעָאָה Q. °קַדְמָי vorderer, früherer, f. d. קַדְמָיְתָא; pl. d. קַדְמָיֵא (ohne Q), קַדְמָיָתָא. יְהוּדָיֵא (ohne Q). {Das *ē* pl. d. כַּשְׂדָּיֵא usw. wird gewöhnlich als aus *ājajjā* zusammengezogen erklärt; nach JBarth, ZDMG 1904, 437 wäre *ē* Abstraktendung}. *l*

VII. Feminina mit den Afformativen *û* und *î* (§ 7 *c.f*). *m*
û: מַלְכוּ, c. מַלְכוּת, d. מַלְכוּתָא, suff. מַלְכוּתָךְ; pl. °מַלְכְוָן, מַלְכְוָת, מַלְכְוָתָא; בָּעוּ Bitte, suff. בָּעוּתֵהּ. °רְעוּ Wille, c. רְעוּת e; רְבוּ Größe, d. רְבוּתָא b.
î: אַחֲרִי Nachheriges, Ende, c. אַחֲרִית; מַשְׁרוֹקִי Pfeife, d. מַשְׁרוֹקִיתָא; pl. °מַשְׁרוֹקְיָן vgl. Da. § 36, 2.

VIII. Die auf ָה (ָא) auslautenden Infinitive, also alle mit Ausnahme des Inf. Qal, haben im st. c. (auch vor Suff.) die Endung וּת: הִתְנַדָּבוּת עַמָּא; לְשֵׁיזָבוּתָךְ, לְהַצָּלוּתֵהּ. Ausnahme: לְהַנְזָקַת מַלְכִין e zur Schädigung von Königen; vgl. אַחֲוָיַת b 5, 12. *n*

§ 9. Nomina eigentümlicher Bildung und Einzelnes.

°אַב (für die Verbindung mit Suffixen liegt der Nominativ *abū* zugrunde) Vater, s. אֲבוּךְ; pl. אֲבָהָתִי, אֲבָהָתָן (𝔖 2, 23 אבהתי), אֲבָהָתַנָא. Zur Einschiebung des ה vgl. שְׁם, Eleph. 1, 2 עקהן (Plur. von עק § 2 *k*) u. BH אֲמָהוֹת.

°אַח Bruder; pl. s. אחיך K, אַחָךְ Q. (Assuan אַחַיִן).

°אִתְּא (Assuan אִנְתְּה) Weib, pl. °נְשִׁין, נְשֵׁיהוֹן.

בַּיִת Haus, c. בֵּית, s. בַּיְתִי (§ 3 *f*); pl. בָּתִּין (*ā*), בָּתֵּיכוֹן.

בַּר Sohn, s. בְּרֵהּ; pl. °בְּנִין, בְּנֵי, בְּנֵיהוֹן.

שֻׁם Name, s. שְׁמֵהּ; שְׁמָהָן, שְׁמָהָת, שְׁמָהָתְהֹם.

יַד Hand, s. יְדֵהּ, יְדְהֹם (vgl. BH יֶדְכֶם); du. יְדַיִן.

כְּנָת Genosse, pl. כְּנָוָן, כְּנָוָתֵהּ.

§ 10. Zahlwörter.

I. Grundzahlen. *a*

1. m. חַד. f. חֲדָה.
2. m. °תְּרֵין, § 2 *k*, f. תַּרְתֵּין.

3. m. תְּלָת f. תְּלָתָא, תְּלָתָה.
4. m. אַרְבַּע, f. אַרְבְּעָה.
5. m. °חֲמֵשׁ, f. °חַמְשָׁה.
6. m. שֵׁת, שֶׁת (§ 4 *k*). f. °שִׁתָּה.
7. m. °שְׁבַע, f. שִׁבְעָה, c. שְׁבַעַת.
8. m. °תְּמָנֵי, f. °תְּמָנְיָה.
9. m. °תְּשַׁע, f. °תִּשְׁעָה.
10. m. עֲשַׂר, f. עַשְׂרָה.

b חַד auch für unbetontes „ein" e 4, 8. 6, 2.

תְּלָתֵהוֹן sie drei 3, 23 {wohl für *tᵉlāt-tê-hōn* ZDMG 1894, 367. Im Syr. diese Form oft vor Suff., vgl. Da. § 21, 6, Nö § 149}.

c 12 m. תְּרֵי עֲשַׂר (mit männl. Subst. e 6, 17, ð 4, 26).

20 עֶשְׂרִין. — 30 תְּלָתִין. — 60 שִׁתִּין.

100 מְאָה. — 200 מָאתַיִן. — 400 אַרְבַּע מְאָה.

1000 אֲלַף, d. אַלְפָּא; pl. אַלְפִּין.

Myriade רִבּוֹ; pl. רִבְּוָן K, רִבְבָן Q.

d Die Zahlwörter von 3 an sind Substantiva. Bei den Z. von 3—10 wird die weibliche Form angewendet, wenn das Gezählte männlichen Geschlechts ist, und umgekehrt, zB. אַרְבְּעָה מַלְכִין u. אַרְבַּע חֵיוָן.

e Bei Datierungen stehen die Grundzahlen: בִּשְׁנַת חֲדָה (st. c.) לְכוֹרֶשׁ im 1. Jahre des K. e; עַד־יוֹם תְּלָתָה לִירַח אֲדָר e; vgl. e 4, 24.

f II. Ordnungszahlen. קַדְמָי erster (§ 8 *l*); °תִּנְיָן zweiter, f. תִּנְיָנָה; °תְּלִיתָי dritter, f. תְּלִיתָיָא K, תְּלִיתָאָה Q; רְבִיעָי vierter, f. רְבִיעָיָא K, רְבִיעָאָה Q, f. d. רְבִיעָיְתָא. ‖ Auffällig ist תַּלְתִּי dritter 5, 7 (de Goeje vermutet תַּלְתָּי; vgl. babylon. *šalšai* dritter im Rang?), d. תַּלְתָּא 5, 16. 29.

g Multiplikation: זִמְנִין תְּלָתָה dreimal 6, 11; חַד שִׁבְעָה siebenfach 3, 19 {Nö § 241. Eleph. 1 חד אלף tausendfach}.

§ 11. Partikeln, bes. Präpositionen.

1. בְּ (= BH), s. בִּי; בָּךְ; בַּהּ, בַּהּ; pl. בְּהוֹן.

2. לְ (= BH) s. לִי; לָךְ (fem. Assuan לכי); לַהּ, לַהּ; pl. לַנָא; לְכֹם e, לְכוֹן ð; לְהֹם e, לְהוֹן ð. ‖ ל zur Einführung des Objektes § 7 *o*, zum Ausdruck des Genetivverhältnisses § 7 *n*.

3. מִן (= BH), s. מִנִּי; מִנָּךְ; מִנַּהּ, מִנַּהּ; pl. מִנְּהוֹן, f. מִנְּהֵן Q § 6 *i*. (Assuan מִנְּהֹם, מִנֵּכִי) — Meist unterbleibt die Assimilierung des נ: מִן־קֳדָם usw.

4. עִם (= BH), s. עִמִּי; עִמָּךְ; עִמֵּהּ; pl. עִמְּהוֹן.

5. עַל zeigt wie im BH vor Suffixen die vollere Form עלי: עֲלַי; עליך K, עֲלָךְ Q § 6 h ϑ; עֲלוֹהִי; עליה K, עֲלַהּ Q; pl. עֲלַיְנָא e 4, 12 (e 4, 18 u. 5, 17 hat 𝔊 ל als Pausalform vgl. § 4 k). עֲלֵיהֹם e u. עֲלֵיהוֹן.

6. Nach בֵּין, zwischen, קֳדָם, vor, תְּחוֹת, unter, wird vor Suffixen *ai* eingeschoben (Analogiebildungen gemäß עַל); בֵּינֵיהוֹן K, בֵּינֵיהֵן Q § 6 h ε (Assuan וּבֵינַיִן ‖ קֳדָמַי; קדמיך K, קֳדָמָךְ Q 6 h ϑ; קדמיה K, קֳדָמַהּ Q, קֳדָמוֹהִי (auch Palmyr., Ephem. 2, 305); קֳדָמֵיהוֹן. ‖ תְּחֹתוֹהִי.

7. אַחֲרֵי hat auch ohne Suffix Pluralform. אַחֲרֵיהֹן.

8. בְּאתַר (eigentl.: auf der Spur, אֲתַר), nach, s. בַּתְרָךְ.

9. לְוָת, bei, s. לְוָתָךְ.

10. (קֳבֵל) לָקֳבֵל, vor, gegenüber, s. לָקָבְלָךְ.

---

11. אִיתַי = BH יֵשׁ, s. איתיך, Q אִיתָךְ du bist; אִיתוֹהִי; איתינא, Q אִיתַנָא § 6 h ϑ; אִיתֵיכוֹן 3, 14.

C. Das Verbum (§ 12—24).

§ 12. Die Stammesmodifikationen.

a Man unterscheidet im BA beim Verbum drei Hauptstämme: den Grundstamm Qal, den Steigerungsstamm Qaṭṭil und den Kausativstamm Haqṭēl. Die durch vorgesetztes *hith* aus ihnen gewordenen Weiterbildungen Hithqᵉṭēl, Hithqaṭṭal und Hittaqṭal sind eigentlich Medialstämme (vgl. BH Hithqaṭṭēl); sie werden aber tatsächlich als Passiva gebraucht. Haqṭēl hat innere Passivbildung durch Vokalwechsel: Hoqṭal. Als Qalpassiv wird auch das Part. pass. Qᵉṭîl gebraucht.

b Übersicht. Qal, Pᵉal, קְטַל = BH קָטַל. ‖ Passivum: α, Hithqᵉṭēl, הִתְקְטֵל. ‖ β, Qᵉṭîl קְטִיל: קְטִיל, יְהִיב; f. קְטִילַת, יְהִיבַת; 2. nur תְּקִלְתָּא § 4 g; pl. כְּפִתוּ, פְּתִיחוּ, מְרִיטוּ, יְהִיבוּ 3, 21; ferner שְׁוִי, קְרֵי, גְּלִי, pl. רְמִיו § 23 d. (Assuan D טְעִינַת ich bin belastet worden, H שְׁאִילְתֻּם ihr seid befragt worden; Eleph. קְטִילוּ).

c Qaṭṭil. קַטֵּל = BH קִטֵּל ‖ Pass.: Hithqaṭṭal, הִתְקַטַּל = BH הִתְקַטֵּל.

d Haqṭēl, הַקְטֵל = BH הִקְטִיל. ‖ Inneres Passivum: Hoqṭal, הָקְטַל = BH. Nur Perf.: הָנְחַת 5, 20; הוּבַד (אֲבַד) 7, 11; הֻסַּק (סְלֵק) 6, 2; הֻעַל (עלל) 5, 13; f. הָקִימַת 7, 4. 5; הוּסְפַת 4, 33; הָחֳרְבַת e 4, 15;

התקנת (𝔐 נת) 4, 33; pl. העלו 5, 15, היתית, היתיו § 17 *b*. (Assuan H 6 הפקדו?). ‖ Das Pass. אתקטל (הת) nicht im BA; oft 𝔇, vgl. Da. § 59, 3.

e Seltene Stammbildungen; Qôṭēl, קוטל; nur von סבל 𝔢 6, 3, doch vgl. § *f* u. Wörterverzeichnis. ‖ Hithqôṭal, התקוטל; nur von שמם 4, 16. ‖ Qaṭlēl und Hithqatlal: nur von רום 4, 34; 5, 23.

f Šaqtil, שקטל, Bedeutung = Haqṭēl. Nur von 3 aus dem Babylonischen entlehnten Verben: שיציא, Q שיצי (vgl. BH יצא) 𝔢 6, 15 er hat vollendet. ‖ שיזב (vgl. BH עזב) er hat befreit; Impf. ישיזב, Part. משיזב, Inf. mit s. לשיזבותה, nur 𝔟. ‖ שכלל° (v. כלל) er hat vollendet, s. שכללה, pl. שכללו, Inf. לשכללה; Passiv Impf. ישתכללון; nur 𝔢. — ‖ מסובלין 𝔢 6, 3 v. יבל?, vgl. § *e*.

g Statt der Vorsilbe הת fünfmal את (nur 𝔟): 2, 45; 3, 19; 6, 8; 7, 8. 15; Einmal את: 4, 16. ‖ Im Haqṭēl statt ה dreimal א: אחת (Iptv, נחת) 𝔢 5, 15; אקימה 𝔟 3, 1; אתרו (Iptv, נתר) 4, 11.

h Haqṭēl auch in der Bauinschrift des Barrekub (הושבני er hat mich gesetzt; היטבתה ich habe es schön gemacht). Assuan nur Haqṭēl H 6; Eleph. 1, 16. Also ist ה nicht „Hebraismus“. ‖ Zu ה in הת vgl. הלתחם der Mesa-Inschrift u. Da. 201. Eleph. 1 אתעשת sei bedacht; Assuan K 2 אשתוין wir sind übereingekommen; aber äg.-aram. Ostrakon Ephem. **2**, 237 הזדהרו.

§ 13. Tempora und Modi.

a 1. Perfectum. α, Die Verwendung als tempus historicum ist viel häufiger als im BH, welches das Impf. consec. vorzieht, vgl. 2, 12 usw. ‖ β, Perfectum confidentiae (propheticum) nur 7, 27 יהיבת. ‖ γ, Perf. gleich dem latein. Futurum exactum in einem Bedingungssatze nur 6, 6.

b 2. Imperfectum. α, Nur 𝔟 (𝔢 4, 12 יתיטו?) verwendet das Impf. als tempus historicum. In der Mehrzahl der Fälle dauerten die erzählten Facta kürzere oder längere Zeit, oder sie wurden wiederholt; aber nicht 4, 31. 33; 6, 20; 7, 16; vgl. HGr § 64 *g*. Meist geht vom Impf. getrenntes ו voran: 4, 2^{b} 8. 16. 17. 30. 31; unmittelbar vor dem Impf. steht ו 4, 2^{a}. Impf. ohne ו nach באדין 6, 20, nach בה־זמנא 4, 33 {vgl. BH אז mit Impf.}. Nicht selten wechseln in der Erzählung Perf. und Impf. miteinander. ‖ β, Impf. in Temporalsätzen nach עד־די 4, 20. 22. 29, nach עד 𝔢 4, 21; 5, 5, gleich dem latein. Fut. exactum.

c 3. Der Jussiv (Optativ) wird gewöhnlich durch das ein-

fache Impf. ausgedrückt: 2,7 יֵאמַר er möge sagen: 3,5 תִּפְּלוּן ihr sollt niederfallen. Die wenigen Fälle eines äußerlich erkennbaren Jussivs (Modus apocopatus) sind: יֵאבַדוּ Jer, אַל־יִשְׁתַּנּוֹ u. אַל־יְבַהֲלוּךְ 5,10 vgl. אַל־יְבַהֲלָךְ 4,16 (אַל־תְּהוֹבַד 2,24).

Eleph. 1, 6. 2, 5 יְהַעְדוּ sie sollen entfernen; 1, 8 יְנַדְּשׁוּ zerstören; Assuan M וִיְעָרְכָה er richte sie her, יִכְתְּבוּהָ sie sollen sie aufschreiben; CIS 2. 1, S. 137 יֵאכְלוּ; Inschrift von Taimâ Z. 14 יְנַסְּחוּהִי sie mögen ihn entfernen. Vgl. noch § 6 m η.

4. Particípium. Das Part. hat, wie im Syr., nicht nur *d* im Qal, sondern auch im Qaṭṭil und im Haqṭēl außer der aktiven auch eine rein passive Form, vgl. § 14, 5.

Die rein passiven Partt. drücken die Vollendung aus: das *e* Haus דִּי הֲוָא בְנֵה welches gebaut worden war, ὃς ἦν οἰκοδομημένος e 5,11. — Die andren Partt. (auch die von Medialstämmen) stehen für das Impf.: וְחַכִּימַיָּא מִתְקַטְּלִין waren nahe daran getötet zu werden 2,13 {Syr. Nö § 278 A}. Sie sind daher oft durch ein Präsens zu übersetzen, zB מִתְבְּנֵא ist im Bau begriffen e 5,8, vgl. e 7,19.

Zum Ausdruck der Dauer dient die Verbindung mit הֲוָה, *f* zB 2,31. 43; 5,19; 6,3; e 6,10 (BH Gn 1,6 יְהִי מַבְדִּיל).

Auch das Part. wird als tempus historicum gebraucht (e *g* nur 5,8): α, nach einem Perf. und וְ, ohne neue Bezeichnung des Subj.: וְאָמְרִין . . עֲנוֹ sie antworteten und sprachen (5 mal; danach lese man 3,24 עֲנוֹ für עָנַיִן); קְרִבוּ וְאָמְרִין 6,13; vgl. 5,1. 5. 15; e 5,3. ‖ β, nach אֱדַיִן oder בֵּאדַיִן. Mit folgendem Subj. ב׳ מִתְכַּנְּשִׁין אֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא darauf versammelten sich die Satrapen 3,3, vgl. 3,26 f; 4,4; 5,8. 17. Nach dem Subj.: א׳ מַלְכָּא מִתְבָּהַל da wurde der König bestürzt; vgl. 6,6. Einmal nach בֵּהּ זִמְנָא כְּדִי 3,7. {So Syr. כַּד Nö § 275}. — Am Satzanfange ist also in der häufigen Formel עָנֵה פ׳ וְאָמַר NN antwortete und sprach 2,5 etc., in עָנֵה וְאָמַר 2,15; 3,19. 24ff, und קָרֵא מַלְכָּא בְחַיִל der König rief laut 5,7 עֲנָה, bezw. קְרָא zu vokalisieren.

Das Partt. kann (vgl. HGr § 85*dd*; Ges. § 116*s*) auch sonst *h* ohne Subj. stehn, wenn dies ein Pron. der 3. Person sein würde: עָבֵד nach seinem Willen tut er (Gott) 4,32; מִתְבְּנֵא es (das Haus) wird gebaut e 5,16. Oft im Plur.: דָּבְחִין man schlachtet e 6,3. Der Pl. läßt sich dann mehrfach gut durch ein Passiv übersetzen: לְכֹם מְהוֹדְעִין euch wird kund getan e 7,24; אָמְרִין man sagte = es wurde gesagt b 7,5.

i 5. Auch beim Verbum finitum entspricht der Plural der 3. Person häufig unsrem „man“, bezw. einem passivischen Ausdruck, zB: לִבְבֵהּ יְשַׁנּוֹן man wird sein Herz verwandeln = sein H. wird verwandelt werden 4, 13; דָּקוּ man zermalmte = sie wurden zermalmt 2, 35. — Zweifelhaft ist gleicher Gebrauch der 3. sg. (c 4, 15 יְבַקַּר).

k 6. Der Infinitiv wird fast ausschließlich in Verbindung mit לְ gebraucht. Das Obj. steht dann häufiger vor als nach dem Inf. (§ 7 *o*): sie vermochten nicht כְּתָבָא לְמִקְרֵא die Schrift zu lesen 5, 8, vgl. 2, 9. 10. 16. 18 etc.

§ 14. Paradigma des starken Verbums.

1. Perfectum.

	3.	f.	m. 2.	1.
sg. Qal.	כְּתַב	כִּתְבַת	כְּתַ֫בְתָּ, כְּתַבְתְּ	כִּתְבֵת
pl.	כְּתַ֫בוּ	כְּתַ֫בָה Q	כְּתַבְתּוּן	כְּתַ֫בְנָא
sg. Hith.	°הִתְכְּתֵב	הִתְכְּתֶ֫בֶת	°הִתְכְּתֵ֫בְתָּ (בְתְּ)	
pl.	הִתְכְּתִבוּ	°הִתְכְּתִבָה Q	°הִתְכְּתֵבְתּוּן	°הִתְכְּתֵבְנָא
sg. Qa.	כַּתִּב (תַּ)	°כַּתְּבֶת (תְּבַת ?)	°כַּתֵּבְתָּ (בְתְּ) *	°כַּתְּבֵת
pl.	כַּתִּבוּ	°כַּתִּבָה Q	°כַּתֵּבְתּוּן*	°כַּתֵּבְנָא
sg. Hithqa.	הִתְכַּתַּב	°הִתְכַּתְּבֶת	הִתְכַּתַּבְתָּ (בְתְּ?)	הִתְכַּתְּבֵת
pl.	הִתְכַּתַּבוּ	°הִתְכַּתַּבָה Q	הִתְכַּתַּבְתּוּן (תִּב)	הִתְכַּתַּבְנָא
sg. Ha.	הַכְתֵּב	°הַכְתְּבֶת (תְּבַת ?)	הַכְתֵּבְתָּ (בְתְּ)	°הַכְתְּבֵת
pl.	הַכְתִּבוּ	°הַכְתִּבָה Q	°הַכְתֵּבְתּוּן	הַכְתֵּבְנָא

3. Imperfectum.

	3.	f.	m. 2.	1.
sg. Qal	יִכְתֻּב	תִּכְתֻּב	תִּכְתֻּב	°אֶכְתֻּב
pl.	יִכְתְּבוּן	יִכְתְּבָן	תִּכְתְּבוּן	נִכְתֻּב
sg. Hithq.	יִתְכְּתֵב (תֶ)	תִּתְכְּתֵב (תֶ)	°תִּתְכְּתֵב	°אֶתְכְּתֵב
pl.	יִתְכַּתְבוּן	יִתְכַּתְבָן	תִּתְכַּתְבוּן	נִתְכְּתֵב
sg. **Qa.	°יְכַתֵּב (תִּ)	°תְּכַתֵּב	תְּכַתֵּב	°אֲכַתֵּב
pl.	יְכַתְּבוּן	יְכַתְּבָן	תְּכַתְּבוּן	נְכַתֵּב
sg. Hithqa.	יִתְכַּתַּב	תִּתְכַּתַּב	תִּתְכַּתַּב	אֶתְכַּתַּב
pl.	°יִתְכַּתְּבוּן	°יִתְכַּתְּבָן	°תִּתְכַּתְּבוּן	°נִתְכַּתַּב
sg. Ha.	יְהַכְתֵּב (יַכְ')	תְּהַכְתֵּב	°תְּהַכְתֵּב	°אֲהַכְתֵּב
	יְהַכְתְּבוּן	יְהַכְתְּבָן	°תְּהַכְתְּבוּן	°נְהַכְתֵּב

* 𝔇 קַבֵּילְתּוּן, קַבֵּילְתָּא, vgl. Da. 261. 263; Diettrich ZATW 1900, 149.

** Ohne Afformativ BA nur: יְמַלֵּל (i), תְּקָרֵב (ē); 𝔇 fast ausnahmslos: ē.

2. Imperativus.

כְּתֻבוּ pl. כְּתֻבִי f. כְּתֻב sg. Qal.
כַּתִּבוּ °כַּתִּבִי °כַּתֵּב Qa.
°הַכְתִּבוּ °הַכְתִּבִי הַכְתִּב Ha.

4. Infinitivus.

לְהִתְכְּתָבָה Hithq. לְמִכְתַּב Qal.
לְהִתְכַּתָּבָה Hithqa. לְכַתָּבָה Qa.
לְשַׁכְלָלָה Šaqt. לְהַכְתָּבָה Ha.

5. Participium.

כְּתִיב Q^eṭîl כָּתְבִין, כָּתְבָן pl. כָּתְבָה f. כָּתֵב Qal
°מְכַתַּב Pass. מְכַתְּבִין pl. מְכַתְּבָה, מְכַתֵּב Qa.
°מְהַכְתַּב Pass. מְהַכְתְּבִין pl. מְהַכְתְּבָה, (מַכְתִּב usw) °מְהַכְתִּב Ha.
מִתְכַּתְּבִין pl. מִתְכַּתְבָה, מִתְכְּתֵב Hithq.
מִתְכַּתְּבִין pl. מִתְכַּתְּבָה, מִתְכַּתַּב Hithqa.

§ 15. Flexion des starken Verbums.

I. Allgemeines und Qal. **1. Perfectum.** *a*

Sing. 3. m. —: כְּתַב; intr. קְרֵב u. יְכִל.

3. f. ַת: סִלְקַת, der Vokal des zweiten Radikals fällt aus, weil in offener Silbe vor der **Tonstelle** § 4 *a*. Einmal נֶפְקַת S^egol 2, 13. Intr.* בְּטֵלַת e 4, 24 {𝔒 נְסִבַת, יְלֵדַת} — Zuweilen nach § 5 *a* אֲמָרֶת, הִתְגְּזֶרֶת, הִשְׁתְּכַחַת, הַדֶּקֶת, הַיתִית (§ 17 *b*)

2. m. תְּ und תָּ: יְהַבְתְּ, יְדַעְתָּ; intr.: יְכֵלְתָּ, תְּקֵפְתְּ. ‖ 2. f. תִי? (Assuan nur תי: D רְחַמְתִּי es beliebt dir, F עבדתי, ימאתי du hast geschworen. 𝔒 תְּ.)

Die Aussprache *tā* der 2. m. ist als die ältere erwiesen durch חזיתה 2, 41, תקלתא 5, 27 und häufiges תא in 𝔗 {Dt 28, 33. 36 usw; Da. 260 f}.

1. ֵת: יִדְעֵת. Aus *qataltu* wurde durch Abfallen des Auslauts *qatalt* קִטְלֶת. Diese Segolatform findet sich noch in הַשְׁכַּחַת 2, 25, הֲקֵימֶת 3, 14, שָׂמֶת e 6, 12 (§ 21 *b.d*). — Die gewöhnliche Form קִטְלֵת entstammt der Tendenz, die Segolatformen zu beseitigen, vgl. BH לְבַעַל u. BA לִבְעֵל. So Chr. Sarauw, Aramäische Perfektformen, Zeitschr. f. Assyriologie 1909, 54—63. JBarth, ZDMG 1903, 771 f. nimmt Analogiebildung nach ל״י an: הֲוֵית.

Plur. 3. m. וּ (unbetont § 5 *b*): כְּתַבוּ; intr. קְרִבוּ. *b*

3. f. nur Q ָה: נְפַלָה (וּ K) 7, 20, vgl. 5, 5; 7, 8. 𝔒 בְּלַעָא sie verschlangen, רְכִיבָא sie ritten. Auch Syr., Arab., Äthiop. u. Babyl. haben für die 3. f. pl. eine besondre Form.

---

* Die Ausdrücke „trans.“ u. „intr.“ beziehen sich da, wovon der Flexion des Qal die Rede ist, nur auf die Bildungsweise, nicht auf die Bedeutung.

2. m. תון: שְׁלַחְתּוּן. {2, 8 hat חזיתון in DJL ô wie im Syr.}
2. f.? {D תִּין, Syr. תֵּין}
1. נָא: שְׁלַחְנָא, intr. שְׁאֵלְנָא. (Assuan ן).

c 2. Imperativus. Qal. m. פְּרֻק, intr. אֱמַר; f. אֱכֻלִי, intr. אֱמַרִי ‖ Plur. m. שְׁבֻקוּ, intr. אֱמַרוּ; f. 𝔗 שְׁמַעָא Da. 275. 278.

i-Iptv nur ℭ 5, 15 אֱזֶל Milʿēl für אֱזַל, § 17 *a*.

d 3. Imperfectum. Sing. 3. m. יooo: יִסְגֻּד; intr. יִשְׁלַט.
3. f. תooo: תִּסְגֻּד; intr. תִּשְׁלַט.
2. m. תooo: תִּרְשֻׁם; intr. תִּשְׁלַט ‖ 2. f. תooo ין {D תַּעַבְדִין usw}.
1. אooo, אֶסְגֻּד°, intr. אֶשְׁלַט°.

e Pl. 3. m. stets יooo וּן: יִסְגְּדוּן; Apocopatus § 13 *c*.
3. f. יooo ָן: יִשְׁכְּבָן mit Präformativ י {wie Arab., Äthiop., Babyl.}.
2. m. תooo וּן: תִּסְגְּדוּן; f. תooo ָן {D תִּקְטְלָן Ex 1, 16}.
1. נooo: נִסְגֻּד; intr. נִשְׁלַט.

f *i*-Impf. {BH יֵשֵׁב ,יִתֵּן usw} nur: יִפֵּל, תִּנְתֵּן § 18 *b*, יִתֵּב § 19 *a*.

g 4. Infinitivus. Qal stets mit Präformativ מ: לְמִשְׁבַּק usw {vgl. Da. 278f. gegen Driver, Hebrew Tenses[3] § 204. לְבְנֵא, לֶהֱוֵא § 23 *k. l.* לֵאמַר in Assuan (oft) u. Eleph. 1 Hebraismus} ‖ In den andren Stämmen Endung ָה (eigtl. feminin. Substantiv) לְקַטָּלָה, לְהִתְקְטָלָה usw (ָא wohl nur לְבַטָּלָא ℭ 4, 21; 6, 8; ליצבא· ט 7, 19; לחטיא ℭ 6, 17 K); Verbindungsform § 8 *n*.

h 5. Participium. Qal, act. קָטֵל, zuweilen *i*: יָכִל, f. כָּתְבָה; pass. קְטִיל (Flexion s. § 12 *b*). ‖ Die passivischen Partt. des Qa. u. des Ha. haben *a* beim zweiten Radikal, zB מְכַפֵּת° bindend, מְכַפַּת gebunden, מְהֵימַן (אמן). Mit Flexionsendungen verbunden lauten die passiv. Formen den aktiv. gleich, zB מְכַפְּתִין gebundene 3, 23.

i II. Qaṭṭil. שַׁכִּן, *ē* nur קַבֵּל 6, 1. Plur. קַטִּלוּ. Inf. לְקַטָּלָה.

k III. Haqṭēl. Die Synkopierung des ה unterbleibt viel häufiger als im BH: יְהַשְׁפִּל, מְהַקְרְבִין usw. ‖ Hoqṭal, Šaqṭil § 12 *d. f.*

l IV. In den Medialstämmen der mit einem Zischlaut beginnenden Verba tritt wie im BH der *t*-laut der Vorsilbe hinter den Zischlaut: הִשְׁתְּכַח § 3 *k*.

m V. Suffixa, vgl. § 6, 6; Beispiele § 24 VI. Der Vokal des 2. Radikals fällt aus, wenn er in offne Silbe zu stehn kommen würde: בַּטִּלוּ, aber חַבְּלוּנִי; הַקְרְבוּ, הַקְרְבוּהִי; הוֹדַע, הוֹדְעָךְ.

§ 16. Verba laryngalia.

a Dieselben Lautgesetze wie im BH. 1., statt des Dageš

forte Ersatzdehnung oder virtuelle Verdopplung: Verba med. laryng. und med. ר. ‖ 2. Vorliebe für den *a*-laut: bes. bei den Verba tert. laryng.. (außer א) und tert. ר. Von prim. laryng. merke: עֲבָדֵת (1. sg. Perf.). ‖ 3. Ḥaṭeph für Šᵉwa mobile.

Verba primae laryng. — Qal Perf. עֲבַד, אֲמַר, f. אֲמָרַת § 15 *a* 1 *b* {𝔇 auch אֲכָלַת}, 1. אַמְרֵת; Iptv אֱמַר, אֱכֻלִי, עֲבֻדוּ; Impf. יַחְלְפוּן, תַּעַבְדוּן; Inf. לְמֶעְבַּד.

Hithq. Impf. יִתְעֲבֵד, Part. מִתְעֲבֵד.

Ha. Perf. הֶחֱסִנוּ 7, 22, vgl. הֶעְדִּיו § 23 *p*; Impf. יַחְסְנוּן.

Verba mediae laryng. et med. ר. — α, Steigerungsstämme. *c* Ersatzdehnung: Qa. Perf. בָּרִךְ, Impf. תְּקָרֵב, Part. act. מְרָעַע (ע, weil auch tert. laryng.), Part. pass. מְעָרַב, מְפָרַשׁ; Hithqa. הִתְחָרַךְ, אִתְיָעַטוּ, Part. מִתְבָּהַל. Oder virtuelle Verdopplung: Qa. Impf. יְמַחֵא, אֲלִיְבַהֲלוּךְ, יְטַעֲמוּן, יְבַעוֹן (ל״י), Part. מְסַעֲדִין.

β. Ḥaṭeph: Qal Part. יָהֲבִין; Hithq. Impf. יִתְיַהֲבוּן.

Verba tertiae laryng. et tert. ר. — Qal Impf. יִשְׁלַח; Part. *d* act. יָדַע, אָמַר; pass. שְׁלִיחַ.

Hithq. Perf. הִשְׁתְּכַח, f. הִשְׁתְּכַחַת 5, 11 u. הִתְגְּזֶרֶת (§ 15 *a* 1), 2. f. sg. הִשְׁתְּכַחַתְּ {vgl. BH לָקַחַתְּ}, pl. אִתְעֲקַרוּ; Impf. יִתְנְסַח.

Qa. Perf. שַׁבַּחְתְּ, הַדַּרְתְּ, שַׁבַּחַת; pl. שַׁבַּחוּ. בַּקַּרוּ; Iptv בַּדַּרוּ; Impf. יְבַקַּר; Part. act. מְשַׁבַּח, מְהַדַּר (pass. würde ebenso lauten).

Ha. Perf. הַצְלַח, 2. הוֹדַעְתַּנִי (פו״י), 1. הַשְׁכַּחַת 2, 25 (§ 15 *a* 3), הַשְׁכַּחִי; Iptv אַתַּרוּ (נתר); Impf. נְהַשְׁכַּח; Part. מַצְלַח.

§ 17. Verba פ״א.

א ist Kehllaut, vgl. § 16. — Qal. א quiesciert im Impf. und *a* im Inf. in ē (§ 3 *d* γ): יֵאכֻל, יֵאמַר, יֵאבְדוּ (Jussiv § 13 *c*). Inf.: לְמֵאמַר (לְמֵמַר e 5, 11, Eleph. 3), לְמֵתֵא, לְמֵזֵא, s. לְמֵזֵיהּ. — Iptv אֱמַר; *i*-Iptv nur אֵזֻל e 5, 15 für אֱזֻל. Part. pass. אֲזֵה (v. אֲזָא) 3, 22; אַ vgl. § 3 *c*.

Haqtēl nach Analogie der פי״י. אֲתָא (§ 23): הַיְתִי bringen *b* (§ 3 *d*, auch Syr. אַיְתִי) pl. הַיְתִיו; Inf. לְהַיְתָיָה ‖ אמן: הֵימַן (Syr. *hajmēn*) vertrauen, Part. pass. מְהֵימַן. ‖ הֵיתָיִת (§ 15ᵃ) sie wurde gebracht 6, 18 und הֵיתָיו sie wurden g. 3, 13 sind Hoqṭalformen, § 12 *d* (so Mayer Lambert im Univers Israélite, 16. Jan. 1885, pag. 290, und J Barth): *hujthajith* ist zu *hijthajith* zugespitzt, vgl. BH יִיסַךְ Ex 30, 32, ויישם Gn 24, 33; 50, 26. (Nach Behrmann verkürztes Hittaqtal, doch vgl. § 12 *d*). Von אתא bildet 𝔇 Gn 33, 11 אִתֵּיתִיאַת. Zu der sehr starken Verkürzung ließe sich etwa Ex 2, 4 וַתֵּתַצַּב für וַתִּתְיַצַּב vergleichen, wenn 𝔐 richtig ist.

c אֲבַד° folgt im Ha. und Ho. der Analogie der פו״י: Impf. תְּהוֹבֵד 2, 24; Inf. לְהוֹבָדָה; הוּבַד. {Syr. so fast alle Verba פ״א.}

§ 18. Verba פ״נ.

a Die Assimilierung des Nûn unterbleibt: α, im suffixlosen Impf. von נתן: יִנְתְּנוּן, תִּנְתַּן u. im Inf. לְמִנְתַּן; aber יִתְּנִנַּהּ; (Assuan L נתנת du hast gegeben). ‖ β, im Ha. in den vorkommenden Formen von נְפַק und נזק: Perf. הַנְפֵּק, הַנְפִּקוּ; Impf. תְּהַנְזִק; Inf. c. לְהַנְזָקַת § 8*n*; Part. fem. c. מְהַנְזְקַת. Assuan stets אֲהַנְצֵל, יְהַנְפֵּק usw (יַנְפֵּק E 16?). ‖ γ, im Ho. in הָנְחַת.

b Qal Impf. יִפֵּל, תִּנְתֵּן (*i*-impf.). Iptv שָׂא, פֻּקוּ (נְשָׂא § 23*a*β).

c Ha. Impf. mit Assimilierung des נ (vgl. BH נִחַם bereuen) תַּחֵת e. Iptv אַחֵת e 5, 15 mit aufgehobener Schärfung des ח, vgl. Da. 295 (Andre אַחֵת); אַחֵתוּ (א § 12*g*). ‖ Inf. לְהַצָּלָה. Part. מְהַחֲתִין, מַצִּל e.

§ 19. Verba פ״י.

a I. Verba פו״י. Qal. יְתִב, יְכִל, יְדַע; Impf. mit Assimilierung יִכֻּל (2, 10 יוּכַל u. 5, 16 K תוכל Hebraismus), יִתֵּב 7, 26 (Nö § 175 A; Da. 308—310; Assuan G תלד); v. יְדַע: אִנְדַּע, יִנְדְּעוּן § 3*i*. ‖ Iptv הַב, דַּע (Assuan C תֵּב).

b Ha. (*aw* wird ô) Perf. הוֹתֵב, הוֹדַע. | Impf. יְהוֹדַע | Inf. לְהוֹדָעָה s. לְהוֹדָעוּתָךְ § 8*n* | Part. מְהוֹדְעִין; von ל״י: מְהוֹדָא, מוֹדָא.

c Ho. nur Perf. 3. f. הוּסְפַת § 12*d*.

d II. Verba פ״י. Qal nur יטב, Impf. יֵיטַב.

e Ha. nur von יבל, Perf. הֵיבֵל bringen, Inf. לְהֵיבָלָה (BH הוביל; vgl. Nö § 175 B; Assuan B הוטבת, H הוטבתם). מְסוֹבְלִין e s. § 12*e. f.*

§ 20. Die Verba הלך und סלק.

a הלך gehn. Qal nur Impf. יְהָךְ (auch Assuan) und Inf. לִמְהָךְ, also mit Schwund des 2. Radikals (Da. § 70, 9). ‖ Qa. (oft in 𝔗), Part. מְהַלֵּךְ. Statt מַהְלְכִין (Ha.) 3, 25; 4, 34 lies מְהַלְּכִין.

b סְלַק emporsteigen, pl. סְלִקוּ ‖ Ha. hinaufbringen, 3. pl. הַסִּקוּ und Ho. הֻסַּק mit Assimilierung des ל; Inf. Ha. לְהַנְסָקָה § 3*i*.

§ 21. Verba ע״ו und ע״י.

a Steigerungsstämme. α, Verdopplung des Schlußradikals. Nur: Qatlēl Part. מְרוֹמַם, Hithqatlal הִתְרוֹמַמְתָּ ‖ β, Verdopplung des halbvokalischen ו, bezw. י. Nur Qa. Inf. לְקַיָּמָה.

b Qal. Perf. Das *ā* der Stammsilbe behält den Ton auch in 3. f. sg. und 1. sg., s. § 15*a*. | קָם, intr. רִם; f. nur סָפַת 4, 30;

2 m. nur שָׂמְתָּ 3, 10 (Andre שַׂ; 𝔒 Vokalverkürzung תַּבְתּוּן, חַסִּתָּה); 1. שָׂמֶת nur e 6, 12; pl. קָמוּ. ‖ Iptv f. קוּמִי; pl. שִׂימוּ. ‖ Impf. יְקוּם; f. תְּקוּם (Assuan G תְּתֻב); pl. יְקוּמוּן; f. Q יְדוּרָן 4, 9. ‖ Part. קָאֵם; pl. קָאֲמִין, Q קָיְמִין; c. דָּאֲרֵי Q דָּיְרֵי (§ 3*d*); d. קָאֲמַיָּא (Eleph. 1 צָיְמִין). ‖ Qᵉtîl שִׂים. Für 6, 18 שָׂמֶת ist wahrscheinlich שִׂימַת zu schreiben.

Hithqᵉṭēl. ת ist stets verdoppelt (Dreikonsonantigkeit *c* ist künstlich hergestellt): *α*, *ā* in der Stammsilbe. Impf. יִתְּשָׂם, יִתְּשָׂמוּן, Part. מִתְּשָׂם. ‖ *β*, *î* יִתְּזִין (Str. יִתְּשִׂים). — Vgl. Da. § 70, 7 und zur Stellung des ת vor dem Zischlaut oben § 3 *k*.

Haqṭēl. Perf. הֲקִים u. הָקִים, הֲתִיב; 2. הֲקִימְתָּ (ohne „Trennungs- *d* vokal", vgl. 𝔗 Da. 323), 1. הֲקִימֶת (§ 15*a*); pl. הֲקִימוּ. Mit א (§ 12*g*) s. אֲקִימֵהּ ‖ Impf. יְהָקִים (, § 4*b*) und יְקִים; f. תְּסֵף; 2. m. תְּקִים; pl. יְתִיבוּן und יְהַתִיבוּן ‖ Inf. לְהָזָדָה, s. לַהֲקָמוּתֵהּ § 8*n*. ‖ Part. מְהָקִים, מְרִים (*ā*!); pl. f. מְגִיחָן.

Hoqṭal. Perf. f. הֳקִימַת § 12*d*. *e*

§ 22. Verba ע״ע.

I. Steigerungsstämme. *α*, Regelmäßige Bildung. Qa.: *a* מַלִּל; Imp. יְמַלִּל; Iptv קַצִּצוּ; Part. מְמַלִּל, mit Kehllaut מְרָעַע | Hithqa. Part. מִתְחַנַּן 6, 12.

β, Einschiebung von *ô*. Nur אֶשְׁתּוֹמַם (אֶ statt הִ; § 12 *eg*.)

II. In den andren Stämmen nach einem Präformativ stets *b* Ersatzverdopplung des ersten Radikals {HGr § 73 *m*}.

Qal. Perf. עַל, f. נַדַּת, עַלַּת Q (§ *f*); pl. nur דָּקוּ 2, 35 mit *c* Ersatzdehnung statt des Dag. ‖ Iptv גֹּדּוּ. ‖ Impf. f. תֵּרֹעַ statt *tirrōᵃ'* (*ō* § 4*d*). ‖ Inf. מִחַן ל. ‖ Part. pl. עָלִּין *ā* Q, s. § *f*. (עָאֵל Ephem. 1, 70).

Haqṭēl. Perf. 3. f. sg. הַדֶּקֶת (§ 15*a*), pl. הַדִּקוּ. ‖ Iptv s. *d* הַעֵלְנִי. ‖ Impf. תַּדִּק; f. s. תַּדֶּקִנַּהּ. ‖ Inf. לְהָעָלָה ‖ Part. מְהַדֵּק, מַדֶּקָה. — ‖ Statt virtueller Verdopplung bei עלל zuweilen נ: Perf. הַנְעֵל (Assuan 1. sg. הַנְעֶלֶת), Inf. לְהַנְעָלָה § 3*i*.

Hoqṭal. Perf. הֻעַל; pl. הֻעַלוּ. — ‖ שַׁכְלִל § 12*f*. *e*

III. Die Dreikonsonantigkeit ist erhalten in 3 Formen: *f* Qal, Perf. עֲלַלַת K, Part. עָלְלִין K § *c*; Ha., Impf. תְּטַלַּל.

§ 23. Verba ל״י (ל״א).

I. *α*, Die Verba ל״א sind fast ganz mit den ל״י zusammen- *a* gefallen. Als Lesestütze wird in hinten nicht vermehrten Formen außer ה auch א gebraucht, und zwar stets im Inf. Qal:

לְמִגְלֵא usw (Assuan לְמִבְנֵה), überwiegend im Impf.: יִבְעֵא, יִתְבְּנֵא usw. Schwanken im trans. Perf. Qal und im Part., zB אֲתָה, אֲתָא, הֲוָה, הֲוָא, גְּלָה, גְּלָא. {Die Gleichheit der Vokale ist wie im BH teilweise Folge künstlicher Gleichmachung.}

β, א als wirklicher Konsonant nur in נְשָׂא: Iptv שָׂא e 5, 15, Hithqa. Part. מִתְנַשְּׂאָה e 4, 19; vgl. noch מָרָא Herr, s. מָרֵאי b 4, 16. 21 K, מָרִי Q (Eleph. 1 מָרַאן), שָׂנְאַיךְ deine Hasser 4, 16, vielleicht auch מְלָאת sie füllte 2, 35 (Assuan B ימאת du hast geschworen, E, F ימאתי du f., D ימאת ich; suff. K מטאך, מטאני).

b II. Jod als Konsonant zeigt sich, wenn die Form sonst undeutlich geworden wäre:

α, Impf. vor der Endung *an*, BA nur לֶהֱוְיָן (הֲוָה), 𝔗. יִתְבַּנְיָן usw.

β, Inf. (außer Qal) לְהַשְׁנָיָה, לְהַחֲוָיָה, לְחַטָּיָא e 6, 17 K;

γ, Part. Sg. f. u. Pl., zB: דָּמְיָה, בָּנַיִן § 9 *k*, שָׁנְיָן;

δ, Einzelnes. Inf. Qal vor Suffix: כְּמִצְבְּיֵהּ, לְמֵזְיֵהּ (אֲזָא°); Perf. אִתְכְּרִיַּת § *m*; הַיְתִית, הַיְתִיוּ (אֲתָה) § 17 *b*.

c III. Der Diphthong ַי (§ 3 *f*) bleibt im Perf. des transit. Qal vor *thā*: חֲזַיְתָ u. חֲזַיְתָה. Sonst wird in diesem Perf. ַי vor ת und נ zu ֵי, zB חֲזֵית, בְּעֵינָא, חֲזֵיתוּן (Assuan אֲתֵית, הַעְדִּית; Eleph. הֲוֵין) — Ausnahme: בְּנַיְתַהּ ich habe sie gebaut 4, 27 (בָּ!)

d IV. Jod quiesciert in *ī*. 1. in den Perff. (außer im transit. Qal § *f* α), auch im Qᵉṭîl: שְׁוִי, מְנִי, הִתְמְלִי. — וּ der Pluralendung wird dann וֹ: Qa. שַׁנִּיו (vgl. BH אָבִיו = אָבִיהוּ; Jos 14, 8 הִמְסִיו).

e 2. den Iptvv. in der Grundform: חֱיִי (Eleph. הוי); Qa. מַנִּי e 7, 25 (Milᵉēl!, für מַנִּי). שָׂא § *a* β.

f V. Wegfall des Jod. 1. Am Wortende:

α, Perf. des trans. Qal: ָה, ָא: אֲתָה, אֲתָא, רְבָה; s. בְּנָהִי.

β, Impff. ֵא, ֵה, zB יִבְעֵא, יִקְרֵה; יִתְמְחֵא; יִמְּחֵא; יִשְׁתַּנֵּא; יְהַשְׁנֵא; נְהַחֲוֵה. Ausnahme: יִתְקְרֵי 5, 12.

γ, Inf. Qal: ֵא zB לְמִגְלֵא, s. § 3 *d* γ.

δ, Partt. שָׁתֵה, קָרֵא; מִתְבְּנֵא; מְצַלֵּא; מְהַעְדֵּה, מְהַשְׁנֵא; pass. Qal (nach Analogie dieser Partizipia) בְּנֵה, מְנֵא, קְרֵי°.

g 2. Die Endung des männl. Plurals וּ im trans. Qal-Perf. und in den Imptvv., וּן in den Impff. ist, teilweise durch den Einfluß eines vorangegangenen *a*, zu וֹ, bezw. וֹן geworden. Perf. רְמוֹ, הֲווֹ (vgl. כְּתַבוּ) | Iptv הֱווֹ e 6, 6, הֱווֹ e 4, 22, אֱתוֹ (BH אֵתָיוּ); Ha. s. הַחֲוֹנִי. | Impf. יִבְנוֹן; תִּתְרְמוֹן; יִשְׁנוֹן, יִשְׁתַּנּוֹן, יְהַעְדּוֹן. Aber mit Suff. *u*: תְּהַחֲוֻנַּנִי 2, 9.

3. vor der Endung ַת des trans. Qal-Perf. mit Dehnung des Vokals: מְחָת, הֲוָת usw (Andre Pathaḥ). {Vgl. BH Lev 25, 21 עָשָׂת, 26, 34 הִרְצָת. Da. 342. Auch im Syr. å. Aber im Arab. kurzer Vokal *ġazat* von *ġazāʒ* (tert. *w*) und *ramat* von *ramāʲ* tert. *j*).} *h*

VI. Übersicht und Einzelnes. 1. Qal. *i*

Perf. trans. הֲוָה, הֲוָא, s. בְּנָהִי, f. הֲוָת; 2. חֲזַיְתָ; 1. הֲוֵית; pl. הֲווֹ, s. שְׁנוֹהִי § 6 *p*; 2. חֲזֵיתוּן; 1. רְמֵינָא.

Perf. intr. שְׁתִי˚, f. שְׁתִיאַת 𝔇 (Assuan K צְבִית du wünschst; G צְבִיַת sie wünscht, vgl. 𝔟 4, 21 מטית K^e^thîb); 1. צְבִית; pl. אִשְׁתִּיו (א protheticum).

Q^e^ṭîl שְׁוִי K 5, 21, קְרִי, גְּלִי u. גְּלִי; pl. רְמִיו.

Iptv חֱוִי, שֵׂא § aβ; pl. הֱווֹ, אֱתוֹ.

Impf. יִבְעֵא, f. תֶּהֱוֵא und תֶּהֱוֵה; 2. תִּקְנֵא (fem. Assuan E תִּצְבִּין); 1. אֶבְעֵא; pl. יִבְנוֹן.

Inf. לְמִבְנֵא, לְמִגְלֵא, s. כְּמִצְבְּיֵהּ; לְמֵזֵא (אֱזָא˚ § 17 *a*), s. לְמֵזְיֵהּ.

Part. בָּעֵה und בָּעֵא, f. דָּמְיָה; pl. שָׁנַיִן § 9 *k*; f. שָׁנְיָן. ‖ pass. בְּנֵה, חֲזֵה, אֲזֵה § 17 *a*, מְנֵא; f. שְׁנְיָא; pl. m. שְׁרַיִן.

In den Impf.-formen לֶהֱוֵא, לֶהֱוֵה, pl. לֶהֱווֹן, f. לֶהֶוְיָן ist ל absichtlich von den Schriftgelehrten als Präformativ gesetzt, um das Lesen des im BA nicht vorkommenden Gottesnamens יהוה unmöglich zu machen. Die ägyptisch-aramäischen Papyri haben יהוה (Assuan D. K. L, Eleph. 1; Ephem. 2, 224) oder יהוי (Eleph. 3); Plur. יהוון (Str., Blacassianus, s. Cooke, North-Semitic Inscr. S. 207), Tosephta Sota 13, 4 [Zuckermandel S. 319]; fem. יהויין pal. Talmud Soṭa 24^b^ Zeile 35. — Über aram. Impf.-bildung mit ל bezw. נ vgl. Nöldeke, Mand. Gramm. 215—217; WHLowe, The fragment of Talmud Babli P^e^sachim, Cambridge 1879, 1—8; Da. 264 f. 354; JBarth in: ÄJSLL 13, 1—6 (1896/97); Ed. Koenig in ZDMG 1897, 330-337. *k*

לִבְּנֵא 𝔢 5, 3. 13 ist Schreibfehler für לְמִבְנֵא. Das Dageš in ב ist wohl nur diakritisches Zeichen, bestimmt, die Aufmerksamkeit anzuregen. ‖ לְמִבְנְיָה 𝔢 5, 9 ist wohl לִמבנְיֵהּ (so Eleph. 1. 2. 3) zu lesen. Sonst könnte man die Inf.-formen מִסְנְיָא Lev 13, 12 Targ. Jeruš. I, מִשְׁתְּיָא u. מִיתְיָה (אֲתָה), pal. Talmud, vergleichen. *l*

2. Hithq^e^ṭēl. Perf. הִתְמְלִי, f. אִתְכְּרִיַת (mit Festhaltung des Vokals beim zweiten Radikal). *m*

Impf. יִתְבְּנֵא, יִתְקְרֵי § *f* β; f. תִּתְבְּנֵא; pl. תִּתְרְמוֹן. ‖ Part. מִתְבְּנֵא.

3. Qaṭṭil. Perf. מַנִּי; 2. מַנִּיתָ; pl. שַׁנִּיו, שָׁרִיו. *n*

Iptv מַנִּי 𝔢 7, 25 (Milʿēl!, für מַנִּי).

Impf. יְבַלֵּא, s. יְחַוִּנַּנִי; 1. אֲחַוֵּא; pl. יְשַׁנּוֹן, יְבַעוֹן; 1. נְחַוֵּא.

Part. מְצַלֵּא; pl. מְצַלַּיִן. Pass. Part. f. מְשַׁנְּיָא (Nûn ohne Dag.).

4. Hithqaṭṭal. Perf. הִתְנַבִּי; pl. אִשְׁתַּנּוֹ 3, 19 K. *o*

Impf. יִשְׁתַּנֵּא ,יִשְׁתַּנֵּה; pl. יִשְׁתַּנּוֹן und 5, 10 יִשְׁתַּנּוֹ § 13*c*.
Part. sg. f. מִתְנַשְּׂאָה § *a*β; pl. m. מִשְׁתָּרַיִן.

p 5. Haqṭēl. Perf. הַגְלִי ,הַיְתִי (אֲתָה § 17 *b*); pl. הֶעְדִּיו ,הַיְתִיו.
Iptv pl. s. הַחֲוֹנִי.
Impf. יְהַשְׁנֵא ,יְהַחֲוֵה; pl. יְהַעְדּוֹן ;תְּהַחֲוֹן, s. תְּהַחֲוֻנַּנִי ;נְהַחֲוֵה.
Inf. לְהַשְׁנָיָה ,לְהַיְתָיָה ,לְהַחֲוָיָה, constr. vgl. אַחֲוָיַת אֲחִידָן 5, 12.
Part. מְהַעְדֵּה ,מְהַשְׁנֵא ,מַחֵא 5, 19 (für *maḥjē*, vgl. Da. § 73, 2).

q 6. Hoqṭal. הֵיתַיִת ,הֵיתָיוּ § 17 *b*.

§ 24. Alle in BA vorkommenden Verbalformen.*

I. Perfectum.

שְׁאֵל ,קְרֵב ,טְאֵב ,בְּאֵשׁ ;סַתְרֵהּ .s ;יְדַע ,כְּתַב .Qal 3. *m. Sg*.
שְׁלֵט; שְׁלֵם ,יְכִל ,יְתִב ,סְגֵד ,תְּקֵף; עֲבַד ,אֲמַר ,אֲזַל; .s חַתְמַהּ |
קָם ,שָׂם; .suff שָׂמֵהּ; רָם; עַל; אֲתָא e ,אֲתָה ,חֲוָא e ,הֲוָה ,מְטָא,
מְטָה ,בְּעָא ,בְּעָה ,חֲזָה ,רְבָה ,נְשָׂא; .s בְּנָהִי. ‖ Qᵉṭîl § 12b טְרִיד,
יְהִיב ,כְּתִיב ,קְטִיל ,רְשִׁים ,שְׁלִיחַ | שִׂים e; קְרִי e ,גְּלִי ,גֱּלִי,
שְׁוִי .K | .Hithq הִשְׁתְּכַח; הִתְמְלִי. ‖ .Qa בָּרֵךְ ,מַלִּל ,קַטִּל ,שַׁכִּן e;
קַבֵּל | מַנִּי ,רַבִּי. ‖ .Hithqa הִתְחָרַךְ | הִתְנַבִּי ,אִשְׁתַּנִּי .Q ‖ .Ha
הַנְפֵּק; .s הַשְׁלְטָךְ ,הַשְׁלְטֵהּ ,הַשְׁלְמַהּ; הַצְלַח | הוֹתֵב e ,הוֹדַע ,הוֹדְעָךְ;
הֵיבֵל e ,הֵימִן; הֲקֵים ,הֲקִים ,הֲתִיב; .s הֲקִימֵהּ ,אֲקִימֵהּ; הַנְעֵל
(עלל); הַגְלִי e ‖ .Ho הָנְחַת | הוּבַד; הֻסַּק § 20; הֻעַל. ‖ .s .Ša
שַׁכְלְלֵהּ | שֵׁיצִיא ,שֵׁיזִב. ‖ .Etḥqo אֶשְׁתּוֹמַם.

סָפַת | אֲמֶרֶת; בְּטֵלַת ,נֶפְקַת ,תְּקֵפַת ,סִלְקַת .Qal. 3. *f. Sg*.
נַדַּת ,עֲלַלַת ,Q עַלַּת; הֲוָת ,מְחָת ,מְטָת ,עֲדָת ,עֲנָת ,רְבָת ,מְלָאת;
מטית K § 23i. ‖ Qᵉṭîl יְהִיבַת ,נְטִילַת ,פְּרִיסַת ,קְטִילַת | שְׁמַת
‖ .§ 23m הִתְגְּזֶרֶת ,אִתְגְּזֶרֶת ,הִשְׁתְּכַחַת | אִתְכְּרִיַּת .Hithq ‖ .§ 21b?
.§ 17b הֵיתָיִת ‖ הָחָרְבַת ,הוּסְפַת ,הֻקְמַת .Ho ‖ .הַדֶּקֶת .Ha

יְדַעְתָּ ,רְשַׁמְתָּ ,יְכֵלְתָּ; יְהַבְתְּ ,עֲבַדְתְּ ,תְּקִפְתְּ | .Qal 2. *m. Sg*
שָׂמְתָּ; הֲוַיְתָ; חֲזַיְתָ & חֲזַיְתָה ,רְבַיְתָ .K ‖ Qᵉṭîl תְּקִלְתָּא. ‖ .Hithq
הִשְׁתְּכַחַתְּ. ‖ .Qa הַדַּרְתְּ ,שַׁבַּחְתְּ | מַנִּיתָ. ‖ .Ha הַשְׁפֵּלְתְּ | .s
הוֹדַעְתַּנִי ,הוֹדַעְתֶּנָא 2, 23; הֲקֵימְתָּ. ‖ .Hithqaṭl הִתְרוֹמַמְתְּ.

---

* Weggelassen sind nur einige Beispiele für die 3. m. sg. perf. Qal. Stellenangabe nur bei Zweifelhaftem oder sonst Auffälligem. Die Formen sind nach den grammatischen Besonderheiten geordnet.

Qal 1. *Sg.* יִדְעֵת, נִטְלֵת, נִטְרֵת, קִרְבֵת, שִׁמְעֵת, אַמְרֵת, עַבְדֵת | שָׂמֶת e; הֲוֵית, חֲזֵית; צְבִית (intr.); s. בֶּנַיְתַהּ § 23c. ‖ Qa. הַדְּרֵת, שַׁבְּחֵת; בָּרְכֵת. ‖ Ha. הַשְׁכַּחַת | הֲקִימֶת. ‖ Ho. הָתְקְנֵת.

Qal. 3. *Pl.* כְּתַבוּ e, יְהַבוּ, נְפַלוּ, שְׁלַחוּ e; סְלִקוּ, קְרִבוּ, שְׁלִטוּ; אֲזַלוּ e, אֲכַלוּ, אֲמַרוּ, עֲבַדוּ | קָמוּ, שָׂמוּ; דָּקוּ § 22c; אֲתוֹ, בְּעוֹ, הֲווֹ, מְטוֹ, עֲנוֹ, רְמוֹ, שְׁנוֹ; אִשְׁתִּיו (intr.) ‖ Qᵉtîl. יְהִיבוּ e, כְּפִתוּ, מְרִיטוּ, פְּתִיחוּ | רְמִיו. ‖ Hithq. הִתְרְחִצוּ, אִתְעֲקַרוּ (רָה Q) ‖ Qa. בַּטִּלוּ e, s. חַבְּלוּנִי; בַּקַּרוּ e, שַׁבַּחוּ e | שַׁנִּיו, שָׁרִיו. ‖ Hithqa. הִתְנַדַּבוּ e, אִתְיָעַטוּ, אִשְׁתַּנּוּ 3, 19 K. ‖ Ha. הַכְרִזוּ, הַלְבִּשׁוּ, הַנְפִּקוּ. הַקְרִבוּ e, הַרְגִּזוּ e, הַרְגִּשׁוּ; s. הַקְרְבוּהִי; הֶחֱסִנוּ, הַשְׁכַּחוּ e | הַסִּקוּ (סלק); הֲקִימוּ e, הֲתִיבוּ, s. הֲתִיבוּנָא e; הַדִּקוּ, הֶעְדִּיו, הַיְתִיו ‖ Ho. הֻעֲלוּ (עלל). הֵיתָיוּ § 17b ‖ Ša. שַׁכְלִלוּ.

3. *f. Pl.* נְפַלָה Q, נְפַקָה Q, אִתְעֲקַרָה Q. (וּ K, § 15b).

Qal. 2. *m. Pl.* שְׁלַחְתּוּן, חֲזֵיתוּן 2, 8 ‖ Hithqa הִזְדְּמִנְתּוּן 2, 9 Q; הזמנתון K.

Qal. 1. *Pl.* שְׁלַחְנָא e, מְלַחְנָה e; שְׁאֵלְנָא e; אֲזַלְנָא e, אֲמַרְנָא e | בְּעֵינָא, רְמֵינָא. ‖ Ha. הַשְׁכַּחְנָא; הוֹדַעְנָא e.

II. Imperativus.

m. Sg. פְּרֻק, אֱמַר; אֱזֶל § 17a; הַב, דַּע; חֱיִי, שֵׂא (נשׂא). ‖ Qa. מַנִּי § 23e. ‖ Ha. הַשְׁלֵם; אֲחֵת § 18c; s. הַעֲלְנִי (עלל).

f. Sg. אֱכֻלִי; קוּמִי.

Qal. Plur. שְׁבֻקוּ e; עֲבַדוּ Jer; אֱמַרוּ; פֻּקוּ (נפק); שִׂימוּ e; גֹּדּוּ; הֲווֹ, אֱתוֹ. ‖ Qa. קַצִּצוּ, s. חַבְּלוּהִי; בַּדַּרוּ. ‖ Ha. אַתַּרוּ (נתר); s. הַחֲוֹנִי.

III. Imperfectum.

Qal. 3. *m. Sg.* יִסְגֻּד, יִלְבַּשׁ, יִסְבַּר, יִשְׁלַט, יִשְׁפַּר, יִשְׁלַח e, יִשְׁמַע; s. יִשְׁאֲלֶנְכוֹן | יֵאכֻל, יֵאמַר; יִפֵּל e, יִנְתֶּן־לֵהּ, s. יִתְּנִנַּהּ; יִתֻּב § 19a, יִכֻל [יוּכַל 2, 10]; יֵיטַב e; יְהָךְ e § 20; יְקוּם, יְתוּב; יִבְעֵא, יִמְטֵא, יִצְבֵּא, יִשְׂגֵּא e, יִשְׁנֵא, יֶעְדֵּה, יִקְרֵה; לֶהֱוֵה, לֶהֱוֵא § 23k ‖ Hithq. יִתְעֲבֵד e, יִתְעֲבֶד e, יִתְנְסַח e; יִתְיְהִב | יִתְּשָׂם, יִתְּזִין; יִתְבְּנֵא e, יִתְמְחֵא e, יִתְרְמֵא; יִתְקְרֵי. ‖ Qa. יְמַלִּל; יְבַקַּר e, יְמַגַּר e;

s. יְהַחַלְּנַנִי; אַל־יְבַהֲלָךְ | יְבַלֵּא, יְמַחֵא; s. יְחַוִּנַּנִי, יְחַוִּנַּהּ. ‖ Hithqa.
יִתְבַּקַּר e, יִצְטַבַּע, יִשְׁתַּוֵּה, יִשְׁתַּנֵּא. ‖ Ha. יְהַשְׁפֵּל | יְהוֹדַע, s.
יְהוֹדְעֻנַּנִי; יְקִים, יְהָקִים; יְהַשְׁנֵא e, יְהַחֲוֵה. ‖ Ša. יְשֵׁיזִב, יְשֵׁיזְבִנָּךְ,
יְשֵׁיזְבִנְכוֹן.

Qal. 3. *f. Sg.* תִּשְׁלַט | תֵּאכֻל; תְּדוּר, תְּקוּם, תְּנֻד; s. תְּדֻשִׁנַּהּ;
תֵּרֹעַ; תֶּעְדֵּא, תִּשְׁנֵא, תֶּהֱוֵא e, תֶּהֱוֵה. ‖ Hithq. תִּתְיְהִב, תִּשְׁתְּבִק.
תִּתְבְּנֵא e. ‖ Hithqa. תִּתְחַבַּל. ‖ Ha. תְּהַנְזִק e | תָּסֵף (סוף); תַּדִּק,
s. תַּדֻּקִנַּהּ, תַּטְלֵל.

Qal. 2. *m. Sg.* תִּרְשֻׁם; תִּלְבַּשׁ, תִּשְׁלַט; תִּנְתֵּן e; תִּכֻל Q 5, 16;
תִּנְדַּע; תִּקְנֵא e. ‖ Qa. תְּקָרֵב e. ‖ Ha. תְּהַשְׁכַּח e; אַל־תְּהוֹבֵד 2, 24;
תַּחֵת (נחת); תְּקִים.

Qal. 1. *Sg.* אִנְדַּע (ידע); אֶבְעֵא, אֶקְרֵא. ‖ Qa. אֲחַוֵּא. ‖ Ha.
אֲהוֹדְעִנֵּהּ.

Qal. 3. *m. Pl.* יִסְגְּדוּן, יִפְלְחוּן, יַחְלְפוּן | יֵאבַדוּ § 13c; יִנְתְּנוּן e;
יִנְדְּעוּן (ידע), יְקוּמוּן, יְדֻרוּן K; יִבְנוֹן, יִקְרוֹן, יִשְׁתּוֹן, לֶהֱוֹן e. ‖
Hithq. יִשְׁתַּמְעוּן, יִתְיַהֲבוּן | יִתְּשָׂמוּן ‖ Qa. יְקַבְּלוּן, s. יְשַׁמְּשׁוּנֵּהּ;
יְטַעֲמוּן, יְבַהֲלֻנַּנִי, יְבַהֲלֻנֵּהּ, יְטַעֲמוּנֵּהּ; אַל־יְבַהֲלוּךְ | יְשַׁנּוֹן, יְבַעוֹן. ‖
Hithqa. יִשְׁתַּנּוֹן; יִשְׁתַּנּוֹ 5, 10. ‖ Ha. יַחְסְנוּן | יְהוֹבְדוּן; יְהוֹדְעוּן,
s. יְהוֹדְעֻנַּנִי; יְהַתִיבוּן e & יְתִיבוּן e; יַחִיטוּ 4, 12? e, יְהַעְדּוֹן. ‖
Hišt. יִשְׁתַּכְלְלוּן e.

Qal. 3. *f. Pl* יִשְׁכְּנָן; יְדוּרָן Q 4, 9; לֶהֶוְיָן.

Qal. 2. *m. Pl.* תִּסְגְּדוּן, תִּשְׁמְעוּן, תַּעַבְדוּן. ‖ תֵּאמְרוּן Jer.;
תִּפְּלוּן. ‖ Hithq. תִּתְעַבְדוּן; תִּתְרְמוֹן. ‖ Qa. תְּקַבְּלוּן. ‖ Ha.
תְּהוֹדְעוּן e, s. תְּהוֹדְעֻנַּנִי; תְּהַחֲוֹן, s. תְּהַחֲוֻנַּנִי.

1. *Pl.* נִסְגֻּד, נִכְתֻּב e; נֵאמַר. ‖ Qa. נְחַוֵּא. ‖ Ha. נְהַשְׁכַּח;
נְהַחֲוֵה.

Modus apocop. (§ 13c) יֵאבַדוּ; יִשְׁתַּנּוֹ; אַל־יְבַהֲלוּךְ; אַל־יְבַהֲלָךְ.

IV. Infinitivus.

Qal לְמִכְנַשׁ, לְמִפְשַׁר, לְמִשְׁבַּק, s. בְּמִקְרְבֵהּ; לְמֶעְבַּד e | לְמֵאמַר
& לְמֵמַר e; לְמִנְתַּן e; לִמְהָךְ (הלך); בְּמִחַן (חנן); לְמִבְנֵא e
(לְמִבְנְיָה, לִבְנֵא § 23*l*), לְמִבְעֵא, לְמִגְלֵא, לְמִקְרֵא, לְמִרְמֵא e, לְמִשְׁרֵא,

s. כְּמִצְבְּיֵהּ; לְמֶחֱזֵא; לְמֵתֵא (אֲתָא), לְמִזֵּא, s. לְמֵיזֵיהּ. ‖ Hithq.
לְהִתְקְטָלָה, בְּהִתְבְּהָלָה. ‖ Qa. לְבַטָּלָא, לְיַצָּבָא, לְבַקָּרָה e, לְחַבָּלָה e.
לְכַפָּתָה, לְנַסָּכָה, לְקַטָּלָה, לְתַקָּפָה, לְקַיָּמָה; לְחַטָּיָא (לְחַטָּאָה Q) e. ‖
Hithqa. הִתְנַדָּבוּת עַמָּא e. ‖ Ha. לְהַשְׁכָּחָה, לְהַשְׁמָדָה, לְהַשְׁפָּלָה,
לְהַנְזָקַת מַלְכִין § 8 n; לְהוֹבָדָה; לְהַצָּלָה, s. לְהַצְּלוּתֵהּ; לְהוֹדָעַת,
s. לְהוֹדָעֻתַנִי, לְהוֹדָעוּתָךְ; לְהֵיבָלָה e. לְהַנְסָקָה (סלק); לַהֲזָדָה, s.
לַהֲתָבוּתָךְ, לַהֲקָמוּתֵהּ; לְהֶעָלָה & לְהַנְעָלָה (עלל); לְהַשְׁנָיָה, לְהַחֲוָיָה,
אַחֲוָיַת אֲחִידָן, לְהַיְתָיָה (אֲתָה). ‖ Ša. לְשַׁכְלָלָה, s. לְשֵׁיזָבוּתָךְ,
לְשֵׁיזָבוּתֵהּ, לְשֵׁיזָבוּתַנָה.

V. Participium.

Qal. *m. Sg.* act., אָנֵס, בָּרֵךְ, חָשֵׁל, יָהֵב, כָּהֵל, נָגֵד, נָפֵק,
עָבֵד, קָטֵל, שָׁאֵל; יָכִל, נָחִת, דָּלֵק, נָזֵק; אָמַר, סָפַר e, יָדַע e,
פָּלַח | קָאֵם; אָתֵה, דָּמֵה, חָזֵה, עָנֵה, שָׁתֵה, בָּעֵה & בָּעֵא, גָּלֵה &
גָּלֵא, צָבֵא, קָרֵא ‖ pass. בְּרִיךְ, גְּמִיר e, דְּחִיל, זְקִיף e; יְדִיעַ e,
שְׁלִיחַ e | שִׂים; בְּנֵה e, חֲזֵה, מְנֵא, שְׁרֵא 2, 22; אֱזֵה § 17 a. ‖
Hithq. מִתְיְהֵב e; מִתְעֲבֵד e; מִתְּשָׂם e, מִתְבְּנֵא. ‖ Qa. act., מְהַלֵּךְ,
מְמַלִּל, ·מְשַׁבַּח, מְהַדַּר, מְפַשַּׁר ?5, 12; מְרָעַע; מְצַלֵּא, מְשָׁרֵא ?5, 12. ‖
pass. מְבָרַךְ e, מְעָרַב, מְפָרַשׁ. ‖ Hithqa. מִתְנַדַּב e, מִשְׁתַּכַּל;
מִתְבָּהַל, מִתְנַצַּח, מִשְׁתַּדַּר; מִתְחַנַּן. ‖ Ha. מַשְׁפִּל; מַצְלַח | מַצִּל;
מְהָקִים, מָרִים; מְהַדֵּק; מְהַשְׁנֵא, מְהַעְדֵּה, מַחֵא (חיא), מְהוֹדֵא &
מוֹדֵא ‖ pass. Ha. מְהֵימַן (אמן). ‖ Ša. מְשֵׁיזִב. ‖ Qatl. מְרוֹמֵם.
Qal. *f. Sg.* אָכְלָה, יָכְלָה, כָּתְבָה, רָפְסָה; בָּטְלָא e, עָבְדָא;
d. יָקְדְתָא; דָּמְיָה. ‖ pass. פְּלִיגָה, תְּבִירָה | שְׁנָיָא. ‖ Hithq. מִתְעַבְדָא e,
מִתְיַהֲבָא e ‖ Qa. act., מְמַלְּלָא. ‖ pass. מְשַׁנְּיָא; ‖ Hithqa. מִתְנַשְּׂאָה e. ‖
Ha. מְהַחְצְפָה & מַחְצְפָה; מְהַנְזְקַת מַלְכִין e; מַדֱּקָה.
Qal. *m. Pl.* אָמְרִין e, דָּבְחִין e, דָּבְקִין, זָבְנִין, חָשְׁחִין, טָרְדִין,
יָדְעִין, יָכְלִין, יָתְבִין e, נָפְלִין, נָפְקִין, סָגְדִין, עָבְדִין e, שָׁמְעִין; c.
יָדְעֵי e, פָּלְחֵי e; דָּחֲלִין, יָהֲבִין, כָּהֲלִין | דָּאֲנִין e, דָּאֲרִין, זָאֲעִין,
קָאֲמִין (Q: דָּיְנִין, דָּיְרִין, זָיְעִין, קָיְמִין), c. דָּאֲרֵי (דָּיְרֵי Q); d.
קָאֲמַיָּא; עָלְלִין (עָלִין Q); בָּנַיִן e, בָּעַיִן, חָזַיִן, עָנַיִן, שָׁתַיִן. ‖ Qal
pass., חֲשִׁיבִין, שְׁרַיִן. ‖ Hithq. מִתְיַהֲבִין e. ‖ Qal act., מְצַבְּעִין,
מְסַעֲדִין e; מְצַלַּיִן. ‖ pass. מְכַפְּתִין. ‖ Hithqa. מִתְכַּנְּשִׁין, מִתְנַדְּבִין e,

מִתְקַטְּלִין 2, 13, מִשְׁתַּבְּשִׁין; מִתְעָרְבִין | מִשְׁתָּרַיִן. ‖ Ha. מְהַקְרְבִין e, מַצְלְחִין e, מְהַלְּכִין 3, 25? | מְהַחֲתִין (נחת), מְהוֹדְעִין e. ‖ Qô. מְסוֹבְלִין e § 12 e. f.

Qal. *f. Pl.* כְּתָבָן, נְקָשָׁן, סְלִקָן | שְׁנַיִן. ‖ pass. פְּתִיחָן. ‖ Qa. pass., d. מְסַתְּרָתָא. ‖ Ha. מְגִיתָן.

VI. Verbum cum suffixis.*

Perf. 3 sg. [מְטָאנִי]; הַשְׁלְטָךְ, הוֹדְעָךְ, [מְטָאךְ]; בְּנָהִי e; סַתְרֵהּ, שָׂמֵהּ, הַשְׁלְטֵהּ, [הַשְׁכְּחֵהּ], הֲקִימֵהּ, אֲקִימֵהּ, שַׁכְלְלֵהּ; חַתְמַהּ, הַשְׁלְמַהּ; [חַוִּינָא, הַחֲוִין; רְשָׁכֻם].

2. sg. הוֹדַעְתַּנִי; הוֹדַעְתֶּנָא.

1. sg. [כַּלִּיתָךְ; גְּרִיתֵכִי; יְהַבְתֵּהּ, כְּתַבְתֵּהּ] בְּנַיְתַהּ § 23 c; [רְשֵׁיתְכֻם].

3. pl. חַבְּלוּנִי; [גְּרֹכִי] שְׁנוֹהִי § 6 p, [נַדְּשׁוּהִי], הַקְרְבוּהִי; הֲתִיבוּנָא e.

1. pl. [רְשֵׁינָכֻם].

Imptv.: sg. הַעֲלְנִי (עלל) ‖ fem. [הַבְהִי (יהב), הַחְסְנִהִי].

pl. הַחֲוֻנִי; חַבְּלוּהִי.

Impf. I. יְדַחֲלִנַּנִי, יְחַוִּנַּנִי, יְהוֹדְעִנַּנִי; [אֶגְרְנָךְ, יִגְרְנֶּךְ, אֶכְלְאִנָּךְ, תִּשְׁנְאִנָּךְ, יְשִׂימֶנָךְ]; יְשֵׁיזְבִנָּךְ; אַל־יְבַהֲלָךְ § 13 c; [אֶגְרֶנְּכִי, יִגְרֶנְּכִי, אֶרְשִׁנְּכִי, יִרְשֶׁנְּכִי]; [אֲשַׁלְמֶנְהִי] אֲהוֹדְעִנֵּהּ [תִּנְתְּנִנֵּהּ]; יִתְּנִנַּהּ, תְּדָשִׁנַּהּ, יְחַוִּנַּהּ, תַּדֵּקִנַּהּ, [יַעְרְכִנַּהּ]; [אֶגְרְנְכֻם. יִרְשֵׁכֻם] יְשָׁאֲלֶנְכוֹן e, יְשֵׁיזְבִנְכוֹן.

II. (*un*) יְבַהֲלֻנַּנִי, יְהוֹדְעֻנַּנִי, תְּהוֹדְעוּנַּנִי, תְּהַחֲוֻנַּנִי; אַל־יְבַהֲלוּךְ; יְשַׁמְּשׁוּנֵּהּ, יְטַעֲמוּנֵּהּ, יְבַהֲלֻנֵּהּ; [יִכְתְּבוּהָ, יִרְשׁוּנְכֻם].

Inf. לְהוֹדָעֻתַנִי; לְהוֹדָעוּתָךְ, לְשֵׁיזָבוּתָךְ; כְּמִקְרְבֵהּ, כְּמִצְבְּיֵהּ, [לְמִבְנְיֵהּ] לְמֵזְיֵהּ, לְהַצָּלוּתֵהּ, לַהֲקָמוּתֵהּ, לְשֵׁיזָבוּתֵהּ; [לְתָרְכוּתַהּ]; לְשֵׁיזָבוּתַנָא.

---

* Die Formen in eckigen Klammern finden sich in den ägyptisch-aramäischen Papyri.

I. Liber Esdrae 4,1–5. 4,24–6,18.

היהודים בימי כורש ודריוש.

וַיִּשְׁמְעוּ צָרֵי יְהוּדָה וּבִנְיָמִן, כִּי בְנֵי הַגּוֹלָה בּוֹנִים הֵיכָל ליהוה אֱלֹהֵי
2 יִשְׂרָאֵל, [2]וַיִּגְּשׁוּ אֶל־זְרֻבָּבֶל וְאֶל־רָאשֵׁי הָאָבוֹת וַיֹּאמְרוּ לָהֶם: נִבְנֶה עִמָּכֶם
כִּי כָכֶם נִדְרוֹשׁ לֵאלֹהֵיכֶם וְלוֹ[a] אֲנַחְנוּ זֹבְחִים מִימֵי אֵסַרְחַדֹּן מֶלֶךְ אַשּׁוּר
3 הַמַּעֲלֶה אֹתָנוּ פֹּה. [3]וַיֹּאמֶר לָהֶם זְרֻבָּבֶל וְיֵשׁוּעַ וּשְׁאָר רָאשֵׁי הָאָבוֹת
לְיִשְׂרָאֵל: לֹא לָכֶם וָלָנוּ לִבְנוֹת בַּיִת לֵאלֹהֵינוּ; כִּי אֲנַחְנוּ יַחַד נִבְנֶה
4 ליהוה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ הַמֶּלֶךְ כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ־פָּרָס. [4]וַיְהִי עַם־
5 הָאָרֶץ מְרַפִּים יְדֵי עַם־יְהוּדָה וּמְבַהֲלִים[b] אוֹתָם לִבְנוֹת. [5]וְסֹכְרִים עֲלֵיהֶם
יוֹעֲצִים לְהָפֵר עֲצָתָם כָּל־יְמֵי כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס וְעַד־מַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ
מֶלֶךְ פָּרָס.

[24]בֵּאדַיִן בְּטֵלַת[c] עֲבִידַת בֵּית אֱלָהָא דִּי בִּירוּשְׁלֶם[d] וַהֲוָת[e]
בָּטְלָא עַד שְׁנַת תַּרְתֵּין לְמַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ מֶלֶךְ פָּרָס.
5,1 וְהִתְנַבִּי חַגַּי נביאה[a] וּזְכַרְיָה בַר עִדּוֹא נְבִיַּאיָּא[b] עַל־יְהוּדָיֵא
2 דִּי בִיהוּד וּבִירוּשְׁלֶם בְּשֻׁם אֱלָהּ יִשְׂרָאֵל עֲלֵיהוֹן. [2]בֵּאדַיִן
קָמוּ זְרֻבָּבֶל בַּר־שְׁאַלְתִּיאֵל וְיֵשׁוּעַ בַּר יוֹצָדָק וְשָׁרִיו לְמִבְנֵא
בֵּית אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וְעִמְּהוֹן נְבִיַּאיָּא דִּי אֱלָהָא מְסָעֲדִין
3 לְהוֹן. [3]בֵּהּ זִמְנָא אֲתָא עֲלֵיהוֹן תַּתְּנַי פַּחַת עֲבַר נַהֲרָה

---

2. [a] וְלֹא K. ‖ **4.** [b] וּמְבַלְּהִים K. ‖ **24.** [c] BELP 𝔊; 𝔅 בטלת. | [d] BLP; 𝔅𝔊 לֵ. | [e] LP𝔊, § 23 h; BE𝔅 והות.

5, 1. [a] נְבִיָּא Q; Εσδρ. 6, 1 om. | [b] 𝔊, Bibl. Mant.; 𝔅 נְבִיאַיָּא.

וּשְׁתַר בּוֹזְנַי וּכְנָוָתְהוֹן[c] וְכֵן אָמְרִין לְהֹם: מַן שָׂם לְכֹם טְעֵם
בַּיְתָא דְנָה לִבְּנֵא[d] וְאֻשַּׁרְנָא[e] דְנָה לְשַׁכְלָלָה? [4] אֱדַיִן כְּנֵמָא
אֲמַרוּ[f] לְהֹם: מַן אִנּוּן שְׁמָהָת גֻּבְרַיָּא דִּי דְנָה בִנְיָנָא בָּנַיִן?
[5] וְעֵין אֱלָהֲהֹם הֲוָת עַל־שָׂבֵי יְהוּדָיֵא וְלָא בַטִּלוּ הִמּוֹ עַד
טַעְמָא לְדָרְיָוֶשׁ יְהָךְ וֶאֱדַיִן יְתִיבוּן נִשְׁתְּוָנָא עַל־דְּנָה.
[6] פַּרְשֶׁגֶן אִגַּרְתָּא דִּי שְׁלַח תַּתְּנַי פַּחַת עֲבַר נַהֲרָה וּשְׁתַר
בּוֹזְנַי וּכְנָוָתֵהּ אֲפַרְסְכָיֵא[g] דִּי בַּעֲבַר נַהֲרָה עַל־דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא.
[7] פִּתְגָמָא שְׁלַחוּ עֲלוֹהִי וְכִדְנָה כְּתִיב בְּגַוֵּהּ: לְדָרְיָוֶשׁ מַלְכָּא
שְׁלָמָא כֹלָּא. [8] יְדִיעַ לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא דִּי אֲזַלְנָא לִיהוּד מְדִינְתָּא[h]
לְבֵית אֱלָהָא רַבָּא וְהוּא מִתְבְּנֵא אֶבֶן גְּלָל וְאָע מִתְּשָׂם
בְּכֻתְלַיָּא וַעֲבִידְתָּא[i] דָךְ אָסְפַּרְנָא מִתְעַבְדָא וּמַצְלַח בְּיֶדְהֹם.
[9] אֱדַיִן שְׁאֵלְנָא לְשָׂבַיָּא אִלֵּךְ, כְּנֵמָא אֲמַרְנָא לְהֹם: "מַן שָׂם
לְכֹם טְעֵם בַּיְתָא דְנָה לְמִבְנְיָה[k] וְאֻשַּׁרְנָא דְנָה לְשַׁכְלָלָה?"
[10] וְאַף שְׁמָהָתְהֹם שְׁאֵלְנָא לְהֹם לְהוֹדָעוּתָךְ, דִּי נִכְתֻּב[l] שֻׁם
גֻּבְרַיָּא דִּי בְרָאשֵׁיהֹם[m]. [11] וּכְנֵמָא פִתְגָמָא הֲתִיבוּנָא לְמֵמַר:
"אֲנַחְנָא הִמּוֹ עַבְדוֹהִי דִּי אֱלָהּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וּבָנַיִן בַּיְתָא,
דִּי הֲוָא[n] בְנֵה מִקַּדְמַת דְּנָה שְׁנִין שַׂגִּיאָן וּמֶלֶךְ לְיִשְׂרָאֵל
רַב בְּנָהִי וְשַׁכְלְלֵהּ. [12] לָהֵן מִן־דִּי הַרְגִּזוּ אֲבָהֳתַנָא[o] לֶאֱלָהּ
שְׁמַיָּא יְהַב הִמּוֹ בְּיַד נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל כסדיֹא[p] וּבַיְתָה
דְנָה סַתְרֵהּ וְעַמָּה הַגְלִי לְבָבֶל. [13] בְּרַם בִּשְׁנַת חֲדָה לְכוֹרֶשׁ

---

3. [c] legas: וכנותהּ (Ed. Meyer), cf. v. 6; 6, 6. 13. | [d] בְּ; EL v. 3. 13 לְבְּנֵא; § 231. | [e] E v. 3. 13 שׁ Raphe. ‖ **4.** [f] LXX εἴποσαν. 𝔐 אֲמַרְנָא. ‖ **6.** [g] BELP 𝔊; 𝔅 אפְּ. ‖ **8.** [h] 𝔅𝔊 דְ Metheg; L Sch'wa mobile, § 4f; BE, Bibl. Mant. sine Metheg. | [i] 𝔅𝔊 Metheg; B, Bibl. Mant. Milʿel; L Sch'wa mobile. ‖ **9.** [k] למבנְיֵהּ ?, § 231. ‖ **10.** [l] BELP 𝔊; 𝔅 נכתוב. | [m] E רֵ Çere, cf. ƀ 7, 6. רָ Hebraismus. 𝔊 רָאשֵׁהם sine Jod. ‖ **11.** [n] EB הוה. ‖ **12.** [o] LP Pathach; 𝔅𝔊 תָ (P אבָהֳתַנא). | [p] כַּסְדָּאָה Q; EB כשׂ Śin.

מַלְכָּא דִּי בָבֶל כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא שָׂם טְעֵם בֵּית אֱלָהָא דְנָה
14 לִבְּנֵא[q]. [14]וְאַף מָאנַיָּא דִּי בֵית אֱלָהָא דִּי דַהֲבָה וְכַסְפָּא, דִּי
נְבוּכַדְנֶצַּר הַנְפֵּק מִן־הֵיכְלָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וְהֵיבֵל הִמּוֹ
לְהֵיכְלָא דִּי בָבֶל, הַנְפֵּק הִמּוֹ כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא מִן־הֵיכְלָא דִּי
15 בָבֶל וִיהִיבוּ לְשֵׁשְׁבַּצַּר[r] שְׁמֵהּ[s] דִּי פֶחָה שָׂמֵהּ. [15]וַאֲמַר לֵהּ:
אלה[t] מָאנַיָּא שֵׂא אֱזֶל־אֲחֵת[u] הִמּוֹ בְּהֵיכְלָא דִּי בִירוּשְׁלֶם
16 וּבֵית אֱלָהָא יִתְבְּנֵא עַל־אַתְרֵהּ. [16]אֱדַיִן שֵׁשְׁבַּצַּר דֵּךְ אֲתָא
יְהַב אֻשַּׁיָּא דִּי־בֵית אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וּמִן־אֱדַיִן וְעַד־
17 כְּעַן מִתְבְּנֵא וְלָא שְׁלִם. [17]וּכְעַן הֵן עַל־מַלְכָּא טָב יִתְבַּקַּר
בְּבֵית גִּנְזַיָּא דִּי מַלְכָּא תַמָּה דִּי בְּבָבֶל[v], הֵן אִיתַי דִּי־מִן־
כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא שִׂים טְעֵם לְמִבְנֵא בֵּית אֱלָהָא דֵךְ בִּירוּשְׁלֶם.
וּרְעוּת מַלְכָּא עַל־דְּנָה יִשְׁלַח עֲלֵינָא[w].
6,1 [1]בֵּאדַיִן דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא שָׂם טְעֵם וּבַקַּרוּ בְּבֵית סִפְרַיָּא דִּי
2 גִנְזַיָּא[a] מְהַחֲתִין תַּמָּה בְּבָבֶל[b]. [2]וְהִשְׁתְּכַח בְּאַחְמְתָא בְּבִירְתָא[c]
דִּי בְּמָדַי מְדִינְתָּא[d] מְגִלָּה חֲדָה וְכֵן כְּתִיב בְּגַוַּהּ: דִּכְרוֹנָה.
3 [3]בִּשְׁנַת חֲדָה לְכוֹרֶשׁ מַלְכָּא כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא שָׂם טְעֵם: בֵּית
אֱלָהָא בִירוּשְׁלֶם בַּיְתָא יִתְבְּנֵא אֲתַר דִּי דָבְחִין דִּבְחִין
וְאֻשּׁוֹהִי[e] מְסוֹבְלִין; רוּמֵהּ[f] אַמִּין שִׁתִּין פְּתָיֵהּ אַמִּין שִׁתִּין.
4 [4]נִדְבָּכִין דִּי אֶבֶן גְּלָל תְּלָתָא וְנִדְבָּךְ דִּי אָע חֲדַת[g] וְנִפְקְתָא

---

13. [q] cf. v. 3. ‖ **14.** [r] LP v. 14 et 16 'שֵׁשְׁבּ Çere. | [s] fortasse dittographia; שָׂמֵהּ sequitur. ‖ **15.** [t] אֵל Q, אֵלֶּה K (L sine Q). | [u] L𝔅𝔊; BE אַחֵת, § 18c. ‖ **17.** [v] aut תמה aut די בבבל videtur delendum esse. | [w] L𝔊 עֲלֶינא.

6, 1. [a] Wellhausen: בבית גנזיא די ספריא. | [b] Fortasse legendum est די בבבל; alii delent בבבל. ‖ **2.** [c] LP𝔊; תָּ BE𝔅 (E𝔅 Mer'kha ante T·bir). | [d] conf. 5, 8. ‖ **3.** [e] Paul Haupt ואֻשׁהי. | [f] אָרְכֵּהּ ?, cf. 1 Reg. 6, 2. ‖ **4.** [g] LXX εἷς = חַד.

מִן־בֵּית מַלְכָּא תִּתְיְהִב[h]. [5] וְאַף מָאנֵי בֵית אֱלָהָא דִּי דַהֲבָה
וְכַסְפָּא, דִּי נְבוּכַדְנֶצַּר הַנְפֵּק מִן־הֵיכְלָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וְהֵיבֵל
לְבָבֶל, יַהֲתִיבוּן וִיהָךְ לְהֵיכְלָא דִּי בִירוּשְׁלֶם לְאַתְרֵהּ, וְתַחֵת
בְּבֵית אֱלָהָא. — [6] "כְּעַן תַּתְּנַי פַּחַת עֲבַר נַהֲרָה שְׁתַר בּוֹזְנַי[i]
וּכְנָוָתְהוֹן[k] אֲפַרְסְכָיֵא[l] דִּי בַּעֲבַר נַהֲרָה רַחִיקִין[m] הֲווֹ מִן־
תַּמָּה. [7] שְׁבֻקוּ לַעֲבִידַת[n] בֵּית אֱלָהָא דֵךְ[n]. פַּחַת יְהוּדָיֵא[o]
וּלְשָׂבֵי יְהוּדָיֵא בֵּית אֱלָהָא דֵךְ יִבְנוֹן עַל־אַתְרֵהּ. [8] וּמִנִּי
שִׂים טְעֵם, לְמָא דִי תַעַבְדוּן[p] עִם־שָׂבֵי יְהוּדָיֵא[q] אִלֵּךְ,
לְמִבְנֵא בֵּית אֱלָהָא דֵךְ, וּמִנִּכְסֵי מַלְכָּא דִּי מִדַּת עֲבַר
נַהֲרָה אָסְפַּרְנָא נִפְקְתָא תֶּהֱוֵא מִתְיַהֲבָא לְגֻבְרַיָּא אִלֵּךְ,
דִּי־לָא לְבַטָּלָא. [9] וּמָה חַשְׁחָן וּבְנֵי תוֹרִין וְדִכְרִין וְאִמְּרִין[r]
לַעֲלָוָן לֶאֱלָהּ שְׁמַיָּא חִנְטִין מְלַח חֲמַר וּמְשַׁח כְּמֵאמַר
כָּהֲנַיָּא דִי בִירוּשְׁלֶם לֶהֱוֵא מִתְיְהֵב לְהֹם יוֹם בְּיוֹם, דִּי־לָא
שָׁלוּ, [10] דִּי לֶהֱוֹן מְהַקְרְבִין נִיחוֹחִין לֶאֱלָהּ שְׁמַיָּא וּמְצַלַּיִן
לְחַיֵּי מַלְכָּא וּבְנוֹהִי. [11] וּמִנִּי שִׂים טְעֵם, דִּי כָל־אֱנָשׁ דִּי
יְהַשְׁנֵא פִּתְגָמָא דְנָה יִתְנְסַח אָע מִן־בַּיְתֵהּ וּזְקִיף יִתְמְחֵא
עֲלֹהִי וּבַיְתֵהּ נְוָלוּ יִתְעֲבֵד עַל־דְּנָה. [12] וֵאלָהָא דִּי שַׁכִּן שְׁמֵהּ
תַּמָּה יְמַגַּר כָּל־מֶלֶךְ וְעַם דִּי יִשְׁלַח יְדֵהּ לְהַשְׁנָיָה לְחַבָּלָה
בֵּית אֱלָהָא דֵךְ דִּי בִירוּשְׁלֶם. אֲנָה דָרְיָוֶשׁ שָׂמֶת טְעֵם,
אָסְפַּרְנָא יִתְעֲבִד[s].

---

[h] EL Çere; pariter יִתְעֲבֵד 6,12 et 7,21. ‖ **6.** [i] Eσδρ., Guthe וּשְׁתר ב׳, cf. 5, 3.6. | [k] leg. וכנותֵהּ, cf. 5,3. | [l] cf. ad. 5,6. | [m] BL𝔊; E𝔙 רְ Sch·wa. ‖ **7.** [n] Eσδρ., Guthe לְעָבַד אֱלָהָא זרבבל פחת י׳ ולשבי. | [o] Ed. Meyer: יְהוּד, cf. Hag. 2, 2.21. ‖ **8.** [p] BEP𝔊; תַּעְ׳ L𝔙; cf. 7,18. | [q] E יהודָאֵי Q, cf. ad 4,12. ‖ **9.** [r] E v. 9.17; 7,17 מֿ Raphe. ‖ **12.** [s] Conf. ad v. 4.

13 [13]אֱדַיִן תַּתְּנַי פַּחַת עֲבַר נַהֲרָה שְׁתַר בּוֹזְנַי[t] וּכְנָוָתְהוֹן[u], לָקֳבֵל
14 דִּי שְׁלַח דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא כְּנֵמָא, אָסְפַּרְנָא עֲבַדוּ. [14]וְשָׂבֵי יְהוּדָיֵא
בָּנַיִן וּמַצְלְחִין בִּנְבוּאַת חַגַּי נביאה[v] וּזְכַרְיָה בַּר עִדּוֹא[x] וּבְנוֹ
וְשַׁכְלִלוּ מִן־טַעַם[y] אֱלָהּ יִשְׂרָאֵל וּמִטְּעֵם כּוֹרֶשׁ וְדָרְיָוֶשׁ
15 וְאַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא מֶלֶךְ פָּרָס. [15]ושיציא[z] בַּיְתָה דְנָה עַד יוֹם
תְּלָתָה[a] לִירַח אֲדָר, דִּי הִיא שְׁנַת שֵׁת לְמַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא.
16 [16]וַעֲבַדוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּהֲנַיָּא ולויא[b] וּשְׁאָר בְּנֵי גָלוּתָא חֲנֻכַּת
17 בֵּית אֱלָהָא דְנָה בְּחֶדְוָה, [17]וְהַקְרִבוּ לַחֲנֻכַּת בֵּית אֱלָהָא
דְנָה תּוֹרִין מְאָה דִּכְרִין מָאתַיִן אִמְּרִין אַרְבַּע מְאָה וּצְפִירֵי
עִזִּין לחטיא[c] עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל תְּרֵי עֲשַׂר לְמִנְיָן שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל.
18 [18]וַהֲקִימוּ כָהֲנַיָּא בִּפְלֻגָּתְהוֹן ולויא[d] בְּמַחְלְקָתְהוֹן עַל־עֲבִידַת
אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם כִּכְתָב סְפַר מֹשֶׁה.

II. Liber Esdrae 4,6—23. 7,11—28.

היהודים בימי אחשורוש וארתחששתא.

4,6 [6]וּבְמַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בִּתְחִלַּת מַלְכוּתוֹ כָּתְבוּ בִּשְׁלָם[a] מִתְרְדָת טָבְאֵל
וּשְׁאָר כְּנָוֹתָו שִׂטְנָה עַל־יֹשְׁבֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלָם.
7 [7]וּבִימֵי אַרְתַּחְשַׁשְׂתָּא כָּתְבוּ[b] עַל־אַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא מֶלֶךְ פָּרָס, וּכְתָב
הַנִּשְׁתְּוָן כָּתוּב אֲרָמִית וּמְתֻרְגָּם. אֲרָמִית:
8 [8]רְחוּם בְּעֵל טְעֵם וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא כְּתַבוּ אִגְּרָה חֲדָה עַל־

---

13. [t] Εσδρ., Guthe 'וּשְׁתַר ב, cf. v. 6. | [u] leg. וכנותֵהּ, cf. 5,3. ‖ 14. [v] נְבִיָּא Q. | [x] ELP𝔊; עדו B𝔅. | [y] Etiam L 6,14 et 7,23 טְעֵם אלה, id est טַעַם. ‖ 15. [z] וְשֵׁיצִי Q (BEL sine Jod post ש). Kautzsch alii coniciunt וְשֵׁיצִיו pl. | [a] Εσδρ., Joseph. Ant. XI,4,7, Guthe עשרים ותלתה. ‖ 16. [b] וְלֵוָאֵי Q; pariter v. 18; 7,13.24. LP וְלֵוָיֵא sine Q (L 7,13 ולואי). ‖ 17. [c] לְחַטָּאָה Q. ‖ 18. [d] וְלֵוָאֵי Q.

4, 6. [a] Ed. Meyer; 𝔐 'כתבו שטנה גו. | [b] 𝔐 כָּתַב בשלם מתרדת טבאל ושאר כנותו על־ארת' גו'.

יְרוּשְׁלֶם[c] לְאַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא מַלְכָּא כְּנֵמָא׃ [9] [אֱדַיִן] רְחוּם בְּעֵל 9
טְעֵם וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא וּשְׁאָר כְּנָוָתְהוֹן, דִּינָיֵא[d] וַאֲפַרְסַתְכָיֵא[e]
טַרְפְּלָיֵא אֲפָרְסָיֵא[f] ארכוי[g] בָבְלָיֵא[h] שׁוּשַׁנְכָיֵא דהוא[i] עֵלְמָיֵא
[10] וּשְׁאָר אֻמַּיָּא, דִּי הַגְלִי אָסְנַפַּר[k] רַבָּא וְיַקִּירָא וְהוֹתֵב הִמּוֹ 10
בְּקִרְיָה דִּי שָׁמְרָיִן, וּשְׁאָר עֲבַר נַהֲרָה וּכְעֶנֶת. [11] דְּנָה פַּרְשֶׁגֶן 11
אִגַּרְתָּא דִּי שְׁלַחוּ עֲלוֹהִי: עַל־אַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא מַלְכָּא. עבדיך[l]
אֱנָשׁ עֲבַר נַהֲרָה וּכְעֶנֶת. [12] יְדִיעַ לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא, דִּי יְהוּדָיֵא[m] 12
דִּי סְלִקוּ מִן־לְוָתָךְ עֲלֶינָא[a] אֲתוֹ לִירוּשְׁלֶם. קִרְיְתָא מָרָדְתָּא
וּבְאִישְׁתָּא[b] בָּנַיִן ושורי[c] אשכללו וְאֻשַּׁיָּא יַחִיטוּ[d]. [13] כְּעַן יְדִיעַ 13
לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא, דִּי, הֵן קִרְיְתָא דָךְ תִּתְבְּנֵא וְשׁוּרַיָּא יִשְׁתַּכְלְלוּן,
מִנְדָּה בְלוֹ וַהֲלָךְ לָא יִנְתְּנוּן וְאַפְּתֹם[e] מַלְכִים[f] תְּהַנְזִק.
[14] כְּעַן כָּלְקֳבֵל[g] דִּי מְלַח הֵיכְלָא מְלַחְנָא וְעַרְוַת מַלְכָּא 14
לָא אֲרִיךְ[h] לַנָא[i] לְמֶחֱזֵא, עַל־דְּנָה שְׁלַחְנָא וְהוֹדַעְנָא לְמַלְכָּא,
[15] דִּי יְבַקַּר[k] בִּסְפַר דָּכְרָנַיָּא דִּי אֲבָהָתָךְ. וּתְהַשְׁכַּח בִּסְפַר 15
דָּכְרָנַיָּא וְתִנְדַּע, דִּי קִרְיְתָא דָךְ קִרְיָא מָרָדָא וּמְהַנְזְקַת
מַלְכִין וּמְדִנָן וְאֶשְׁתַּדּוּר עָבְדִין בְּגַוַּהּ מִן־יוֹמָת עָלְמָא; עַל־
דְּנָה קִרְיְתָא דָךְ הָחָרְבַת. [16] מְהוֹדְעִין אֲנַחְנָה לְמַלְכָּא, דִּי, הֵן 16
קִרְיְתָא דָךְ תִּתְבְּנֵא וְשׁוּרַיַּהּ יִשְׁתַּכְלְלוּן, לָקֳבֵל דְּנָה חֲלָק
בַּעֲבַר נַהֲרָא לָא אִיתַי לָךְ.

---

8. [c] BLP; 𝔙𝔖 לַ ‖ **9.** [d] LXX Δειναῖοι. Εσδρ.: κριταί. ‖ [e] BEL𝔖; P𝔙 ואפָ׳. | [f] BEL אפָ׳. | [g] אַרְכְּוָיֵא Q; BP כְּ; E אַרְכְּוָאֵי Q. | [h] 𝔖 בַ׳. | [i] דֶּהָיֵא Q, E דהאי Q; bene LXX οἵ εἰσιν = דִּהוּא. ‖ **10.** [k] BL Osnappar. ‖ **11.** [l] עַבְדָךְ Q. ‖ **12.** [m] E ubique יהודָאֵי Q; L יהודאי. ‖ **12.** [a] LP עלֶינא. ‖ **13.** [b] 𝔖 ובאישׁתָּא K, וּבִשְׁתָּא Q; E וּבְאִישְׁתָּא. | [c] וְשׁוּרַיָּא שַׁכְלִלוּ Q. | [d] Paul Haupt יַחֲטוּן (ע״ע). | [e] ELP (L *w·aftōm*); B ם corr. in ם; 𝔙𝔖 ם. | [f] legas: מַלְכִין, conf. 𝔡 7,10. ‖ **14.** [g] 𝔐 ubique כָּל־קֳבֵל. | [h] BP𝔖; 𝔙 אֲריך, E אָ׳, L אוריך | [i] LP, 𝔙𝔖 לָנָא. ‖ **15.** [k] יִתְבַּקַּר.

17 [17]פִּתְגָמָא שְׁלַח מַלְכָּא עַל־רְחוּם בְּעֵל טְעֵם וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא
וּשְׁאָר כְּנָוָתְהוֹן דִּי יָתְבִין בְּשָׁמְרָיִן וּשְׁאָר עֲבַר נַהֲרָה: שְׁלָם
18 וּכְעֶת[l]. [18]נִשְׁתְּוָנָא דִּי שְׁלַחְתּוּן עֲלֶינָא[m] מְפָרַשׁ קֱרִי קָדָמָי.
19 [19]וּמִנִּי שִׂים טְעֵם וּבַקַּרוּ[n] וְהַשְׁכַּחוּ, דִּי קִרְיְתָא דָךְ מִן־יוֹמָת
עָלְמָא עַל־מַלְכִין מִתְנַשְּׂאָה וּמְרַד וְאֶשְׁתַּדּוּר מִתְעֲבֶד־בַּהּ,
20 [20]וּמַלְכִין תַּקִּיפִין הֲווֹ עַל־יְרוּשְׁלֶם וְשַׁלִּיטִין בְּכֹל עֲבַר נַהֲרָה
21 וּמִדָּה[o] בְלוֹ וַהֲלָךְ מִתְיְהֵב לְהוֹן. [21]כְּעַן שִׂימוּ טְעֵם לְבַטָּלָא
גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ, וְקִרְיְתָא דָךְ לָא תִתְבְּנֵא עַד מִנִּי טַעְמָא יִתְּשָׂם.
22 [22]וּזְהִירִין הֱווֹ[p] שָׁלוּ לְמֶעְבַּד עַל־דְּנָה, לְמָה יִשְׂגֵּא חֲבָלָא
לְהַנְזָקַת מַלְכִין.
23 [23]אֱדַיִן מִן־דִּי פַּרְשֶׁגֶן נִשְׁתְּוָנָא דִּי אַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא מַלְכָּא קֱרִי
קֳדָם רְחוּם וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא וּכְנָוָתְהוֹן, אֲזַלוּ בִבְהִילוּ לִירוּשְׁלֶם
עַל־יְהוּדָיֵא וּבַטִּלוּ הִמּוֹ בְּאֶדְרָע[q] וְחָיִל.
7,11 [11]וְזֶה פַּרְשֶׁגֶן הַנִּשְׁתְּוָן אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ אַרְתַּחְשַׁסְתְּא לְעֶזְרָא הַכֹּהֵן
הַסֹּפֵר סֹפֵר דִּבְרֵי מִצְוֹת יהוה וְחֻקָּיו עַל־יִשְׂרָאֵל.
12 [12]אַרְתַּחְשַׁסְתְּא מֶלֶךְ מַלְכַיָּא לְעֶזְרָא כָהֲנָא סָפַר דָּתָא דִּי
13 אֱלָהּ שְׁמַיָּא. גְּמִיר וּכְעֶנֶת. [13]מִנִּי שִׂים טְעֵם, דִּי כָל־מִתְנַדַּב[a]
בְּמַלְכוּתִי מִן־עַמָּא[b] יִשְׂרָאֵל וְכָהֲנוֹהִי ולויא[c] לִמְהָךְ לִירוּשְׁלֶם
14 עִמָּךְ יְהָךְ. [14]כָּלְקֳבֵל[d] דִּי מִן־קֳדָם מַלְכָּא וְשִׁבְעַת יָעֲטֹהִי
שְׁלִיחַ[e] לְבַקָּרָה עַל־יְהוּד וְלִירוּשְׁלֶם בְּדָת[f] אֱלָהָךְ דִּי בִידָךְ.
15 [15]וּלְהֵיבָלָה כְּסַף וּדְהַב, דִּי מַלְכָּא וְיָעֲטוֹהִי הִתְנַדַּבוּ לֶאֱלָהּ
16 יִשְׂרָאֵל דִּי בִירוּשְׁלֶם מִשְׁכְּנֵהּ, [16]וְכֹל כְּסַף וּדְהַב דִּי תְהַשְׁכַּח

17. [l] leg.: וּכְעֶנֶת. ‖ **18.** [m] LP𝔊 עֲלֶינא. ‖ **19.** [n] 𝔊 קָ. ‖ **21.** [o] LP𝔊; ומנדה BE𝔅. ‖ **22.** [p] P𝔅𝔊; B הֲוו, cf. Norzi. ‖ **23.** [q] ELP; 𝔅𝔊 רַ.

7, 13. [a] BL דַּ Çere. | [b] P עמה. | [c] וְלֵוָאֵי Q. ‖ **14.** [d] conf. 4,14. | [e] Ed. Meyer add. אַנְתְּה. | [f] E כְּדָת Kaph, B בְּדָת et in marg. בדת קׄ!

בְּכֹל מְדִינַת בָּבֶל עִם הִתְנַדָּבוּת עַמָּא וְכָהֲנַיָּא מִתְנַדְּבִין
לְבֵית אֱלָהֲהֹם דִּי בִירוּשְׁלֶם. 17 כָּלְקֳבֵל דְּנָה אָסְפַּרְנָא תִקְנֵא
בְּכַסְפָּא דְנָה תּוֹרִין דִּכְרִין אִמְּרִין וּמִנְחָתְהוֹן וְנִסְכֵּיהוֹן,
וּתְקָרֵב הִמּוֹ עַל־מַדְבְּחָא[g] דִּי בֵּית אֱלָהֲכֹם דִּי בִירוּשְׁלֶם.
18 וּמָה דִי עליך[h] וְעַל־אחיך[i] יֵיטַב בִּשְׁאָר כַּסְפָּא וְדַהֲבָה
לְמֶעְבַּד[k], כִּרְעוּת אֱלָהֲכֹם תַּעַבְדוּן[l]. 19 וּמָאנַיָּא דִּי מִתְיַהֲבִין
לָךְ לְפָלְחָן בֵּית אֱלָהָךְ הַשְׁלֵם קֳדָם אֱלָהּ יְרוּשְׁלֶם. 20 וּשְׁאָר
חַשְׁחוּת בֵּית אֱלָהָךְ דִּי יִפֶּל לָךְ לְמִנְתַּן[m] תִּנְתֵּן מִן־בֵּית
גִּנְזֵי מַלְכָּא. 21 וּמִנִּי אֲנָה אַרְתַּחְשַׁסְתְּא מַלְכָּא שִׂים טְעֵם
לְכֹל גִּזַּבְרַיָּא[n] דִּי בַּעֲבַר נַהֲרָה, דִּי כָל־דִּי יִשְׁאֲלֶנְכוֹן עֶזְרָא
כָהֲנָא סָפַר דָּתָא דִּי אֱלָהּ שְׁמַיָּא אָסְפַּרְנָא יִתְעֲבִד[o] 22 עַד־
כְּסַף כַּכְּרִין[p] מְאָה וְעַד־חִנְטִין כּוֹרִין מְאָה וְעַד־חֲמַר בַּתִּין
מְאָה וְעַד־בַּתִּין מְשַׁח[q] מְאָה וּמְלַח דִּי לָא כְתָב[r]. 23 כָּל־דִּי
מִן־טַעַם אֱלָהּ שְׁמַיָּא יִתְעֲבֵד אַדְרַזְדָּא לְבֵית אֱלָהּ שְׁמַיָּא,
דִּי לְמָה לֶהֱוֵא קְצַף עַל־מַלְכוּת מַלְכָּא וּבְנוֹהִי. 24 וּלְכֹם
מְהוֹדְעִין, דִּי כָל־כָּהֲנַיָּא ולויא[s] זַמָּרַיָּא תָרָעַיָּא נְתִינַיָּא וּפָלְחֵי
בֵּית אֱלָהָא דְנָה מִנְדָּה בְלוֹ וַהֲלָךְ לָא שַׁלִּיט לְמִרְמֵא
עֲלֵיהֹם. 25 וְאַנְתְּ[t] עֶזְרָא כְּחָכְמַת אֱלָהָךְ דִּי בִידָךְ מֶנִּי[u] שָׁפְטִין
וְדַיָּנִין, דִּי לֶהֱוֹן דאנין[v] לְכָל־עַמָּא[w] דִּי בַּעֲבַר נַהֲרָה לְכָל־

---

17. [g] P מדבחה. ‖ 18. [h] עֲלָךְ Q. | [i] אֲחָךְ Q. | [k] L לְמֶעְבַּד = לְמֶעְ׳. | [l] BEP𝔊, cf. 6, 8. ‖ 20. [m] E לְמִנְתַּן Çere. Pariter B; at in marg. מן פת דס „unum e verbis pathachatis libri Esdrae“. ‖ 21. [n] P, Bibl. Rabb. 1516/7 et 1524/5; 𝔊 גִּזְב׳, L𝔅 גִּזְבְּ. | [o] Conf. 6, 4 תתיהב. ‖ 22. [p] BELP𝔊; 𝔅 כִּכְּרִין. | [q] ועד משח בתין מאה legendum videtur esse. | [r] EBLP𝔊; 𝔅 כתב Pathach. ‖ 24. [s] ולואי Q, cf. 6, 16. ‖ 25. [t] EBLP𝔊, alii sine Q. Masora magna in B disertis verbis ait: In libris Danielis et Esdrae ubique אנתה et ואנתה scriptum est, uno loco ואנת עֶזרא excepto. | [u] BELP𝔊𝔅 Milʿel. | [v] דָּיְנִין Q. | [w] P עמה.

26 יָדְעֵי דָּתֵי אֱלָהָךְ; וְדִי לָא יָדַע תְּהוֹדְעוּן. [26] וְכָל־דִּי לָא לֶהֱוֵא
עָבֵד דָּתָא דִּי אֱלָהָךְ וְדָתָא דִּי מַלְכָּא אָסְפַּרְנָא דִּינָה
לֶהֱוֵא מִתְעֲבֵד מִנֵּהּ, הֵן לְמוֹת הֵן לשרשו[x] הֵן לַעֲנָשׁ נִכְסִין
וְלֶאֱסוּרִין׃

27 [27] בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ, אֲשֶׁר נָתַן כָּזֹאת בְּלֵב הַמֶּלֶךְ לְפָאֵר
28 אֶת־בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָם [28] וְעָלַי הִטָּה חֶסֶד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְיוֹעֲצָיו
וּלְכָל־שָׂרֵי הַמֶּלֶךְ הַגִּבֹּרִים, וַאֲנִי הִתְחַזַּקְתִּי כְּיַד יְהוָה אֱלֹהַי עָלַי
וָאֶקְבְּצָה מִיִּשְׂרָאֵל רָאשִׁים לַעֲלוֹת עִמִּי.

III. Liber Danielis 2—7.

2,1 [1] וּבִשְׁנַת שְׁתַּיִם לְמַלְכוּת נְבֻכַדְנֶצַּר חָלַם נְבֻכַדְנֶצַּר חֲלֹמוֹת וַתִּתְפָּעֶם
2 רוּחוֹ וּשְׁנָתוֹ נִהְיְתָה עָלָיו. [2] וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לִקְרֹא לַחַרְטֻמִּים וְלָאַשָּׁפִים
וְלַמְכַשְּׁפִים וְלַכַּשְׂדִּים לְהַגִּיד לַמֶּלֶךְ חֲלֹמֹתָיו, וַיָּבֹאוּ וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי
3 הַמֶּלֶךְ. [3] וַיֹּאמֶר לָהֶם הַמֶּלֶךְ: חֲלוֹם חָלָמְתִּי וַתִּפָּעֶם רוּחִי לָדַעַת
4 אֶת־הַחֲלוֹם. [4] וַיְדַבְּרוּ הַכַּשְׂדִּים לַמֶּלֶךְ. אֲרָמִית:

מַלְכָּא לְעָלְמִין חֱיִי, אֱמַר חֶלְמָא לעבדיך[a] וּפִשְׁרָא נְחַוֵּא[b].
5 — [5] עָנֵה[c] מַלְכָּא וְאָמַר לכשדיא[d]: מִלְּתָה[e] מִנִּי אַזְדָּא[f]. הֵן
לָא תְהוֹדְעוּנַּנִי חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ, הַדָּמִין תִּתְעַבְדוּן וּבָתֵּיכוֹן
6 נְוָלִי יִתְּשָׂמוּן; [6] וְהֵן חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ תְּהַחֲוֺן, מַתְּנָן וּנְבִזְבָּה[g]
וִיקָר שַׂגִּיא תְּקַבְּלוּן מִן־קֳדָמָי. לָהֵן חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ הַחֲוֺנִי.
7 — [7] עֲנוֹ תִנְיָנוּת וְאָמְרִין: מַלְכָּא חֶלְמָא יֵאמַר[gg] לְעַבְדוֹהִי
8 וּפִשְׁרָה[h] נְהַחֲוֵה[i]. — [8] עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר: מִן־יַצִּיב יָדַע

---

26. [x] לְשָׁרְשִׁי Q.

4. [a] לְעַבְדָךְ Q. | [b] JPL𝔊; 𝔅 ה ̣̣. Qaṭṭil etiam in DJL 2,4. 11. 24; 5,7 (Haqt. 2,6 etc.). ‖ **5.** [c] § 13g. | [d] לְכַשְׂדָּאֵי Q. | [e] LP מלתא. | [f] BEJLP 𝔊; 𝔅 אֻזְדָּא. ‖ **6.** [g] JD ונבזבה; cf. 5,17. ‖ **7.** [gg] J *jŏ'mar*, ita 4,32, cf. 4,30 *jŏ'χul*. | [h] LP𝔅𝔊, etiam Mas. in J; Pesch., Hieron., J הּ ̣̣; cf. 5,12. | [i] 𝔅 ה ̣̣.

אֲנָה דִּי עִדָּנָא אַנְתּוּן זָבְנִין, כָּלקֳבֵל[k] דִּי חֲזֵיתוֹן[l] דִּי אַזְדָּא
9 מִנִּי מִלְּתָא, [9] דִּי, הֵן חֶלְמָא לָא תְהוֹדְעֻנַּנִי, חֲדָה הִיא
דָתְכוֹן, וּמִלָּה כִדְבָה[m] וּשְׁחִיתָה הזמנתון[mm] לְמֵאמַר קֳדָמַי
עַד דִּי עִדָּנָא יִשְׁתַּנֵּא. לָהֵן חֶלְמָא אֱמַרוּ לִי וְאִנְדַּע דִּי
10 פִשְׁרֵהּ תְּהַחֲוֻנַּנִי. — [10] עֲנוֹ כשדיא[n] קֳדָם מַלְכָּא וְאָמְרִין:
לָא אִיתַי[o] אֱנָשׁ עַל־יַבֶּשְׁתָּא דִּי מִלַּת מַלְכָּא יוּכַל[oo] לְהַחֲוָיָה[p],
כָּלקֳבֵל דִּי כָּל־מֶלֶךְ רַב וְשַׁלִּיט מִלָּה כִדְנָה לָא שְׁאֵל
11 לְכָל־חַרְטֹּם וְאָשַׁף[q] וְכַשְׂדָּי. [11] וּמִלְּתָא דִּי מַלְכָּה שָׁאֵל
יַקִּירָה, וְאָחֳרָן לָא אִיתַי דִּי יְחַוִּנַּהּ קֳדָם מַלְכָּא, לָהֵן אֱלָהִין
12 דִּי מְדָרְהוֹן[r] עִם־בִּשְׂרָא לָא אִיתוֹהִי. — [12] כָּלקֳבֵל דְּנָה
מַלְכָּא בְּנַס[rr] וּקְצַף שַׂגִּיא וַאֲמַר לְהוֹבָדָה[s] לְכֹל חַכִּימֵי
13 בָבֶל. [13] וְדָתָא נֶפְקַת[t] וְחַכִּימַיָּא מִתְקַטְּלִין[u] וּבְעוֹ דָּנִיֵּאל
14 וְחַבְרוֹהִי לְהִתְקְטָלָה. [14] בֵּאדַיִן דָּנִיֵּאל הֲתִיב עֵטָא וּטְעֵם[uu]
לְאַרְיוֹךְ רַב טַבָּחַיָּא דִּי מַלְכָּא, דִּי נְפַק לְקַטָּלָה לְחַכִּימֵי
15 בָּבֶל. [15] עָנֵה וְאָמַר לְאַרְיוֹךְ שַׁלִּיטָא דִּי מַלְכָּא: עַל־מָה
דָתָא מְהַחְצְפָה מִן־קֳדָם מַלְכָּא? אֱדַיִן מִלְּתָא הוֹדַע
16 אַרְיוֹךְ לְדָנִיֵּאל. [16] וְדָנִיֵּאל עַל[v] וּבְעָה[w] מִן־מַלְכָּא דִּי זְמַן[ww]
17 יִנְתֶּן־לֵהּ וּפִשְׁרָא לְהַחֲוָיָה לְמַלְכָּא. [17] אֱדַיִן דָּנִיֵּאל לְבַיְתֵהּ
אֲזַל וְלַחֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה חַבְרוֹהִי מִלְּתָא הוֹדַע

---

8. [k] 𝔐 ubique כָּל־קֳבֵל, cf. e 4, 14. | [l] DJLP חזיתוֹן ō, cf. Land. 273; Da. 56. 285. ‖ 9. [m] DJ כַּדבא Pathach | [mm] BEP(L) הִזְדְּמִנְתּוּן Q; 𝔅 alii הִזְדַּמ׳. K הַזְמִ׳ vel הִזַּמִּ׳. ‖ 10. [n] כַּשְׂדָּאֵי Q. | [o] BEDJLP 𝔊 ubique plene, 𝔅 אִתַי. | [oo] Hebraismus cf. 5, 16 תוכל K; 3, 29 יִכֻּל. D יָכוּל, cf. 3, 17. 29; 4, 34; 6, 21. | [p] J v. 10. 16. 27; 5, 15 להחואה Q, cf. ad 6, 9. | [q] 𝔊 וְאָשָׁף; D וְאַשָּׁף. ‖ 11. [r] DJ מדורהון ô. ‖ 12. [rr] DJ נ Çere. | [s] D𝔅 להובדא. ‖ 13. [t] DJ נַפְּקַת, L נֻפְּקַת. ‖ [u] conf. v. 14; DJ𝔅 Ithq·ṭēl. ‖ 14. [uu] D וטעום ô. ‖ 16. [v] EDL עָל; v. 24 EDJ עָל; 4, 5 D עָל; 6, 11 E עָל. | [w] DL𝔅𝔊; JBE ובעה. | [ww] DJ זְמָן Qameç.

18 [18] וְרַחֲמִין לְמִבְעֵא מִן־קֳדָם אֱלָהּ שְׁמַיָּא עַל־רָזָא דְּנָה, דִּי
לָא יְהֹבְדוּן דָּנִיֵּאל וְחַבְרוֹהִי עִם־שְׁאָר חַכִּימֵי בָבֶל.
19 [19] אֱדַיִן לְדָנִיֵּאל בְּחֶזְוָא דִּי לֵילְיָא רָזָא גֲלִי[x]. אֱדַיִן דָּנִיֵּאל
20 בָּרִךְ[y] לֶאֱלָהּ שְׁמַיָּא, [20] עָנֵה דָנִיֵּאל וְאָמַר: "לֶהֱוֵא שְׁמֵהּ דִּי
אֱלָהָא מְבָרַךְ מִן־עָלְמָא וְעַד־עָלְמָא, דִּי חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָּא[z]
21 דִּי לֵהּ הִיא. [21] וְהוּא מְהַשְׁנֵא עִדָּנַיָּא וְזִמְנַיָּא, מְהַעְדֵּה מַלְכִין
וּמְהָקֵים מַלְכִין, יָהֵב חָכְמְתָא לְחַכִּימִין וּמַנְדְּעָא לְיָדְעֵי
22 בִינָה. [22] הוּא גָּלֵא עֲמִיקָתָא[a] וּמְסַתְּרָתָא, יָדַע מָה בַחֲשׁוֹכָא
23 ונהירא[b] עִמֵּהּ שְׁרֵא[c]. [23] לָךְ אֱלָהּ אֲבָהָתִי[d] מְהוֹדֵא וּמְשַׁבַּח
אֲנָה, דִּי חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָא יְהַבְתְּ לִי; וּכְעַן הוֹדַעְתַּנִי דִּי
24 בְעֵינָא מִנָּךְ, דִּי מִלַּת מַלְכָּא הוֹדַעְתֶּנָא."[e] — [24] כָּל־קֳבֵל דְּנָה
דָּנִיֵּאל עַל עַל־אַרְיוֹךְ דִּי מַנִּי מַלְכָּא לְהוֹבָדָה[f] לְחַכִּימֵי
בָבֶל, אֲזַל וְכֵן אֲמַר לֵהּ: לְחַכִּימֵי בָבֶל אַל תְּהוֹבֵד[g] הַעֵלְנִי
25 קֳדָם מַלְכָּא וּפִשְׁרָא לְמַלְכָּא אֲחַוֵּא.[h] [25] אֱדַיִן אַרְיוֹךְ בְּהִתְבְּהָלָה
הַנְעֵל לְדָנִיֵּאל קֳדָם מַלְכָּא וְכֵן אֲמַר לֵהּ: דִּי הַשְׁכַּחַת[hh] גְּבַר
דִּי[i] מִן־בְּנֵי גָלוּתָא דִּי יְהוּד דִּי פִשְׁרָא לְמַלְכָּא יְהוֹדַע. —
26 [26] עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל דִּי שְׁמֵהּ בֵּלְטְשַׁאצַּר: האיתיך[k]
כָּהֵל לְהוֹדָעֻתַנִי חֶלְמָא דִי חֲזֵית וּפִשְׁרֵהּ?
27 [27] עָנֵה דָנִיֵּאל קֳדָם מַלְכָּא וְאָמַר: רָזָא דִּי מַלְכָּא שָׁאֵל לָא
חַכִּימִין אָשְׁפִין חַרְטֻמִּין גָּזְרִין יָכְלִין לְהַחֲוָיָה לְמַלְכָּא;

---

19. [x] J *gulî*, ita 2,30. | [y] DJE בָּרֵךְ. ‖ **20.** [z] 𝔅𝔊; BDJLP v. 20. 23 Sch'wa mobile, ת Raphe (P v. 20 sine Raphe). ‖ **22.** [a] 𝔅𝔊LP; BE (Syr., Targ.) עֲמִ'. | [b] וּנְהוֹרָא Q. | [c] De Goeje conicit שְׁרַא. ‖ **23.** [d] BDJLP𝔊; EB אבהתַי. | [e] BEP𝔅𝔊 תֶּ ‖ **24.** [f] D𝔅𝔊; הֿ BEJLP. | [g] DJ תהובַד, L cum ceteris Çere. | [h] 𝔅 הֶ . ‖ **25.** [hh] D השכַחִית, J חֿת sine ׳, cf. ad 3,14. | [i] DJL𝔊 om., B delevit. ‖ **26.** [k] הַאִיתָךְ Q.

[28]בְּרַם אִיתַי אֱלָהּ בִּשְׁמַיָּא גָּלֵא[1] רָזִין, וְהוֹדַע לְמַלְכָּא
נְבוּכַדְנֶצַּר מָה דִּי לֶהֱוֵא בְּאַחֲרִית יוֹמַיָּא. חֶלְמָךְ וְחֶזְוֵי
רֵאשָׁךְ עַל־מִשְׁכְּבָךְ דְּנָה הוּא. [29]אנתה[m] מַלְכָּא רעיוניך[n]
עַל־מִשְׁכְּבָךְ סְלִקוּ מָה דִּי לֶהֱוֵא אַחֲרֵי דְנָה, וְגָלֵא רָזַיָּא
הוֹדְעָךְ מָה דִי לֶהֱוֵא. [30]וַאֲנָה לָא בְחָכְמָה דִּי אִיתַי בִּי
מִן־כָּל־חַיַּיָּא רָזָא דְנָה גֱּלִי לִי; לָהֵן עַל־דִּבְרַת דִּי פִשְׁרָא
לְמַלְכָּא יְהוֹדְעוּן וְרַעְיוֹנֵי לִבְבָךְ תִּנְדַּע. [31]אנתה[o] מַלְכָּא
חָזֵה הֲוַיְתָ וַאֲלוּ צְלֵם חַד שַׂגִּיא. צַלְמָא דִּכֵּן רַב וְזִיוֵהּ
יַתִּיר קָאֵם לְקָבְלָךְ וְרֵוֵהּ דְּחִיל. [32]הוּא צַלְמָא רֵאשֵׁהּ דִּי
דְהַב טָב, חֲדוֹהִי וּדְרָעוֹהִי דִּי כְסַף, מְעוֹהִי וְיַרְכָתֵהּ דִּי
נְחָשׁ, [33]שָׁקוֹהִי דִּי פַרְזֶל, רַגְלוֹהִי מנהון[p] דִּי פַרְזֶל ומנהון[p]
דִּי חֲסַף. [34]חָזֵה הֲוַיְתָ עַד דִּי הִתְגְּזֶרֶת אֶבֶן דִּי לָא בִידַיִן
וּמְחָת[q] לְצַלְמָא עַל־רַגְלוֹהִי דִּי פַרְזְלָא וְחַסְפָּא וְהַדֵּקֶת[r]
הִמּוֹן. [35]בֵּאדַיִן דָּקוּ[s] כַחֲדָה[t] פַּרְזְלָא חַסְפָּא נְחָשָׁא כַּסְפָּא
וְדַהֲבָא וַהֲווֹ כְּעוּר מִן־אִדְּרֵי קַיִט וּנְשָׂא הִמּוֹן רוּחָא וְכָל־
אֲתַר לָא־הִשְׁתְּכַח לְהוֹן, וְאַבְנָא דִּי מְחָת[u] לְצַלְמָא הֲוָת[u]
לְטוּר רַב וּמְלָאת[v] כָּל־אַרְעָא. — [36]דְּנָה חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ
נֵאמַר קֳדָם מַלְכָּא. [37]אנתה[w] מַלְכָּא מֶלֶךְ מַלְכַיָּא דִּי
אֱלָהּ שְׁמַיָּא מַלְכוּתָא חִסְנָא וְתָקְפָּא וִיקָרָא יְהַב לָךְ׃
[38](וּבְכָל־דִּי דארין[x] בְּנֵי אֲנָשָׁא חֵיוַת בָּרָא וְעוֹף שְׁמַיָּא יְהַב

---

28. [1] JLP𝔅; BE𝔊 גלה. ‖ **29.** [m] אַנְתְּ Q; אַנְתָּה K. | [n] רַעְיוֹנָךְ Q; E ubique עַ. ‖ **31.** [o] אַנְתְּ Q. ‖ **33.** [p] וּמִנְּהֵין ,מִנְּהֵין Q; cf. Land. 276. L מנהוֹן, ומנהוֹן in textu sine adnotatione, pariter v. 41. 42 et D v. 42 (v. 33. 41 desunt); cf. 7, 8. ‖ **34.** [q] JLP; BE𝔅𝔊 ומחַת, § 23 h. | [r] JP הֵ Çere, cf. v. 45. ‖ **35.** [s] E דָּקוּ Dagesch, cf. Da. 273. | [t] BJL כחדא. | [u] 𝔅𝔊 מחַת, הֲוַת. | [v] 𝔅 ומלַאת; E ומלַת, B delevit א. ‖ **37.** [w] אַנְתְּ Q. ‖ **38.** [x] דָּיְרִין Q.

בִּידָךְ וְהַשְׁלְטָךְ בְּכָלְּהוֹן) אנתה[y] הוּא רֵאשָׁה דִּי דַהֲבָא׃
39 [39]וּבָתְרָךְ תְּקוּם מַלְכוּ אָחֳרִי ארעא[z] מִנָּךְ, וּמַלְכוּ תליתיא[a]
40 אָחֳרִי דִּי נְחָשָׁא דִּי תִשְׁלַט בְּכָל־אַרְעָא. [40]וּמַלְכוּ רביעיא[b]
תֶּהֱוֵא תַקִּיפָה כְּפַרְזְלָא כָּל־קֳבֵל דִּי פַרְזְלָא מְהַדֵּק וְחָשֵׁל
41 כֹּלָּא[c], וּכְפַרְזְלָא דִּי מְרָעַע כָּל־אִלֵּין[d] תַּדִּק[e] וְתֵרֹעַ. [41]וְדִי
חֲזַיְתָה רַגְלַיָּא וְאֶצְבְּעָתָא מנהון[f] חֲסַף דִּי פֶחָר ומנהון[f]
פַּרְזֶל, מַלְכוּ פְלִיגָה תֶּהֱוֵה וּמִן־נִצְבְּתָא דִּי פַרְזְלָא לֶהֱוֵא
בַהּ; כָּל־קֳבֵל דִּי חֲזַיְתָה פַּרְזְלָא מְעָרַב בַּחֲסַף טִינָא.
42 [42]וְאֶצְבְּעָת רַגְלַיָּא[ee] מנהון[f] פַּרְזֶל ומנהון[f] חֲסַף, מִן־קְצָת
43 מַלְכוּתָא תֶּהֱוֵה תַקִּיפָה וּמִנַּהּ תֶּהֱוֵא[g] תְבִירָה. [h][43]דִּי חֲזַיְתָ
פַּרְזְלָא מְעָרַב בַּחֲסַף טִינָא, מִתְעָרְבִין לֶהֱוֹן בִּזְרַע אֲנָשָׁא
וְלָא לֶהֱוֹן דָּבְקִין דְּנָה עִם־דְּנָה; הֵא כְדִי פַרְזְלָא לָא
44 מִתְעָרַב עִם־חַסְפָּא. [44]וּבְיוֹמֵיהוֹן דִּי מַלְכַיָּא אִנּוּן יְקִים
אֱלָהּ שְׁמַיָּא מַלְכוּ, דִּי לְעָלְמִין לָא תִתְחַבַּל וּמַלְכוּתָה
לְעַם אָחֳרָן לָא תִשְׁתְּבִק[i]; תַּדִּק[k] וְתָסֵיף[l] כָּל־אִלֵּין[m] מַלְכְוָתָא
45 וְהִיא תְּקוּם לְעָלְמַיָּא, [45]כָּל־קֳבֵל דִּי חֲזַיְתָ דִּי מִטּוּרָא
אִתְגְּזֶרֶת אֶבֶן דִּי לָא בִידַיִן וְהַדֶּקֶת[n] פַּרְזְלָא נְחָשָׁא חַסְפָּא
כַּסְפָּא וְדַהֲבָא. אֱלָהּ רַב הוֹדַע לְמַלְכָּא מָה דִּי לֶהֱוֵא
אַחֲרֵי דְנָה. וְיַצִּיב חֶלְמָא וּמְהֵימַן[o] פִּשְׁרֵהּ.

---

[y] אַנְתְּ Q. ‖ 39. [z] אֲרַע Q, אַרְעָא K. | [a] תְּלִיתָאָה Q. ‖ 40. [b] רְבִיעָאָה Q. | [c] Milʿel. | [d] L𝔅𝔊, J אילין; BEP אלן, cf. Ginsburg, Massorah I, Nr. 714. | [e] JL תַּדִּק, sed v. 44 J תַּדִּק. ‖ 42. [ee] D רגליא Chireq; pariter 7, 7 (2, 33 etc. desunt) J ubique Chireq. | [f] וּמִנְּהֵין ,מִנְּהֵין Q. L ô in textu sine Q. | [g] P תהוה, in margine: ג' כת' ה' (scil. v. 41. 42). ‖ 43. [h] וְדִי Q. ‖ 44. [i] DJ תשתבק Çere, L cum ceteris Chireq. | [k] DLJ[1] תַּדִּק. | [l] EDJP ותסיף, P in margine: ל' ומל. | [m] J𝔊 אלין. ‖ 45. [n] EDJP דֵּ Çere, cf. v. 34. | [o] BEDJL מָ Qameç, cf. 6, 5; Da. 258.

[46] בֵּאדַ֫יִן מַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר נְפַל עַל־אַנְפּ֫וֹהִי וּלְדָנִיֵּאל סְגִד, 46
וּמִנְחָה וְנִיחֹחִין אֲמַר לְנַסָּכָה לֵהּ. [47] עָנֵה מַלְכָּא לְדָנִיֵּאל 47
וְאָמַר: מִן־קְשֹׁט, דִּי אֱלָהֲכוֹן הוּא אֱלָהּ אֱלָהִין וּמָרֵא[p]
מַלְכִין וְגָלֵה רָזִין, דִּי יְכֵלְתָּ לְמִגְלֵא רָזָא דְנָה. [48] אֱדַ֫יִן מַלְכָּא 48
לְדָנִיֵּאל רַבִּי וּמַתְּנָן רַבְרְבָן שַׂגִּיאָן[q] יְהַב לֵהּ וְהַשְׁלְטֵהּ עַל
כָּל־מְדִינַת בָּבֶל וְרַב־סִגְנִין עַל כָּל־חַכִּימֵי בָבֶל. [49] וְדָנִיֵּאל 49
בְּעָא מִן־מַלְכָּא וּמַנִּי עַל־עֲבִידְתָּא[r] דִּי מְדִינַת בָּבֶל לְשַׁדְרַךְ
מֵישַׁךְ וַעֲבֵד[s] נְגוֹ, וְדָנִיֵּאל בִּתְרַע מַלְכָּא.

[1] נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא עֲבַד צְלֵם דִּי דְהַב, רוּמֵהּ[a] אַמִּין שִׁתִּין 3,1
פְּתָיֵהּ אַמִּין שִׁת[b]. אֲקִימֵהּ בְּבִקְעַת דּוּרָא בִּמְדִינַת בָּבֶל.
[2] וּנְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא שְׁלַח לְמִכְנַשׁ לַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא סִגְנַיָּא 2
וּפַחֲוָתָא אֲדַרְגָּזְרַיָּא גְדָבְרַיָּא דְּתָבְרַיָּא תִּפְתָּיֵא[c] וְכֹל שִׁלְטֹנֵי
מְדִינָתָא, לְמֵתֵא לַחֲנֻכַּת צַלְמָא[d], דִּי הֲקֵים נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא.
[3] בֵּאדַ֫יִן מִתְכַּנְּשִׁין אֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא סִגְנַיָּא וּפַחֲוָתָא אֲדַרְגָּזְרַיָּא 3
גְדָבְרַיָּא דְּתָבְרַיָּא תִּפְתָּיֵא[c] וְכֹל שִׁלְטֹנֵי מְדִינָתָא[dd] לַחֲנֻכַּת
צַלְמָא, דִּי הֲקֵים נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא, וקאמין[e] לָקֳבֵל צַלְמָא
דִּי הֲקֵים נְבֻכַדְנֶצַּר. [4] וְכָרוֹזָא קָרֵא בְחָיִל: "לְכוֹן אָמְרִין, 4
עַמְמַיָּא אֻמַּיָּא וְלִשָּׁנַיָּא: [5] בְּעִדָּנָא דִּי תִשְׁמְעוּן קָל קַרְנָא 5
מַשְׁרוֹקִיתָא קיתרס[f] שַׂבְּכָא פְּסַנְתֵּרִין סוּמְפֹּנְיָה[g] וְכֹל זְנֵי
זְמָרָא, תִּפְּלוּן וְתִסְגְּדוּן לְצֶלֶם[h] דַּהֲבָא, דִּי הֲקֵים נְבוּכַדְנֶצַּר

---

47. [p] EJLP𝔊; E in marg.: כל אלף. ‖ **48.** [q] DE סגיאן, L וסגיאן. ‖
49. [r] 𝔅𝔊 Metheg, DL דְ֫ i. e. Sch·wa mobile. | [s] D ubique עֲבֵד נ' Qameç.
3, 1. [a] cf. e 6,3! | [b] EDL שֵׁת. ‖ **2.** [c] תִּפְתָּאֵי Q, DLP תפתָיֵא in textu sine adnotatione. Pariter v. 3. | [d] D v. 2. 15 צַלמא Chireq. 2, 31 etc. desunt; J ubique Chireq. | [dd] L מדינְתא Sing. | [e] וְקָיְמִין Q, וקָאֲמִין K. ‖ **5.** [f] κίθαρις, קַתְרֹס Q. | [g] BEDL א in fine. | [h] D v. 5. 7. 10. 12. 14. 18 צְלֵם דהבא, L cum ceteris צֶלֶם (צְ֫לֵם), cf. § 8c.

6 מַלְכָּא. [6]וּמַן[i] דִּי לָא יִפֵּל וְיִסְגֻּד, בַּהּ־שַׁעֲתָא[k] יִתְרְמֵא לְגוֹא
7 אַתּוּן נוּרָא יָקִדְתָּא“[kk]. [7]כָּלְקֳבֵל דְּנָה בֵּהּ זִמְנָא, כְּדִי שָׁמְעִין
כָּל־עַמְמַיָּא קָל קַרְנָא מַשְׁרוֹקִיתָא קיתרס[l] שַׂבְּכָא פְּסַנְטֵרִין
וְכֹל זְנֵי זְמָרָא, נָפְלִין כָּל־עַמְמַיָּא אֻמַּיָּא וְלִשָּׁנַיָּא סָגְדִין
8 לְצֶלֶם דַּהֲבָא, דִּי הֲקֵים נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא. — [8]כָּלְקֳבֵל
דְּנָה בֵּהּ זִמְנָא קְרִבוּ גֻּבְרִין[ll] כַּשְׂדָּאִין וַאֲכַלוּ קַרְצֵיהוֹן[m] דִּי
9 יְהוּדָיֵא“[mm]. [9]עֲנוֹ וְאָמְרִין לִנְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא: מַלְכָּא לְעָלְמִין
10 חֱיִי. [10]אנתה[n] מַלְכָּא שָׂמְתָּ[o] טְעֵם, דִּי כָל־אֱנָשׁ, דִּי יִשְׁמַע
קָל קַרְנָא מַשְׁרֹקִיתָא קיתרס[p] שַׂבְּכָא פְּסַנְתֵּרִין וסיפניה[q]
11 וְכֹל זְנֵי זְמָרָא, יִפֵּל וְיִסְגֻּד לְצֶלֶם דַּהֲבָא; [11]וּמַן דִּי לָא יִפֵּל
12 וְיִסְגֻּד, יִתְרְמֵא לְגוֹא אַתּוּן נוּרָא יָקִדְתָּא. [12]אִיתַי גֻּבְרִין
יְהוּדָאִין[r], דִּי מַנִּיתָ יָתְהוֹן עַל־עֲבִידַת מְדִינַת בָּבֶל, שַׁדְרַךְ
מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ. גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ לָא שָׂמוּ עליך[s] מַלְכָּא
טְעֵם, לאלהיך[t] לָא פָלְחִין וּלְצֶלֶם דַּהֲבָא דִּי הֲקֵימְתָּ[u] לָא
13 סָגְדִין. — [13]בֵּאדַיִן נְבוּכַדְנֶצַּר בִּרְגַז וַחֲמָא[v] אֲמַר לְהַיְתָיָה[w]
לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ. בֵּאדַיִן גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ הֵיתַיו[x] קֳדָם
14 מַלְכָּא. [14]עָנֵה נְבוּכַדְנֶצַּר וְאָמַר לְהוֹן: הַצְדָּא[y] שַׁדְרַךְ
מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ לֵאלָהַי[z] לָא אִיתֵיכוֹן פָּלְחִין וּלְצֶלֶם דַּהֲבָא

---

6. [i] BEDJLP𝔊 ubique; 𝔅 מָן. | [k] D(J)L ubique שָׁעֲתא; cf. v. 15 (L שַׁעֲ); 4, 30 (D שַׁעֲ); 5, 5. | [kk] L ubique יקְִדתא cum Sch·wa mobili; D קֵ Çere sine Sch·wa mob. ‖ **7.** [l] קַתְרֹס Q. ‖ **8.** [ll] D ubique גַבְרִין, גַבריא Pathach. | [m] D קִ Chireq. Pariter 6, 25. | [mm] P𝔅𝔊; BE דָאֵי Q; DL דָאֵי in textu. ‖ **10.** [n] אַנְתְּ Q. | [o] E שַׂמְתְּ, DL שָׂמְתָּ, cf. Land. 273. | [p] קַתְרֹס Q. | [q] וְסוּפֹּנְיָה Q. ‖ **12.** [r] P𝔅𝔊 (Dav. Qimchi); BED דָאִין. | [s] עֲלָךְ Q. | [t] לֵאלָהָךְ Q. | [u] PD𝔅𝔊; BEL sine Jod. ‖ **13.** [v] LP וחמה. | [w] ה verbi היתי in E Çere vocalem habet v. 13; 5, 2. 3. 23; 6, 17. 25. In D Çere: v. 13; 5, 2. 23; §617. 25 (Pathach 5, 3). | [x] LP הֵיתָיו, cf. 6, 18 LP הַיְתִית. ‖ **14.** [y] Kautzsch 6, 7, 2 הַצְדָּא (ה interrogat.); Bevan הַאֲזָדָא. | [z] EDG לאלהִי Sing.

דִּי הֲקִימֶת[a] לָא סָגְדִין? [15] כְּעַן הֵן אִיתֵיכוֹן עֲתִידִין, דִּי
בְעִדָּנָא, דִּי תִשְׁמְעוּן קָל קַרְנָא מַשְׁרוֹקִיתָא קיתרס[b] שַׂבְּכָא
פְּסַנְתֵּרִין וְסוּמְפֹּנְיָה וְכֹל זְנֵי זְמָרָא, תִּפְּלוּן וְתִסְגְּדוּן לְצַלְמָא
דִּי־עַבְדֵת; וְהֵן לָא תִסְגְּדוּן, בַּהּ שַׁעֲתָא תִתְרְמוֹן[c] לְגוֹא
אַתּוּן נוּרָא יָקִדְתָּא. וּמַן הוּא אֱלָהּ דִּי יְשֵׁיזְבִנְכוֹן מִן־
יְדָי[d]? — [16] עֲנוֹ שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ וְאָמְרִין לְמַלְכָּא:
נְבוּכַדְנֶצַּר לָא חַשְׁחִין[e] אֲנַחְנָה עַל־דְּנָה פִּתְגָם לַהֲתָבוּתָךְ.
[17] הֵן אִיתַי אֱלָהַנָא[f], דִּי אֲנַחְנָא פָּלְחִין, יָכִל[ff] לְשֵׁיזָבוּתַנָא
מִן־אַתּוּן נוּרָא יָקִדְתָּא וּמִן־יְדָךְ מַלְכָּא, יְשֵׁיזִב. [18] וְהֵן לָא,
יְדִיעַ לֶהֱוֵא לָךְ מַלְכָּא, דִּי לאלהיך[g] לָא איתינא[h] פָּלְחִין
וּלְצֶלֶם דַּהֲבָא דִּי הֲקֵימְתָּ לָא נִסְגֻּד. — [19] בֵּאדַיִן נְבוּכַדְנֶצַּר
הִתְמְלִי חֱמָא[i] וּצְלֵם[k] אַנְפּוֹהִי אשתנו[l] עַל־שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ
וַעֲבֵד נְגוֹ. עָנֵה וְאָמַר לְמֵזֵא לְאַתּוּנָא חַד שִׁבְעָה[m] עַל דִּי
חֲזֵה לְמֵזְיֵהּ. [20] וּלְגֻבְרִין גִּבָּרֵי חַיִל דִּי בְחַיְלֵהּ[mm] אֲמַר לְכַפָּתָה
לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ, לְמִרְמֵא לְאַתּוּן נוּרָא יָקִדְתָּא.
[21] בֵּאדַיִן גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ כְּפִתוּ בְּסַרְבָּלֵיהוֹן פטישיהון[n]
וְכַרְבְּלָתְהוֹן וּלְבוּשֵׁיהוֹן[o] וּרְמִיו[p] לְגוֹא אַתּוּן נוּרָא יָקִדְתָּא.
[22] כָּל־קֳבֵל דְּנָה, מִן־דִּי מִלַּת מַלְכָּא מַחְצְפָה וְאַתּוּנָא אֵזֵה

---

[a] E הקימִת Chireq, Milʿel, cf. 4,31. D הֲקֵימִית; 2,25 הַשְׁכַּחִית; 3,15 עֲבַדִית. ‖ 15. [b] קַתְרֹס Q. | [c] BE𝔊 תתרמוּן û. Ita E 4,13. 33; 5,2; 7,28. | [d] BP𝔊 יְדַי Plur. ‖ 16. [e] D𝔅 חָ Qameç; BELP𝔊 חַ' Pathach, cf. 5,25 וּפַרְסִין ‖ 17. [f] DLP; B𝔅𝔊 הָ Qameç, cf. v. 18. | [ff] D יָכוּל cf. v. 29; 2,10. ‖ 18. [g] לֵֽאלָהָךְ Q. DLG לאלהך in textu sine adnotatione. | [h] אִיתַנָא Q in EP, etiam DL תַ Pathach; B𝔅𝔊 תָ Qameç. ‖ 19. [i] BDL חמה. | [k] L וּצלם = וּצְלֵם־. | [l] אִשְׁתַּנִּי Q Sing.; P אֶ S'gol. ‖ [m] E v. 19 et 4,20 שַׁ Pathach (4,13 שִׁ), cf. Land. 271. ‖ 20. [mm] D חֵ Çere, cf. ad 4,1. ‖ 21. [n] פַּטְּשֵׁיהוֹן Q; BE ט sine Dagesch. DG פשטיהון (ש ante ט). | [o] BEP ולבש' sine Vav medio. | [p] DL ורמו Qal activum. E וּרמִיו, v. 28 שַׁנִּיו; 5,3. 23 הַיְתִיו; 5,3. 4 אִשְׁתִּיו; 5,20 הֶעְדִּיו. Conf. DL 3,28 שַׁנִּיו et D 5,20 הֶעְדִּיו.

יַתִּירָה[q], גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ דִּי הַסִּקוּ לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ
23 קַטִּל הִמּוֹן שְׁבִיבָא דִּי נוּרָא. [23]וְגֻבְרַיָּא אִלֵּךְ תְּלָתֵּהוֹן שַׁדְרַךְ
מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ נְפַלוּ לְגוֹא אַתּוּן נוּרָא יָקִדְתָּא מְכַפְּתִין.
24 [24]אֱדַיִן נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא תְּוַהּ וְקָם בְּהִתְבְּהָלָה, עָנֵה וְאָמַר
לְהַדָּבְרוֹהִי: הֲלָא גֻבְרִין תְּלָתָה רְמֵינָא לְגוֹא נוּרָא מְכַפְּתִין?
25 עָנַיִן וְאָמְרִין לְמַלְכָּא: יַצִּיבָא מַלְכָּא. [25]עָנֵה וְאָמַר: הָא
אֲנָה חָזֵה גֻּבְרִין אַרְבְּעָה שְׁרַיִן[r] מַהְלְכִין[s] בְּגוֹא נוּרָא וַחֲבָל[t]
לָא אִיתַי בְּהוֹן, וְרֵוֵהּ דִּי רביעיא[u] דָּמֵה לְבַר אֱלָהִין.
26 [26]בֵּאדַיִן קְרֵב נְבוּכַדְנֶצַּר לִתְרַע אַתּוּן נוּרָא יָקִדְתָּא, עָנֵה
וְאָמַר: שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ עַבְדוֹהִי דִּי אֱלָהָא עליא[v]
פֻּקוּ וֶאֱתוֹ. בֵּאדַיִן נָפְקִין שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ מִן־גּוֹא
27 נוּרָא. [27]וּמִתְכַּנְּשִׁין[w] אֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא סִגְנַיָּא וּפַחֲוָתָא וְהַדָּבְרֵי
מַלְכָּא; חָזַיִן לְגֻבְרַיָּא אִלֵּךְ, דִּי לָא שְׁלֵט נוּרָא בגשמיהון[x]
וּשְׂעַר רֵאשְׁהוֹן לָא הִתְחָרַךְ וְסַרְבָּלֵיהוֹן[y] לָא שְׁנוֹ וְרֵיחַ נוּר
28 לָא עֲדָת בְּהוֹן. — [28]עָנֵה נְבוּכַדְנֶצַּר וְאָמַר: בְּרִיךְ אֱלָהֲהוֹן
דִּי שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ, דִּי־שְׁלַח מַלְאֲכֵהּ וְשֵׁיזִב
לְעַבְדוֹהִי דִּי הִתְרְחִצוּ עֲלוֹהִי; וּמִלַּת מַלְכָּא שַׁנִּיו[z] וִיהַבוּ
גשמיהון[a], דִּי לָא יִפְלְחוּן וְלָא יִסְגְּדוּן לְכָל־אֱלָהּ לָהֵן
29 לֵאלָהֲהוֹן. [29]וּמִנִּי שִׂים טְעֵם דִּי כָל־עַם אֻמָּה וְלִשָּׁן, דִּי

---

22. [q] 𝔅𝔊 ubique ה, excepto uno loco א 6,4; 𝔊 א etiam 5,12. ‖ **24.** [r] ED (non L) שָׁרִין Part. act. | [s] BEP𝔅𝔊 Haqṭ. ut 4,34; מְהַלְּכִין D et 4,34 DL videtur praeferendum esse, cf. 4,26 מְהַלֵּךְ. | [t] 𝔊 וחַבָל, sed 6,24 cum ceteris בָ. | [u] רביעאה Q. | **26.** [v] עִלָּאָה Q. ‖ **27.** [w] E sine Dagesch, D sine Sch·wa mobili; L נ̄, i. e. נְ. | [x] בגשמהון Q Sing., K Plur.; P Sing. in textu. | [y] P 'וְסָרְ Qameç chaṭûph. ‖ **28.** [z] EDL שַׁנִּיו, conf. ad v. 21. | [a] גֶשְׁמְהוֹן Q; in P י litera postea addita est, in marg. יתיר י.

יֵאמַר שלה[b] עַל־אֱלָהֲהוֹן דִּי שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹא,
הַדָּמִין יִתְעֲבֵד וּבַיְתֵהּ[c] נְוָלִי יִשְׁתַּוֵּה[d]; כָּל־קֳבֵל דִּי לָא אִיתַי
30 אֱלָהּ אָחֳרָן דִּי יִכֻּל[e] לְהַצָּלָה כִּדְנָה. — [30]בֵּאדַיִן מַלְכָּא
הַצְלַח לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ בִּמְדִינַת בָּבֶל.
31 [31]נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא לְכָל־עַמְמַיָּא אֻמַּיָּא וְלִשָּׁנַיָּא, דִּי דארין[f]
32 בְּכָל־אַרְעָא: שְׁלָמְכוֹן יִשְׂגֵּא. [32]אָתַיָּא וְתִמְהַיָּא[g] דִּי עֲבַד עִמִּי
33 אֱלָהָא עליא[h] שְׁפַר קָדָמַי לְהַחֲוָיָה׃ [33]אָתוֹהִי כְּמָה רַבְרְבִין
וְתִמְהוֹהִי כְּמָה תַקִּיפִין! מַלְכוּתֵהּ מַלְכוּת עָלַם וְשָׁלְטָנֵהּ
4,1 עִם־דָּר וְדָר. [1]אֲנָה נְבוּכַדְנֶצַּר שְׁלֵה[a] הֲוֵית בְּבַיְתִי[aa] וְרַעְנַן[b]
2 בְּהֵיכְלִי. [2]חֵלֶם חֲזֵית וִידַחֲלִנַּנִי, וְהַרְהֹרִין עַל־מִשְׁכְּבִי וְחֶזְוֵי
3 רֵאשִׁי יְבַהֲלֻנַּנִי. [3]וּמִנִּי שִׂים טְעֵם לְהַנְעָלָה קָדָמַי לְכֹל
4 חַכִּימֵי בָבֶל, דִּי־פְשַׁר חֶלְמָא יְהוֹדְעֻנַּנִי. [4]בֵּאדַיִן עללין[c]
חַרְטֻמַּיָּא אָשְׁפַיָּא כשדיא[d] וְגָזְרַיָּא, וְחֶלְמָא אָמַר אֲנָה
5 קֳדָמֵיהוֹן, וּפִשְׁרֵהּ לָא מְהוֹדְעִין לִי. [5]וְעַד אחרין[e] עַל[ee] קָדָמַי
דָּנִיֵּאל דִּי שְׁמֵהּ בֵּלְטְשַׁאצַּר כְּשֻׁם אֱלָהִי וְדִי רוּחַ אֱלָהִין
6 קַדִּישִׁין בֵּהּ, וְחֶלְמָא קָדָמוֹהִי אַמְרֵת. [6]בֵּלְטְשַׁאצַּר רַב
חַרְטֻמַּיָּא, דִּי אֲנָה יִדְעֵת דִּי רוּחַ אֱלָהִין קַדִּישִׁין בָּךְ וְכָל־רָז
7 לָא־אָנֵס לָךְ, חֶזְוֵי חֶלְמִי דִּי חֲזֵית וּפִשְׁרֵהּ אֱמַר. [7]וְחֶזְוֵי
רֵאשִׁי עַל־מִשְׁכְּבִי. חָזֵה הֲוֵית וַאֲלוּ אִילָן בְּגוֹא אַרְעָא וְרוּמֵהּ

---

29. [b] שָׁלוּ Q; K שַׁלָה (Hitzig, = שְׁאֵלָה), alii שָׁלָה. | [c] D וּבֵיתֵהּ Çere, cf. ad 4, 1. | [d] BE הֵ propter pausam, cf. 2, 4. | [e] D אחרן יָכוּל, cf. v. 17. ‖ **31.** [f] דָּיְרִין Q, דָּאֲרִין K. ‖ **32.** [g] E v. 32. 33; 6, 28 תַ Pathach. | [h] עִלָּאָה Q.

4, 1. [a] D שָׁלֵה Qameç. | [aa] E𝔅; BPDL𝔊 בְּבֵיתִי; cf. D 3, 20 בְּחֵילֵיהּ; D בֵּיתֵיהּ 3, 29; 5, 23; 6, 11; DL 4, 31 עֵינַי; 7, 8 D (L deest) כְּעֵינֵי; sed 2, 17 D לְבַיְתֵהּ. | [b] EDL נָ Qameç. ‖ **4.** [c] עָלִּין ā Q, cf. Da. 274; BE עַ Pathach (L ?; cf. 5, 8); K עָלְלִין. | [d] כַּשְׂדָּאֵי Q. ‖ **5.** [e] P𝔊 אָחֳרֵן Q; 𝔅 alii אָחֳרָן Q; D אׇחרן, L אׇחֳרן. | [ee] D עָל Qameç, cf. ad 2, 16.

8 שַׂגִּיא׃ [8]רְבָה אִילָנָא וּתְקִף[f] וְרוּמֵהּ יִמְטֵא לִשְׁמַיָּא וַחֲזוֹתֵהּ[g]
9 לְסוֹף כָּל־אַרְעָא׃ [9]עָפְיֵהּ שַׁפִּיר וְאִנְבֵּהּ שַׂגִּיא וּמָזוֹן לְכֹלָּא[h]
בֵהּ[i] תְּחֹתוֹהִי תַּטְלֵל חֵיוַת בָּרָא וּבְעַנְפוֹהִי ידרון[k] צִפְּרֵי
10 שְׁמַיָּא וּמִנֵּהּ יִתְּזִין[l] כָּל־בִּשְׂרָא׃ [10]חָזֵה הֲוֵית בְּחֶזְוֵי רֵאשִׁי
11 עַל־מִשְׁכְּבִי וַאֲלוּ עִיר וְקַדִּישׁ מִן־שְׁמַיָּא נָחִת׃ [11]קָרֵא בְחַיִל
וְכֵן אָמַר: "גֹּדּוּ אִילָנָא וְקַצִּצוּ עַנְפוֹהִי אַתַּרוּ עָפְיֵהּ וּבַדַּרוּ
אִנְבֵּהּ; תְּנֻד חֵיוְתָא מִן־תַּחְתּוֹהִי[m] וְצִפְּרַיָּא מִן־עַנְפוֹהִי׃
12 [12]בְּרַם עִקַּר שָׁרְשׁוֹהִי בְּאַרְעָא שְׁבֻקוּ וּבֶאֱסוּר דִּי־פַרְזֶל וּנְחָשׁ
בְּדִתְאָא דִּי בָרָא, וּבְטַל שְׁמַיָּא יִצְטַבַּע וְעִם־חֵיוְתָא חֲלָקֵהּ
13 בַּעֲשַׂב אַרְעָא׃ [13]לִבְבֵהּ מִן־אנושא[n] יְשַׁנּוֹן וּלְבַב חֵיוָא[o]
14 יִתְיְהִב[p] לֵהּ וְשִׁבְעָה עִדָּנִין יַחְלְפוּן עֲלוֹהִי׃ [14]בִּגְזֵרַת עִירִין
פִּתְגָמָא וּמֵאמַר קַדִּישִׁין שְׁאֵלְתָא[q], עַד־דִּבְרַת[r] דִּי יִנְדְּעוּן
חַיַּיָּא, דִּי שַׁלִּיט עליא[s] בְּמַלְכוּת אנושא[t] וּלְמַן דִּי יִצְבֵּא
15 יִתְּנִנַּהּ וּשְׁפַל אֲנָשִׁים[u] יְקִים עליה[v]." [15]דְּנָה חֶלְמָא חֲזֵית
אֲנָה מַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר ואנתה[w] בֵּלְטְשַׁאצַּר פשרא[x] אֱמַר,
כָּל־קֳבֵל דִּי כָּל־חַכִּימֵי מַלְכוּתִי לָא יָכְלִין פִּשְׁרָא לְהוֹדָעֻתַנִי
16 ואנתה[w] כָּהֵל דִּי רוּחַ אֱלָהִין קַדִּישִׁין בָּךְ׃ — [16]אֱדַיִן
דָּנִיֵּאל דִּי שְׁמֵהּ בֵּלְטְשַׁאצַּר אֶשְׁתּוֹמַם כְּשָׁעָה חֲדָה וְרַעְיֹנֹהִי

---

8. [f] BPL𝔊; E v. 8. 17 ותקף Çere. | [g] E v. 8. 17 חזותה. Paul Haupt וְעָפְיֵהּ et initio v. 9 (18) חזותה (וח'). ‖ **9.** [h] Mil'el. | [i] BEP𝔊 v. 9. 18 ב sine Dagesch. | [k] יְדוּרָן Q. | [l] L יתזן. ‖ **11.** [m] E תְּחֹתוֹהִי, repugnat Masora in E ad v. 9, quae non nisi duo תְּחֹתוֹהִי agnoscit: v. 9. 18. ‖ **13.** [n] אֲנָשָׁא Q (cf. 2, 43; 4, 22. 29); אֱנוֹשָׁא K (אנוש saepe in inscriptionibus Nabataeorum). | [o] BE חיוה, E marg. כל הי. | [p] BPL𝔊; 𝔅E הַ Çere. ‖ **14.** [q] 𝔅𝔊; BE sine Metheg; P תּ Raphe, L לְ Sch'wa mobile. | [r] Kautzsch, alii עַל־דִּ'. | [s] עִלָּאָה Q. | [t] אֲנָשָׁא Q. | [u] conf. 7, 10 אלפים K. Haud scio an אנושא vel אנשא scribendum sit. | [v] עֲלַהּ Q. ‖ **15.** [w] וְאַנְתְּ Q, bis. | [x] פִּשְׁרֵהּ Q, cf. v. 16.

יְבַהֲלִנֵּהּ. עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר: בֵּלְטְשַׁאצַּר חֶלְמָא וּפשרא[y]
אַל יְבַהֲלָךְ[z]. עָנֵה בֵלְטְשַׁאצַּר וְאָמַר: מראי[a] חֶלְמָא
לשנאיך[b] וּפִשְׁרֵהּ לעריך[c]. [17]אִילָנָא דִּי חֲזַיְתָ (דִּי רְבָה 17
וּתְקִף וְרוּמֵהּ יִמְטֵא לִשְׁמַיָּא וַחֲזוֹתֵהּ[d] לְכָל־אַרְעָא [18]וְעָפְיֵהּ[d] 18
שַׁפִּיר וְאִנְבֵּהּ שַׂגִּיא וּמָזוֹן לְכֹלָּא[e] בֵהּ, תְּחֹתוֹהִי תְּדוּר חֵיוַת
בָּרָא וּבְעַנְפוֹהִי יִשְׁכְּנָן צִפֲּרֵי שְׁמַיָּא) [19]אנתה[f] הוּא מַלְכָּא, 19
דִּי רבית[g] וּתְקֵפְתְּ[h] וּרְבוּתָךְ רְבָת וּמְטָת[i] לִשְׁמַיָּא וְשָׁלְטָנָךְ
לְסוֹף אַרְעָא. [20]וְדִי חֲזָה מַלְכָּא עִיר וְקַדִּישׁ נָחִת מִן־שְׁמַיָּא 20
וְאָמַר "גֹּדּוּ אִילָנָא וְחַבְּלוּהִי בְּרַם עִקַּר שָׁרְשׁוֹהִי בְּאַרְעָא
שְׁבֻקוּ וּבֶאֱסוּר דִּי פַרְזֶל וּנְחָשׁ בְּדִתְאָא דִּי בָרָא, וּבְטַל
שְׁמַיָּא יִצְטַבַּע וְעִם־חֵיוַת בָּרָא חֲלָקֵהּ עַד דִּי שִׁבְעָה עִדָּנִין
יַחְלְפוּן עֲלוֹהִי" [21]דְּנָה פִשְׁרָא מַלְכָּא (וּגְזֵרַת עליא[k] הִיא 21
דִּי מטית[l] עַל־מראי[m] מַלְכָּא) [22]וְלָךְ טָרְדִין מִן־אֲנָשָׁא 22
וְעִם־חֵיוַת בָּרָא לֶהֱוֵה מְדֹרָךְ וְעִשְׂבָּא כְתוֹרִין לָךְ יְטַעֲמוּן
וּמִטַּל שְׁמַיָּא לָךְ מְצַבְּעִין וְשִׁבְעָה עִדָּנִין יַחְלְפוּן[n] עליך[o], עַד
דִּי תִנְדַּע, דִּי שַׁלִּיט עליא[p] בְּמַלְכוּת אֲנָשָׁא וּלְמַן דִּי יִצְבֵּא
יִתְּנִנַּהּ. [23]וְדִי אֲמַרוּ לְמִשְׁבַּק עִקַּר[q] שָׁרְשׁוֹהִי דִּי אִילָנָא, 23
מַלְכוּתָךְ לָךְ קַיָּמָה[r], מִן־דִּי תִנְדַּע דִּי שַׁלִּטִן שְׁמַיָּא. [24]לָהֵן 24

---

16. [y] וּפִשְׁרֵהּ Q. | [z] L יבהלְך. | [a] מָרִי Q; מֳרְאִי K, § 23 aa. | [b] לְשָׂנְאָךְ Q. | [c] לְעָרָךְ Q. ‖ 17. [d] Paul Haupt וְעָפְיֵהּ et initio v. 18 וַחֲזוֹתֵהּ. ‖ 18. [e] Milʿel. ‖ 19. [f] אַנְתְּ Q. | [g] רְבַיְתָ K; Q רְבַת nihil est. | [h] E תָּ in fine. | [i] PL; B𝔅𝔊 רבָת ומטַת! ‖ 21. [k] עִלָּאָה Q. | [l] מְטָת Q; K lapsus calami; P מְטָת in textu. | [m] מָרִי Q; מֳרְאִי K. ‖ 22. [n] J Chireq supra י; ita v. 29. | [o] עֲלָךְ Q. | [p] עִלָּאָה Q. ‖ 23. [q] D קָ Qameç. | [r] LP𝔅; JDE𝔊 Nehardeenses קימא, E in marg.: אלף לקימה הי (cf. 6, 8).

מַלְכָּא מִלְכִּי יִשְׁפַּר עליך[s] וחטיך[t] בְּצִדְקָה פְרֻק וַעֲוָיָתָךְ
בְּמִחַן עֲנָיִן, הֵן תֶּהֱוֵה אַרְכָה לִשְׁלֵוְתָךְ[u].
25 26 [25]כֹּלָּא[v] מְטָא עַל־נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא. [26]לִקְצָת יַרְחִין תְּרֵי
27 עֲשַׂר עַל־הֵיכַל מַלְכוּתָא דִּי בָבֶל מְהַלֵּךְ הֲוָה. [27]עָנֵה
מַלְכָּא וְאָמַר: הֲלָא דָא הִיא בָּבֶל רַבְּתָא, דִּי אֲנָה בֱנַיְתַהּ[w]
28 לְבֵית מַלְכוּ בִּתְקָף[x] חִסְנִי וְלִיקָר הַדְרִי? [28]עוֹד מִלְּתָא
בְּפֻם[xx] מַלְכָּא קָל מִן־שְׁמַיָּא נְפַל: "לָךְ אָמְרִין נְבוּכַדְנֶצַּר
29 מַלְכָּא מַלְכוּתָא עֲדָת מִנָּךְ. [29]וּמִן־אֲנָשָׁא לָךְ טָרְדִין וְעִם־
חֵיוַת בָּרָא מְדֹרָךְ, עִשְׂבָּא כְתוֹרִין לָךְ יְטַעֲמוּן וְשִׁבְעָה עִדָּנִין
יַחְלְפוּן עליך[y], עַד דִּי־תִנְדַּע, דִּי־שַׁלִּיט עליא[z] בְּמַלְכוּת
30 אֲנָשָׁא וּלְמַן דִּי יִצְבֵּא יִתְּנִנַּהּ." [30]בַּהּ שַׁעֲתָא[a] מִלְּתָא סָפַת[b]
עַל־נְבוּכַדְנֶצַּר, וּמִן־אֲנָשָׁא טְרִיד וְעִשְׂבָּא כְתוֹרִין יֵאכֻל[bb]
וּמִטַּל שְׁמַיָּא גִּשְׁמֵהּ יִצְטַבַּע, עַד דִּי שַׂעְרֵהּ כְּנִשְׁרִין רְבָה
31 וְטִפְרוֹהִי[c] כְצִפְּרִין. — [31]וְלִקְצָת יוֹמַיָּא אֲנָה נְבוּכַדְנֶצַּר
עַיְנַי[cc] לִשְׁמַיָּא נִטְלֵת וּמַנְדְּעִי עֲלַי יְתוּב ולעליא[d] בָּרְכֵת[e]
וּלְחַי עָלְמָא שַׁבְּחֵת וְהַדְּרֵת[f], דִּי שָׁלְטָנֵהּ שָׁלְטָן עָלַם
32 וּמַלְכוּתֵהּ עִם־דָּר וְדָר. [32]וְכָל־דארי[g] אַרְעָא כְּלָה[h] חֲשִׁיבִין,
וּכְמִצְבְּיֵהּ עָבֵד בְּחֵיל שְׁמַיָּא ודארי[g] אַרְעָא, וְלָא אִיתַי דִּי

---

24. [s] עֲלָךְ Q. | [t] וַחֲטָאָךְ Q (Plur.); וַחֲטָיָךְ K Sing. videtur esse. | [u] ת Raphe; DJL תּ i. e. Sch'wa mobile. ‖ **25.** [v] Mil'el. ‖ **27.** [w] BP𝔅𝔊; EL בְּ Sch'wa. | [x] P𝔅𝔊; L קַ Pathach; EDJ Cholem. ‖ **28.** [xx] D בפום Cholem; pariter 6, 18. 23; 7, 8 (v. 20 deest); E פֹּם 7, 8. 20; J Cholem 4, 28; cf. Da. 161. ‖ **29.** [y] עֲלָךְ Q. | [z] עִלָּאָה Q. ‖ **30.** [a] conf. ad 3, 6. | [b] Mil'el. D סְפַת. | [bb] D יֹאכַל, J *jo'χul*, cf. 7, 23 D ותֹאכַל. | [c] D וטוֹפרוהי *u.* ‖ **31.** [cc] DL עַיְנַי. | [d] וּלְעִלָּאָה Q. | [e] DJL רֲ i. e. Sch'wa mobile; 𝔅𝔊 בָּ sine Metheg. | [f] E שַׁבַּחִת והַדְּרִת Chireq, Mil'el, cf. 3, 14. ‖ **32.** [g] וְדָיְרֵי, דָּיְרֵי Q; cf. 3, 3. | [h] D לָא; BL כְּלָא.

33 יְמַחֵא בִידֵהּ וְיֵאמַר לֵהּ מָה עֲבַדְתְּ[k]. [33] בֵּהּ זִמְנָא מַנְדְּעִי
יְתוּב עֲלַי וְלִיקָר[kk] מַלְכוּתִי הַדְרִי וְזִוִי יְתוּב עֲלַי, וְלִי
הַדָּבְרַי וְרַבְרְבָנַי יְבַעוֹן[l], וְעַל־מַלְכוּתִי הָתְקְנַת[m] וּרְבוּ יַתִּירָה
34 הוּסְפַת לִי. [34] כְּעַן אֲנָה נְבֻכַדְנֶצַּר מְשַׁבַּח וּמְרוֹמֵם וּמְהַדַּר
לְמֶלֶךְ שְׁמַיָּא דִּי כָל־מַעֲבָדוֹהִי קְשֹׁט וְאֹרְחָתֵהּ[n] דִּין, וְדִי
מַהְלְכִין[o] בְּגֵוָה יָכִל[p] לְהַשְׁפָּלָה.

5,1 [1] בֵּלְשַׁאצַּר מַלְכָּא עֲבַד לְחֶם[a] רַב לְרַבְרְבָנוֹהִי אֲלַף וְלָקֳבֵל
2 אַלְפָּא חַמְרָא שָׁתֵה. [2] בֵּלְשַׁאצַּר אֲמַר בִּטְעֵם חַמְרָא
לְהַיְתָיָה[aa] לְמָאנֵי דַּהֲבָא וְכַסְפָּא, דִּי הַנְפֵּק נְבוּכַדְנֶצַּר אֲבוּהִי
מִן־הֵיכְלָא דִּי בִירוּשְׁלֶם[b], וְיִשְׁתּוֹן בְּהוֹן מַלְכָּא וְרַבְרְבָנוֹהִי
3 שֵׁגְלָתֵהּ וּלְחֵנָתֵהּ. [3] בֵּאדַיִן הַיְתִיו מָאנֵי דַהֲבָא[c], דִּי הַנְפִּקוּ
מִן־הֵיכְלָא דִּי בֵית אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם, וְאִשְׁתִּיו בְּהוֹן
4 מַלְכָּא וְרַבְרְבָנוֹהִי שֵׁגְלָתֵהּ וּלְחֵנָתֵהּ. [4] אִשְׁתִּיו חַמְרָא וְשַׁבַּחוּ
5 לֵאלָהֵי דַּהֲבָא וְכַסְפָּא נְחָשָׁא פַרְזְלָא אָעָא וְאַבְנָא. [5] בַּהּ
שַׁעֲתָה נפקו[d] אֶצְבְּעָן דִּי יַד־אֱנָשׁ וְכָתְבָן לָקֳבֵל נֶבְרַשְׁתָּא
עַל־גִּירָא דִּי־כְתַל[dd] הֵיכְלָא דִּי מַלְכָּא, וּמַלְכָּא חָזֵה פַּס יְדָה
6 דִּי כָתְבָה. [6] אֱדַיִן מַלְכָּא זִיוֹהִי[e] שְׁנוֹהִי[ee] וְרַעְיֹנֹהִי[f] יְבַהֲלוּנֵּהּ
7 וְקִטְרֵי חַרְצֵהּ מִשְׁתָּרַיִן וְאַרְכֻבָּתֵהּ[ff] דָּא לְדָא נָקְשָׁן. [7] קָרֵא

---

[i] E יִמְחֵא. | [k] D תָּא, E תָּ, in J vocalis deleta est. ‖ **33.** [kk] Qameç DJL; 𝔅𝔖 Pathach. | [l] J𝔅𝔖; BEL 'יְבָ; D Qal. | [m] BPDJL𝔖 נַ Pathach (3. fem. sing.) ‖ **34.** [n] BJL𝔖 (D omittit (וא' דין), in P אָ in אֹ hic et 5, 23 mutatum est; 𝔅E אֳ; cf. 5, 23. | [o] DL מַהַלְּכִין, etiam J Qaṭṭil cf. 3, 25. | [p] D יָכוּל, cf. ad 2, 10.

5, 1. [a] P לְחָם. ‖ **2.** [aa] ED 'לְהַ cf. ad 3, 13. | [b] BPDL; E𝔅𝔖 לֵ; cf. e 4, 8. 24. ‖ **3.** [c] Theod., Hieron. (cf. Kamph.) add. וְכַסְפָּא. ‖ **5.** [d] נְפַקָה (JE נפקא) Q; נְפַקוּ K. | [dd] DJ Cholem supra כ. ‖ **6.** [e] D v. 6. 9 ziwjôhi; cf. 4, 33 et 7, 28 ziwjî; 5, 10 ziwjākh (2, 31 deest). | [ee] melius v. 9 שָׁנַיִן עֲלוֹהִי. | [f] J ר habet Chireq, ita v. 10. | [ff] כ Raphe.

מַלְכָּא בְּחַיִל לְהֶעָלָה לְאָשְׁפַיָּא כשדיא[g] וְגָזְרַיָּא. עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר לְחַכִּימֵי בָבֶל: דִּי כָל־אֱנָשׁ, דִּי יִקְרֵה כְּתָבָה דְנָה וּפִשְׁרֵהּ יְחַוִּנַּנִי, אַרְגְּוָנָא יִלְבַּשׁ והמינכא[h] דִּי דַהֲבָא עַל־צַוְּארֵהּ וְתַלְתִּי[hh] בְּמַלְכוּתָא יִשְׁלַט. [8]אֱדַיִן עללין[i] כֹּל חַכִּימֵי מַלְכָּא, וְלָא־כָהֲלִין כְּתָבָא לְמִקְרֵא וּפִשְׁרֵהּ[k] לְהוֹדָעָה לְמַלְכָּא. [9]אֱדַיִן מַלְכָּא בֵּלְשַׁאצַּר שַׂגִּיא מִתְבָּהַל[kk] וְזִיוֹהִי שָׁנַיִן עֲלוֹהִי וְרַבְרְבָנוֹהִי מִשְׁתַּבְּשִׁין[l]. — [10]מַלְכְּתָא לָקֳבֵל מִלֵּי מַלְכָּא וְרַבְרְבָנוֹהִי לְבֵית מִשְׁתְּיָא עללת[ll]. עֲנָת[m] מַלְכְּתָא וַאֲמֶרֶת: מַלְכָּא לְעָלְמִין חֱיִי! אַל־יְבַהֲלוּךְ[n] רעיונך וזיויך אַל־יִשְׁתַּנּוֹ[n]. [11]אִיתַי גְּבַר בְּמַלְכוּתָךְ, דִּי רוּחַ אֱלָהִין קַדִּישִׁין בֵּהּ, וּבְיוֹמֵי אֲבוּךְ נַהִירוּ[o] וְשָׂכְלְתָנוּ וְחָכְמָה כְּחָכְמַת[p] אֱלָהִין הִשְׁתְּכַחַת בֵּהּ, וּמַלְכָּא נְבֻכַדְנֶצַּר אֲבוּךְ רַב חַרְטֻמִּין אָשְׁפִין כַּשְׂדָּאִין גָּזְרִין הֲקִימֵהּ[q], אֲבוּךְ מַלְכָּא; [12]כָּל־קֳבֵל דִּי רוּחַ יַתִּירָה[r] וּמַנְדַּע וְשָׂכְלְתָנוּ מְפַשַּׁר[s] חֶלְמִין וְאַחֲוָיַת אֲחִידָן וּמְשָׁרֵא[s] קִטְרִין הִשְׁתְּכַחַת בֵּהּ בְּדָנִיֵּאל, דִּי מַלְכָּא שָׂם שְׁמֵהּ בֵּלְטְשַׁאצַּר. כְּעַן דָּנִיֵּאל יִתְקְרֵי וּפִשְׁרָה יְהַחֲוֵה[t]. — [13]בֵּאדַיִן דָּנִיֵּאל הֻעַל קֳדָם מַלְכָּא. עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל: אנתה[u] הוּא דָנִיֵּאל דִּי מִן־בְּנֵי גָלוּתָא דִּי

‖ 7. [g] כַּשְׂדָּאֵי Q. | [h] וְהַמְנִיכָא Q apud omnes testes. K in JP והמונכא, in E והמנוכא, in 𝔊 והמוניכא. Pariter v. 16. 29. | [hh] D ותלתא, cf. v. 16. ‖ 8. [i] עָלִּין Q in P𝔅𝔊; BEL עַ Pathach, cf. 4, 4. | [k] BL𝔅𝔊; EDJ ופשרא; P ופשרא K, וּפִשְׁרֵהּ Q. ‖ 9. [kk] D מתבְהַל | [l] DJ[1] ב sine Sch·wa, i. e. Part. Hithq·ṭēl. ‖ 10. [ll] עַלַּת Q; עֲלַלַת K. | [m] BE𝔊 עֲנַת. | [n] D יבהלָך רעיונָך וזִוָיך אל ישתנַה Sing. ‖ 11. [o] ED v. 11. 14 (D prima manu) נְ Sch·wa. | [p] כְּ Dagesch post accentum conjunctivum etiam in BE. | [q] BEP 'הֲק. ‖ 12. [r] BE𝔊 יתירא. | [s] Inf. Qal, cf. v. 16. Omnes fere testes (etiam BEPJL𝔅𝔊) מְפַשַּׁר et וּמְשָׁרֵא (J ו habet Chireq); D וּמִשְׁרֵא, Erfurt. 1 וּמִשְׁרָא. | [t] PJL𝔊; D א ..; BE𝔅 ה .., cf. 2, 4. 7. 24. ‖ 13. [u] אַנְתְּ Q.

יְהוּד דִּי הַיְתִי מַלְכָּא אַבִי[v] מִן־יְהוּד? [14] וְשִׁמְעֵת עליך[w], דִּי 14
רוּחַ אֱלָהִין בָּךְ וְנַהִירוּ וְשָׂכְלְתָנוּ וְחָכְמָה יַתִּירָה[x] הִשְׁתְּכַחַת
בָּךְ. [15] וּכְעַן הֻעַלּוּ[y] קָדָמַי חַכִּימַיָּא אָשְׁפַיָּא, דִּי כְתָבָה דְנָה 15
יִקְרוֹן וּפִשְׁרֵהּ לְהוֹדָעֻתַנִי; וְלָא כָהֲלִין פְּשַׁר מִלְּתָא לְהַחֲוָיָה.
[16] וַאֲנָה שִׁמְעֵת עליך[z], דִּי תוכל[a] פִּשְׁרִין לְמִפְשַׁר וְקִטְרִין 16
לְמִשְׁרֵא. כְּעַן הֵן תוכל[a] כְּתָבָא לְמִקְרֵא וּפִשְׁרֵהּ לְהוֹדָעֻתַנִי,
אַרְגְּוָנָא תִלְבַּשׁ והמינכא[b] דִּי דַהֲבָא עַל־צַוְּארָךְ וְתַלְתָּא
בְמַלְכוּתָא תִּשְׁלַט. — [17] בֵּאדַיִן עָנֵה דָנִיֵּאל וְאָמַר קֳדָם 17
מַלְכָּא: מַתְּנָתָךְ לָךְ לֶהֶוְיָן וּנְבָזְבְּיָתָךְ[c] לְאָחֳרָן הַב; בְּרַם
כְּתָבָא אֶקְרֵא לְמַלְכָּא וּפִשְׁרָא אֲהוֹדְעִנֵּהּ. [18] אנתה[d] מַלְכָּא, 18
אֱלָהָא עליא[e] מַלְכוּתָא וּרְבוּתָא וִיקָרָא וְהַדְרָא יְהַב
לִנְבֻכַדְנֶצַּר אֲבוּךְ. [19] וּמִן־רְבוּתָא, דִּי יְהַב־לֵהּ, כֹּל עַמְמַיָּא 19
אֻמַּיָּא וְלִשָּׁנַיָּא הֲווֹ זאעין[f] וְדָחֲלִין מִן־קֳדָמוֹהִי; דִּי הֲוָא צָבֵא
הֲוָה קָטֵל וְדִי הֲוָה צָבֵא הֲוָה מַחֵא[g] וְדִי הֲוָה צָבֵא הֲוָה
מָרִים[h] וְדִי הֲוָא צָבֵא הֲוָה מַשְׁפִּל. [20] וּכְדִי רִם[i] לִבְבֵהּ וְרוּחֵהּ 20
תִּקְפַת[k] לַהֲזָדָה, הָנְחַת מִן־כָּרְסֵא מַלְכוּתֵהּ, וִיקָרָה[kk] הֶעְדִּיו
מִנֵּהּ. [21] וּמִן־בְּנֵי אֲנָשָׁא טְרִיד וְלִבְבֵהּ עִם־חֵיוְתָא שוי[l] וְעִם־ 21
עֲרָדַיָּא מְדוֹרֵהּ[m]; עִשְׂבָּא כְתוֹרִין יְטַעֲמוּנֵּהּ וּמִטַּל שְׁמַיָּא

---

[v] Milʿel B𝔅𝔊; P pr. manu Milraʿ, nunc Milʿel; E אֲבִי Milra; DL אֲבִי i. e. אֲבִי. || **14.** [w] עֲלָךְ Q. | [x] Conf. ad 3,22. || **15.** [y] BE לּ sine Dagesch; in E lineola Raphe. || **16.** [z] עֲלָךְ Q. | [a] תִּכּוּל Q, cf. ad 2,10. | [b] Cf. ad v. 7. || **17.** [c] B𝔅𝔊 ונבזב Qameç cum Merkha, P sine Merkha, L sine Schwa mob. supra ז; EDJ Pathach, cf. 2,6. || **18.** [d] אַנְתְּ Q. | [e] עִלָּאָה Q. || **19.** [f] זָיְעִין Q. | [g] P𝔅𝔊 (radix חיא); BEJ(L?) מָחֵא = ἔτυπτεν Theodotion. | [h] BPJL 𝔅𝔊; ED רָ Çere, cf. 2,21. || **20.** [i] J רֵם Çere; D Qameç. | [k] קָ 𝔅; in P Pathach radendo deletum est; in L Schwa supralineare i. e. mobile; 𝔊 תְּקֹ. D תָּקְפַּת = תְּקֵפַת. | [kk] D ויקריה, Hieron.: et gloria eius. || **21.** [l] שַׁוִּיו Q; K שְׁוִי vel שַׁוִּי. | [m] BEJL sine Vav.

גִּשְׁמֵהּ יִצְטַבַּע, עַד דִּי יְדַע, דִּי שַׁלִּיט אֱלָהָא עליא[n] בְּמַלְכוּת
22 אֲנָשָׁא וּלְמַן דִּי יִצְבֵּא יְהָקֵים[o] עליה[p]. [22]ואנתה[q] בְּרֵהּ בֵּלְשַׁאצַּר
23 לָא הַשְׁפֵּלְתְּ[r] לִבְבָךְ, כָּל־קֳבֵל דִּי כָל־דְּנָה יְדַעְתְּ. [23]וְעַל מָרֵא
שְׁמַיָּא הִתְרוֹמַמְתָּ וּלְמָאנַיָּא[s] דִּי בַיְתֵהּ[ss] הַיְתִיו[t] קדמיך[tt],
ואנתה[u] ורברבניך[v] שֵׁגְלָתָךְ וּלְחֵנָתָךְ חַמְרָא שָׁתַיִן בְּהוֹן.
וְלֵאלָהֵי כַסְפָּא וְדַהֲבָא נְחָשָׁא פַרְזְלָא אָעָא וְאַבְנָא, דִּי לָא
חָזַיִן וְלָא שָׁמְעִין וְלָא יָדְעִין, שַׁבַּחְתְּ, וְלֵאלָהָא, דִּי נִשְׁמְתָךְ
24 בִּידֵהּ וְכָל־אֹרְחָתָךְ[w], לֵהּ לָא הַדַּרְתְּ. [24]בֵּאדַיִן מִן־קֳדָמוֹהִי
25 שְׁלִיחַ פַּסָּא די יְדָא וּכְתָבָא דְנָה רְשִׁים. [25]וּדְנָה כְתָבָא דִּי
26 רְשִׁים "מְנֵא מְנֵא תְּקֵל וּפַרְסִין[x]". [26]דְּנָה פְּשַׁר מִלְּתָא:
27 מְנֵא, מְנָה אֱלָהָא מַלְכוּתָךְ וְהַשְׁלְמַהּ; [27]תְּקֵל, תְּקִלְתָּא[y]
28 בְמֹאזַנְיָא[z] וְהִשְׁתְּכַחַתְּ חַסִּיר[a]; [28]פְּרֵס, פְּרִיסַת מַלְכוּתָךְ
29 וִיהִיבַת לְמָדַי וּפָרָס. — [29]בֵּאדַיִן אֲמַר בֵּלְשַׁאצַּר וְהַלְבִּשׁוּ
לְדָנִיֵּאל אַרְגְּוָנָא והמינכא[b] דִּי דַהֲבָא עַל־צַוְּארֵהּ וְהַכְרִזוּ
30 עֲלוֹהִי, דִּי לֶהֱוֵא שַׁלִּיט תַּלְתָּא בְּמַלְכוּתָא. [30]בֵּהּ בְּלֵילְיָא
קְטִיל בֵּלְאשַׁצַּר[c] מַלְכָּא כשריא[d].

1 [1]וְדָרְיָוֶשׁ מדיא[a] קַבֵּל מַלְכוּתָא כְּבַר שְׁנִין שִׁתִּין וְתַרְתֵּין.
2 [2]שְׁפַר קֳדָם דָּרְיָוֶשׁ וַהֲקִים[b] עַל־מַלְכוּתָא לַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא

---

[n] עִלָּאָה Q. | [o] J (non L) קִ; 6,16 Cere. | [p] עֲלַהּ Q. De DJ cf. ad 7,4. 5. ‖ **22.** [q] וְאַנְתְּ Q. | [r] DJ (non L) תְּ Qameç. ‖ **23.** [s] EJ ולמניא; D ubique sine א post מ. | [ss] D בֵּיתיה Çere, cf. ad 4,1. | [t] D הֵיתָיוּ, cf. ad 3,13. | [tt] קֳדָמָךְ Q. | [u] וְאַנְתְּ Q. | [v] וְרַבְרְבָנָךְ Q. | [w] DJL; BE𝔅𝔖 אָ; in P אָ in א mutatum est, cf. 4,34. ‖ **25.** [x] D וּפִ Chireq. ‖ **27.** [y] L𝔅𝔖; EDJ sine א; B תקלתה, P תקילתה; D קְ. | [z] BPL𝔅𝔖, Mandaice מוזאניא; DE מאזַנְיא. | [a] BEPDL𝔖; 𝔅 חַסִּר. ‖ **29.** [b] Cf. ad v. 7. ‖ **30.** [c] E בלשאצר; DL בלשצר. | [d] כַּשְׂדָּאָה Q.

6, 1. [a] מָדָאָה Q. ‖ **2.** [b] E וְהָקֵם; etiam D ק Çere, cf. 3, 2. 3.

3 מְאָה וְעֶשְׂרִין, דִּי לֶהֱוֺן בְּכָל־מַלְכוּתָא, [3]וְעֵלָּא מִנְּהוֺן סָרְכִין
תְּלָתָה[c], דִּי דָנִיֵּאל חַד מִנְּהוֺן, דִּי לֶהֱוֺן אֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא אִלֵּין
4 יָהֲבִין לְהוֺן טַעְמָא וּמַלְכָּא לָא לֶהֱוֵא נָזִק[cc]. [4]אֱדַיִן דָּנִיֵּאל
דְּנָה הֲוָא[d] מִתְנַצַּח עַל־סָרְכַיָּא וַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא, כָּל־קֳבֵל
דִּי רוּחַ יַתִּירָא בֵּהּ; וּמַלְכָּא עֲשִׁית[e] לַהֲקָמוּתֵהּ עַל־כָּל־
5 מַלְכוּתָא. [5]אֱדַיִן סָרְכַיָּא וַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא הֲווֺ בָעַיִן עִלָּה
לְהַשְׁכָּחָה לְדָנִיֵּאל מִצַּד מַלְכוּתָא, וְכָל־עִלָּה וּשְׁחִיתָה לָא
יָכְלִין לְהַשְׁכָּחָה, כָּל־קֳבֵל דִּי מְהֵימַן[f] הוּא וְכָל־שָׁלוּ וּשְׁחִיתָה
6 לָא הִשְׁתְּכַחַת עֲלוֺהִי. [6]אֱדַיִן גֻּבְרַיָּא[g] אִלֵּךְ אָמְרִין: דִּי לָא
נְהַשְׁכַּח לְדָנִיֵּאל דְּנָה כָּל־עִלָּה, לָהֵן הַשְׁכַּחְנָא עֲלוֺהִי בְּדָת
7 אֱלָהֵהּ. [7]אֱדַיִן סָרְכַיָּא וַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא אִלֵּן הַרְגִּשׁוּ עַל־מַלְכָּא
8 וְכֵן אָמְרִין לֵהּ: דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא לְעָלְמִין חֱיִי! [8]אִתְיָעַטוּ כֹּל
סָרְכֵי מַלְכוּתָא סִגְנַיָּא וַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא הַדָּבְרַיָּא וּפַחֲוָתָא
לְקַיָּמָה קְיָם מַלְכָּא וּלְתַקָּפָה אֱסָר, דִּי כָל־דִּי יִבְעֵא בָעוּ
מִן־כָּל־אֱלָהּ וֶאֱנָשׁ עַד־יוֺמִין תְּלָתִין לָהֵן מִנָּךְ מַלְכָּא
9 יִתְרְמֵא לְגֹב אַרְיָוָתָא. [9]כְּעַן מַלְכָּא תְּקִים אֱסָרָא וְתִרְשֻׁם
כְּתָבָא, דִּי לָא לְהַשְׁנָיָה[h], כְּדָת מָדַי וּפָרַס דִּי לָא תֶעְדֵּא[i]. —
10 11 [10]כָּל־קֳבֵל דְּנָה מַלְכָּא דָּרְיָוֶשׁ רְשַׁם כְּתָבָא וֶאֱסָרָא. [11]וְדָנִיֵּאל
כְּדִי יְדַע, דִּי רְשִׁים כְּתָבָא, עַל לְבַיְתֵהּ[ii] (וְכַוִּין פְּתִיחָן[k] לֵהּ
בְּעִלִּיתֵהּ נֶגֶד יְרוּשְׁלֶם) וְזִמְנִין תְּלָתָה בְיוֺמָא הֲוָא[kk] בָּרֵךְ עַל־

---

3. [c] BEJL תלתא Aleph. | [cc] DJ ־ֵ Çere. ‖ 4. [d] 𝔅𝔖; BEDJL הוה He. | [e] L (עשת) P𝔅𝔖; BE עָשִׁית Qameç. | 5. [f] EL𝔅𝔖; מָ BDJ, cf. ad 2,45. ‖ 6. [g] D ubique 'גַּ. ‖ 9. [h] BEJ א. להשנאה Q in J 6,9. 16, in E 7,25, cf. ad 2, 10. | [i] BEDJL𝔖 v. 9. 13 א (L v. 9 תעדֵי); 𝔅 ה He. ‖ 11. [ii] D לבֵיתיה Çere, cf. ad 4,1. | [k] D פתיחין. | [kk] 𝔅; BEP𝔖 הוא; D הוא ברך על־ב post. manu in marg.

בִּרְכוֹהִי[1] וּמְצַלֵּא וּמוֹדֵא קֳדָם אֱלָהֵהּ, כָּל־קֳבֵל דִּי הֲוָא עָבֵד

12 מִן־קַדְמַת דְּנָה. [12] אֱדַיִן גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ הַרְגִּשׁוּ וְהַשְׁכַּחוּ

13 לְדָנִיֵּאל בָּעֵה וּמִתְחַנַּן[m] קֳדָם אֱלָהֵהּ. — [13] בֵּאדַיִן קְרִבוּ
וְאָמְרִין קֳדָם מַלְכָּא עַל־אֱסָר מַלְכָּא: הֲלָא אֱסָר רְשַׁמְתָּ,
דִּי כָל־אֱנָשׁ דִּי יִבְעֵא מִן־כָּל־אֱלָהּ וֶאֱנָשׁ עַד־יוֹמִין תְּלָתִין
לָהֵן מִנָּךְ מַלְכָּא יִתְרְמֵא לְגוֹב אַרְיָוָתָא? עָנֵה מַלְכָּא
וְאָמַר: יַצִּיבָא מִלְּתָא כְּדָת מָדַי וּפָרַס דִּי לָא תֶעְדֵּא. —

14 [14] בֵּאדַיִן עֲנוֹ וְאָמְרִין קֳדָם מַלְכָּא: דִּי דָנִיֵּאל, דִּי מִן־בְּנֵי
גָלוּתָא דִּי יְהוּד, לָא שָׂם עליך[n] מַלְכָּא טְעֵם וְעַל־אֱסָרָא

15 דִּי רְשַׁמְתָּ וְזִמְנִין תְּלָתָה בְּיוֹמָא בָּעֵא בָּעוּתֵהּ. [15] אֱדַיִן
מַלְכָּא כְּדִי מִלְּתָא שְׁמַע שַׂגִּיא בְּאֵשׁ עֲלוֹהִי וְעַל דָּנִיֵּאל
שָׂם בָּל לְשֵׁיזָבוּתֵהּ, וְעַד מֶעָלֵי[o] שִׁמְשָׁא הֲוָה מִשְׁתַּדַּר

16 לְהַצָּלוּתֵהּ. [16] בֵּאדַיִן גֻּבְרַיָּא[p] אִלֵּךְ הַרְגִּשׁוּ עַל־מַלְכָּא וְאָמְרִין
לְמַלְכָּא: דַּע מַלְכָּא דִּי דָת לְמָדַי וּפָרַס, דִּי כָל־אֱסָר וּקְיָם,

17 דִּי מַלְכָּא יְהָקֵים, לָא לְהַשְׁנָיָה. [17] בֵּאדַיִן מַלְכָּא אֲמַר
וְהַיְתִיו[q] לְדָנִיֵּאל וּרְמוֹ לְגֻבָּא דִּי אַרְיָוָתָא. עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר
לְדָנִיֵּאל: אֱלָהָךְ[r] דִּי אנתה[s] פָּלַח לֵהּ בִּתְדִירָא הוּא

18 יְשֵׁיזְבִנָּךְ. [18] וְהֵיתָיִת[t] אֶבֶן חֲדָה וְשֻׂמַת[u] עַל־פֻּם[uu] גֻּבָּא,
וְחַתְמַהּ מַלְכָּא בְּעִזְקְתֵהּ וּבְעִזְקָת[v] רַבְרְבָנוֹהִי, דִּי לָא תִשְׁנֵא

---

[1] כ Raphe teste masora, B in marg. ל׳ רפי. ‖ **12.** [m] PDL נַּ Pathach. | **14.** [n] עֲלָךְ Q. ‖ **15.** [o] LP, J (ut videtur), Biblia Mantuana, cf. syr. ܡܥܠܝ ܫܡܫܐ (initium sabbathi) et 5, 7 הֶעֱלָה. Etiam מֵעָלֵי B𝔊 (pro *mi'ālê*, ע dagessatum) defendi potest. E𝔅 falso מַעֲלֵי. ‖ **16.** [p] L סָרְכַיָּא. ‖ **17.** [q] E וְהַיְתִיו, ת Pathach (v. 25 Chireq); D v. 17. 25 וְהֵיתָיו Qameç. | [r] BPLJ𝔊 Sing. cf. v. 21; 𝔅 falso אלהיך K, אלהך Q, ut pluralis sit. | [s] אַנְתְּ Q. ‖ **18.** [t] 𝔅𝔊 (B וְהַתִית); LP וְהֵיתִית, cf. 3, 13; E וְהֵיתַיִת, ת Chireq, י Pathach, Mil'el. | [u] Milra'; B Mil'el; Kautzsch, Kamph. שָׂמַת. | [uu] D פום Cholem, pariter v. 23, cf. ad 4, 28. | [v] 𝔊 falso קַ Pathach.

19 צְבוּ בְּדָנִיֵּאל. [19]אֱדַיִן אֲזַל מַלְכָּא לְהֵיכְלֵהּ וּבָת טְוָת וְדַחֲוָן[w]
20 לָא הַנְעֵל קֳדָמוֹהִי וְשִׁנְתֵּהּ[x] נַדַּת עֲלוֹהִי. — [20]בֵּאדַיִן מַלְכָּא
בִּשְׁפַרְפָּרָא יְקוּם בְּנָגְהָא[xx] וּבְהִתְבְּהָלָה לְגֻבָּא דִּי אַרְיָוָתָא
21 אֲזַל. [21]וּכְמִקְרְבֵהּ[y] לְגֻבָּא לְדָנִיֵּאל בְּקָל עֲצִיב[z] זְעִק[zz], עָנֵה
מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל: דָּנִיֵּאל עֲבֵד[a] אֱלָהָא חַיָּא, אֱלָהָךְ[b]
דִּי אנתה[c] פָּלַח לֵהּ בִּתְדִירָא הֲיִכִל[cc] לְשֵׁיזָבוּתָךְ מִן־
22 אַרְיָוָתָא? [22]אֱדַיִן דָּנִיֵּאל עִם־מַלְכָּא מַלִּל[d]: מַלְכָּא לְעָלְמִין
23 חֱיִי! [23]אֱלָהִי שְׁלַח מַלְאֲכֵהּ וּסֲגַר[e] פֻּם אַרְיָוָתָא וְלָא
חַבְּלוּנִי, כָּל־קֳבֵל דִּי קֳדָמוֹהִי זָכוּ הִשְׁתְּכַחַת לִי, וְאַף
24 קדמיך[f] מַלְכָּא חֲבוּלָה[g] לָא עַבְדֵת. — [24]בֵּאדַיִן מַלְכָּא
שַׂגִּיא טְאֵב עֲלוֹהִי וּלְדָנִיֵּאל אֲמַר לְהַנְסָקָה מִן־גֻּבָּא.
וְהֻסַּק דָּנִיֵּאל מִן־גֻּבָּא וְכָל־חֲבָל לָא הִשְׁתְּכַח בֵּהּ, דִּי
25 הֵימִן[h] בֵּאלָהֵהּ. [25]וַאֲמַר מַלְכָּא וְהַיְתִיו[i] גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ דִּי
אֲכַלוּ קַרְצוֹהִי[k] דִּי דָנִיֵּאל, וּלְגֹב אַרְיָוָתָא רְמוֹ אִנּוּן בְּנֵיהוֹן
וּנְשֵׁיהוֹן, וְלָא־מְטוֹ לְאַרְעִית גֻּבָּא עַד דִּי שְׁלִטוּ בְהוֹן
26 אַרְיָוָתָא וְכָל־גַּרְמֵיהוֹן הַדִּקוּ. — [26]בֵּאדַיִן דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא
כְּתַב לְכָל־עַמְמַיָּא אֻמַּיָּא וְלִשָּׁנַיָּא דִּי דארין[l] בְּכָל־אַרְעָא:
27 שְׁלָמְכוֹן יִשְׂגֵּא! [27]מִן־קֳדָמַי שִׂים טְעֵם דִּי בְּכָל־שָׁלְטָן
מַלְכוּתִי לֶהֱוֹן זאעין[m] וְדָחֲלִין מִן־קֳדָם אֱלָהֵהּ דִּי דָנִיֵּאל,

---

19. [w] DJ ודהון He; J adnotat דק ובהי. Codex Tschufutkalensis 20: Orientales ודהון כתבין בהי. Bevan conicit וּלְחֵנָן cf. 5, 2. | [x] BP𝔊; DL sine Schw'a mobili; 𝔅 נּ Dagesch. | [xx] D נ Pathach. ‖ **21.** [y] 'ובב L, cf. 𝔊. | [z] B עֲצִּיב Dagesch. | [zz] DJ זְעֵיק Çere. | [a] EDJ עֶבֶד. | [b] BEPJL𝔊 Sing.; 𝔅 אלהיך K, אלהך Q. | [c] אַנְתְּ Q. | [cc] D הֲיָכוֹל cf. ad 2, 10. ‖ **22.** [d] ED (J?, non L) לֵ Çere. ‖ **23.** [e] סֵ BP𝔅𝔊. | [f] קֳדָמָךְ Q. | [g] BEPL𝔊; D𝔅 א Aleph. Nehardeenses ה, Surani א. ‖ **24.** [h] DJ (non L) מֵ Çere. ‖ **25.** [i] cf. ad v. 17. | [k] DJ ק Chireq. ‖ **26.** [l] דָּיְרִין Q, cf. 3, 3. ‖ **27.** [m] זָיְעִין Q.

דִּי הוּא אֱלָהָא חַיָּא וְקַיָּם לְעָלְמִין וּמַלְכוּתֵהּ דִּי לָא תִתְחַבַּל
28 וְשָׁלְטָנֵהּ עַד־סוֹפָא. [28]מְשֵׁיזִב[n] וּמַצִּל וְעָבֵד אָתִין וְתִמְהִין[o]
בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא, דִּי שֵׁיזִב[n] לְדָנִיֵּאל מִן־יַד אַרְיָוָתָא. —
29 [29]וְדָנִיֵּאל דְּנָה הַצְלַח בְּמַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ וּבְמַלְכוּת כּוֹרֶשׁ
פרסיא[p].

7,1 [1]בִּשְׁנַת חֲדָה לְבֵלְאשַׁצַּר[a] מֶלֶךְ בָּבֶל דָּנִיֵּאל חֵלֶם חֲזָה וְחֶזְוֵי
רֵאשֵׁהּ עַל־מִשְׁכְּבֵהּ. בֵּאדַיִן חֶלְמָא כְתַב רֵאשׁ מִלִּין אֲמַר.
2 [2]עָנֵה דָנִיֵּאל וְאָמַר: חָזֵה הֲוֵית בְּחֶזְוִי עִם־לֵילְיָא[b] וַאֲרוּ
3 אַרְבַּע רוּחֵי שְׁמַיָּא מְגִיחָן לְיַמָּא רַבָּא. [3]וְאַרְבַּע חֵיוָן רַבְרְבָן
4 סָלְקָן מִן־יַמָּא, שָׁנְיָן דָּא מִן־דָּא. [4]קַדְמָיְתָא[c] כְאַרְיֵה וְגַפִּין
דִּי נְשַׁר לַהּ. חָזֵה הֲוֵית עַד דִּי מְּרִיטוּ גַּפַּיהּ[d] וּנְטִילַת[e] מִן־
אַרְעָא וְעַל־רַגְלַיִן[f] כֶּאֱנָשׁ הֳקִימַת וּלְבַב אֱנָשׁ יְהִיב לַהּ.
5 [5]וַאֲרוּ חֵיוָה אָחֳרִי תִנְיָנָה דָּמְיָה לְדֹב וְלִשְׂטַר[g] חַד הֳקִמַת[h]
וּתְלָת עִלְעִין בְּפֻמַּהּ[i] בֵּין שניה[k], וְכֵן אָמְרִין לַהּ: קוּמִי אֲכֻלִי
6 בְּשַׂר שַׂגִּיא. [6]בָּאתַר[l] דְּנָה חָזֵה הֲוֵית וַאֲרוּ אָחֳרִי כִּנְמַר וְלַהּ
גַּפִּין אַרְבַּע דִּי עוֹף עַל־גביה[m] וְאַרְבְּעָה רֵאשִׁין לְחֵיוְתָא
7 וְשָׁלְטָן יְהִיב לַהּ. [7]בָּאתַר[n] דְּנָה חָזֵה הֲוֵית בְּחֶזְוֵי לֵילְיָא
וַאֲרוּ חֵיוָה רביעיא[nn] דְּחִילָה וְאֵימְתָנִי וְתַקִּיפָא יַתִּירָה[o]

---

28. [n] J ז Çere. | [o] E תַ Pathach, cf. 3, 32. 33. ‖ 29. [p] פָּרְסָאָה Q.
7, 1. [a] א ante ש BEPJ𝔅𝔊 (DL desunt). ‖ 2. [b] ל in J (non in L) ubique sine Sch'wa (mobili). ‖ 4. [c] BE מַ Pathach; cf. E v. 19. 23 רביַעְיתא, B עֶ. | [d] גַּפַּהּ Q. J גפיהָ et v. 5 שניהָ Qameç supra He; 5,21 עליה et 7,7 ברגליה Qameç erasum est. D 7,4 deest; 7,5 שנה Qameç supra He, ut v. 7 ברגליה, קדמיה (non 5,21). | [e] BE𝔊 Mil'el; 𝔅 Milra'. | [f] E רַגְלַיִן (D deest); v. 7 ED קַרְנַיִן. ‖ 5. [g] ED ס Samekh. | [h] BJ2; D הוקימת û; vocalis passivum (Hoqṭal) indicans necessaria est. 𝔅𝔊 הֳ; E הֲ; J1 bis *hiqîmaϑ*. | [i] E מּ Raphe, sed cf. Da. 161. | [k] שִׁנַּהּ Q. ‖ 6. [l] BEJ𝔊; E in marg. כל מל. D𝔅 בתר sine א. | [m] גַּבַּהּ Q. ‖ 7. [n] D בָּתַר. | [nn] רְבִיעָאָה Q. | [o] cf. ad 3,22.

וְשִׁנַּיִן דִּי־פַרְזֶל לַהּ רַבְרְבָן; אָֽכְלָה וּמַדֱּקָה[p] וּשְׁאָרָא ברגליה[q]
רָֽפְסָה; וְהִיא מְשַׁנְּיָא[r] מִן־כָּל־חֵֽיוָתָא דִּי קדמיה[s], וְקַרְנַיִן[t]
עֲשַׂר לַהּ. [8]מִשְׂתַּכַּל הֲוֵית בְּקַרְנַיָּא וַאֲלוּ קֶרֶן אָֽחֳרִי זְעֵירָה 8
סִלְקָת[u] ביניהון[v], וּתְלָת מִן־קַרְנַיָּא קַדְמָיָתָא אתעקרו[w] מִן־
קדמיה[x]; וַאֲלוּ עַיְנִין כְּעַיְנֵי[y] אֲנָשָׁא בְּקַרְנָא דָא וּפֻם[z] מְמַלִּל[a]
רַבְרְבָן. [9]חָזֵה הֲוֵית עַד דִּי כָרְסָוָן רְמִיו וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִב; 9
לְבוּשֵׁהּ כִּתְלַג חִוָּר וּשְׂעַר רֵאשֵׁהּ כַּעֲמַר נְקֵא, כָּרְסְיֵהּ שְׁבִיבִין
דִּי נוּר גַּלְגִּלּוֹהִי[b] נוּר דָּלִק[c]. [10]נְהַר דִּי נוּר נָגֵד וְנָפֵק מִן־ 10
קֳדָמוֹהִי, אֶלֶף אלפים[d] יְשַׁמְּשׁוּנֵּהּ וְרִבּוֹ רבון[e] קֳדָמוֹהִי
יְקוּמוּן.[f] דִּינָא יְתִב וְסִפְרִין פְּתִיחוּ. [11]חָזֵה הֲוֵית. בֵּאדַיִן 11
מִן־קָל מִלַּיָּא רַבְרְבָתָא דִּי קַרְנָא מְמַלֱּלָא[g]; חָזֵה הֲוֵית,
עַד דִּי קְטִילַת חֵיוְתָא וְהוּבַד גִּשְׁמַהּ וִיהִיבַת לִיקֵדַת אֶשָּׁא.
[12]וּשְׁאָר חֵיוָתָא הֶעְדִּיו שָׁלְטָנְהוֹן וְאַרְכָה בְחַיִּין יְהִיבַת[h] לְהוֹן 12
עַד־זְמַן[i] וְעִדָּן. [13]חָזֵה הֲוֵית בְּחֶזְוֵי[k] לֵילְיָא וַאֲרוּ עִם־עֲנָנֵי 13
שְׁמַיָּא כְּבַר אֱנָשׁ אָתֵה הֲוָא[l] וְעַד־עַתִּיק יוֹמַיָּא מְטָה
וּקֳדָמוֹהִי הַקְרְבוּהִי[n] [14]וְלֵהּ יְהִב[m] שָׁלְטָן וִיקָר וּמַלְכוּ, וְכֹל 14
עַמְמַיָּא אֻמַיָּא וְלִשָּׁנַיָּא לֵהּ יִפְלְחוּן. שָׁלְטָנֵהּ שָׁלְטָן עָלַם

---

[p] 𝔅𝔊; BE דְּ Sch·wa. | [q] בְּרַגְלַהּ Q. | [r] B נּ Dagesch; eandem significationem habet Sch·wa mobile in DJ. EP𝔊 מְשַׁנְיָה (נ sine Dagesch, ה). | [s] קֳדָמַהּ Q. | [t] DE וְקַרְנַיִן, cf. v. 4. ‖ 8. [u] BP𝔅𝔊 (B marg. לָ, v. 20 לַ); E Pathach; D סַלְקַת = סִלְקָת (v. 20 deest). | [v] בֵּינֵיהֵין Q, cf. 2,33; D ביניהון in textu sine adnotatione (L deest). | [w] אִתְעֲקַרָה Q, cf. ad 5,5. In D רוּ post. manu in רָה mutatum est. E עַקּ Dagesch (Hithqaṭṭal). | [x] קֳדָמַהּ Q. | [y] D כעַיני cf. ad 4,1. | [z] E וּפֹם v. 8. 20, cf. ad 4,28. | [a] ED v. 8. 20 לֵ Çere (v. 20 D deest). ‖ 9. [b] D גלגַלוהי Pathach. | [c] D לֵ Çere. ‖ 10. [d] אלפין Q; K Hebraismus cf. 4,14 אנשים. | [e] רִבְּוָן K; רִבְבָן Q. | [f] E יקומון i. e. יקומֻן Q. ‖ 11. [g] 𝔅𝔊; P ֱ in rasura; BE לְ Sch·wa. ‖ 12. [h] Milʿel. | [i] ED זְמָן Qameç. ‖ 13. [k] D בחזוי עִם ליליא, cf. v. 2. | [l] D om. הוא. | [n] D רִ Chireq. ‖ 14. [m] PD יהיב.

15 דִּי לָא יֶעְדֵּה וּמַלְכוּתֵהּ דִּי לָא תִתְחַבַּל. — [15]אֶתְכְּרִיַּת
רוּחִי אֲנָה דָנִיֵּאל בְּגוֹא נִדְנֶה[n] וְחֶזְוֵי רֵאשִׁי יְבַהֲלֻנַּנִי.
16 [16]קִרְבֵת עַל־חַד מִן־קָאֲמַיָּא וְיַצִּיבָא אֶבְעֵא מִנֵּהּ עַל־כָּל־
17 דְּנָה. וַאֲמַר לִי וּפְשַׁר מִלַּיָּא יְהוֹדְעִנַּנִי: [17]"אִלֵּין חֵיוָתָא
רַבְרְבָתָא, דִּי אִנִּין[o] אַרְבַּע, אַרְבְּעָה מַלְכִין יְקוּמוּן מִן־
18 אַרְעָא. [18]וִיקַבְּלוּן מַלְכוּתָא קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין וְיַחְסְנוּן מַלְכוּתָא
19 עַד־עָלְמָא וְעַד עָלַם עָלְמַיָּא". [19]אֱדַיִן צְבִית[p] לְיַצָּבָא עַל־
חֵיוְתָא רְבִיעָיְתָא, דִּי הֲוָת שָׁנְיָה[q] מִן־כלהון[r], דְּחִילָה יַתִּירָה,
שׁניה[s] דִּי פַרְזֶל וטפריה[t] דִּי נְחָשׁ, אָכְלָה מַדֱּקָה[u] וּשְׁאָרָא
20 ברגליה[v] רָפְסָה, [20]וְעַל־קַרְנַיָּא עֲשַׂר דִּי בְרֵאשַׁהּ וְאָחֳרִי,
דִּי סִלְקַת ונפלו[w] מִן־קדמיה[x] תְּלָת, וְקַרְנָא דִכֵּן וְעַיְנִין לַהּ
21 וּפֻם מְמַלִּל רַבְרְבָן וְחֶזְוַהּ רַב מִן־חַבְרָתַהּ. [21]חָזֵה הֲוֵית
22 וְקַרְנָא דִכֵּן עָבְדָא[y] קְרָב עִם־קַדִּישִׁין וְיָכְלָה לְהֹן, [22]עַד דִּי
אֲתָה עַתִּיק יוֹמַיָּא וְדִינָא[z] יְהִב[a] לְקַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין, וְזִמְנָא מְטָה
23 וּמַלְכוּתָא הֶחֱסִנוּ[b] קַדִּישִׁין. [23]כֵּן אֲמַר: "חֵיוְתָא רְבִיעָיְתָא,
מַלְכוּ רביעיא[c] תֶּהֱוֵא בְאַרְעָא דִּי תִשְׁנֵא מִן־כָּל־מַלְכְוָתָא
24 וְתֵאכֻל[d] כָּל־אַרְעָא וּתְדוּשִׁנַּהּ[e] וְתַדֱּקִנַּהּ[f]. [24]וְקַרְנַיָּא עֲשַׂר,
מִנַּהּ מַלְכוּתָה עַשְׂרָה מַלְכִין יְקֻמוּן, וְאָחֳרָן יְקוּם אַחֲרֵיהֹן[g]
25 וְהוּא יִשְׁנֵא מִן־קַדְמָיֵא וּתְלָתָה[h] מַלְכִין יְהַשְׁפִּל[hh]. [25]וּמִלִּין

---

15. [n] BP𝔊 S·gol; Kautzsch נִדְנַהּ; Noeldeke, Bevan נְדָנַהּ; Weiss ZdmG 1878, 754 בְּגִין דְּנָה „propterea". ‖ 17. [o] EP𝔊; B𝔅 אִנּוּן K, אִנִּין Q. ‖ 19. [p] E צְבֵית Çere. | [q] BP𝔊 שָׁ Partic. act., E𝔅 שְׁ' pass. | [r] כָּלְּהֵין Q; BE ל sine Dagesch. | [s] שִׁנַּהּ Q. | [t] וְטִפְרַהּ Q. | [u] 𝔅𝔊; P דֱּ, E דְּ Sch·wa. | [v] בְּרַגְלַהּ Q. ‖ 20. [w] וּנְפַלָה Q, cf. ad 5, 5. | [x] קֳדָמַהּ Q. | [y] P et Surani עבדה. ‖ 22. [z] Ewald add. יְתִב וְשָׁלְטָנָא. | [a] D יְהַב Pathach. | [b] E הַחֲסִנוּ. ‖ 23. [c] רְבִיעָאָה Q. | [d] D וְתֹאכַל, cf. 4, 30. | [e] P𝔊 ותדו' plene. | [f] 𝔅𝔊; BEP דְּ Sch·wa. ‖ 24. [g] BED אחריהון plene. | [h] BE ותלתא Aleph. | [hh] D פִּ Çere.

לצר עליא[i] ימלל[k] ולקדישי עליונין יבלא ויסבר להשניה[l]
ומנין ודת ויתיהבון בידה עד־עדן ועדנין ופלג עדן. [26]ודינא 26
יתב[m] ושלטנה יהעדון להשמדה ולהובדה עד־סופא.
[27]ומלכותא ושלטנא ורבותא די מלכות תחות כל־שמיא 27
יהיבת לעם קדישי עליונין, מלכותה מלכות עלם וכל
שלטניא[n] לה יפלחון וישתמעון. — [28]עד־כה[o] סופא די 28
מלתא. אנה דניאל שגיא רעיוני יבהלנני וזיוי ישתנון
עלי ומלתא בלבי נטרת.

IV. Danielis libri capita punctatione supralineari instructa.

A. Codex G: Dan. 3,12—15. 20—24.

[12]די מניתא[a] יתהון[b] על עבידת מדינת[c] בבל שדרך[d] מישך[e] ועבד[f] 12
נגו גבריא[g] אלך[h] לא שמו עלך מלכא טעם[i] לאלהך[k] לא
פלחין ולצלים[l] דהבא[m] די הקימתא[n] לא סגדין. [13]באדין[o] 13
נבוכדנצר ברגז וחמה[p] אמר[q] להיתיא[r] לשדרך מישך ועבד נגו.
באדין גבריא אלך[s] היתיו[t] קדם[u] מלכא. [14]ענה נ׳ ואמר להון 14
הצדא ש׳ מ׳ וע׳ נגו לאלהי[v] לא איתיכון פלחין ולצלים

---

25. [i] עלאה Q. | [k] ED ימלל Çere. | [l] BE להשניא. ‖ **26.** [m] D יתיב, cf. 𝔊. ‖ **27.** [n] D שלטוניא. ‖ **28.** [o] DBE כא.

12. [a] DL sine א. | [b] DL ת Sch·wa mobile. | [c] D omittit. | [d] D ubique ר Çere, praeter v. 19. | [e] D ubique defective, praeter 2,49 מישך. | [f] D ubique ועבד, L ועבד. | [g] L ubique ג. | [h] D אליך. | [i] DL טעם. | [k] lapsus librarii, legas לא', cf. v. 14; D ועל אילהך, L לאלהך. | [l] D ולצלם, L ולצלם. Pariter v. 14. | [m] L v. 12. 14 דהבא. | [n] D sine Aleph, ה; L הקמת. ‖ **13.** [o] L ubique באדין. | [p] D ובחמא; L וחמה. | [q] L אמר; cf. v. 20. | [r] DL He in fine, D לה Çere. | [s] D אליך. | [t] DL ה Çere. | [u] D ק, L ק. ‖ **14.** [v] L לאלהי Plur.

15 דהבא די הקימת[w] לא סגדין. [15]כען הן איתיכון עתידין[x] די
בעידנא[y] די תשמעון קל קרנא משרוקיתא קתרוס סבכא[z] פסנתרין
וסומפניה[a] וכל[b] זני זמרא ותפלון[c] ותסגדון לצלמא[d] די עבדית[e]
והן לא[f] תסגדון בה שעתא[g] תתרמון לגו[h] אתון נורא . . . .

3,20 [20]ולגברין[a] גיברי[b] חיל די[c] בחיליה[d] אמר[e] לכפתה[f] לשדרך מ'
21 וע' נ' למרמא לאתון נורא יקידתא[g]. [21]באדין גבריא אלך[h]
כפיתו בסרבליהון פשטיהון[i] וכרבלתהון ולבושיהון[k] ורמיו[l] לגו[m]
22 אתון נורא יקידתא. [22]כל קביל[n] דנה מן [די מלת מלכא][o]
מהצפא[p] ואתונא אזה[q] יתירא[r] גבריא אלך[s] די הסיקו[t] לש' מ'
23 וע' נ' קטול[u] המון שביבא[v] די נורא. [23]וגבריא[w] אלך[x] תלתיהון[y]
24 ש' מ' וע' נ' נפלו לגו[z] אתון נורא יקידתא מכפתין. [24]אדין[a] נ'
מלכא תוה[b] וקם בהתבהלה[c] ענה ואמר להדברוהי[d] הלא גברין
תלתה רמינא לגו[e] נורא מכפתין ענין ואמרין[f].

B. Codex J (prima manus): 4,21—7,7.

4,21 [21][דנה פשרא מלכא וגזרת על]יא היא די מטת על [מראי
22 מלכא: [22]ולך טרדין מן אנשא ועם] חיות ברא להוא[a] מדרך

[w] lapsus librarii; D הֲקִימִית, L הֲקֵמְת. ‖ 15. [x] L עֲ i. e. עֲ. | [y] DL sine Jod. | [z] L שׂ; L nonnisi v. 5 בְּ Sch·wa mobile. | [a] L Aleph in fine; D וְסֻמְפֹּינְיָא. | [b] DL וְכֹל. | [c] DL sine Jod. | [d] L צ Pathach. | [e] D דַּעֲבָדִית; L עֲבַדְת. | [f] DL לָא. | [g] L שׁ Pathach, cf. ad v. 6. | [h] L לגוא.

3, 20. [a] DL וּ û. | [b] DL גִּבָּרֵי. | [c] DL דִּי. | [d] L בְּחֵילֵהּ, ח Pathach. | [e] L אֲמַר, v. 13. | [f] DL לכפתא Aleph. | [g] Sch·wa mobile v. 21 omissum est. DL ubique sine Jod medio; D קֵ Çere, ד sine Sch·wa; L קִ Chireq, דְ Sch·wa. | **21.** [h] D אליך. | [i] שׁ ante ט; L פַּטְּשֵׁיהוֹן. | [k] L וּלְ û. | [l] D ורמו, L וּרְמוֹ. | [m] L לגוא. ‖ **22.** [n] L כֹּל קֳבֵל. | [o] lacuna in G. | [p] D מַהַחְצְפָא, L מַחְצְפָא. | [q] D איזה. | [r] D יתירה. | [s] L אלך; D omittit. | [t] L הסקו. | [u] D קַטִּיל; L קַטֵּל. | [v] L שביכא lapsus. ‖ **23.** [w] D om. Vav. | [x] D אליך. | [y] L sine Jod. | [z] L לגוא. ‖ **24.** [a] L אֱדַיִן. | [b] lapsus; DL תְּוַהּ. | [c] D Aleph in fine. | [d] DL לְהַ'. | [e] L לגוא. D addit אַתּוּן. | [f] DL מְ Sch·wa mobile.

4, 22. [a] in marg. sinistro not. mas.: הי בע להוה.

ועשבא [כתורין לך יטעמון ומטל שמיא לך] מצבעין ושבעה[b]
עדנין יחלפון (ע)לך [עד די תנדע די שליט] עליא במלכות
אנשא ולמן די יצבא יתננה׃ [23]ודי [אמרו למשבק עק]ר שרשוהי 23
די אילנא מלכותך לך קימ(א) מן די תנדע [די שלטן שמי]א׃
[24]להן מלכא מלכי[c] ישפר עליך[d] (וח)טיך[e] כת ודק (בצד)קה[f] דק ובהי 24
פרק דק וחס [ועויתך במחן] ענין דק הן תהוה ארכה לשלותך
דק׃ [25]כלא מטא על נבוכדנצר [מלכא׃] [26]לקצת ירחין תרי עשר 25 26
על היכל מלכותי די בבל [מהלך הו]ה׃ [27]ענה מלכא ואמר 27
הלא דא היא בבל רבתא אלף בע די אנה בניתה דק [לבית
מ]לכו בתקף כול חס חסני כול חס וליקר הדרי׃ [28]עוד מלתא 28
בפם מלכא קל מן שמיא [נפל] לך אמרין נבוכדנצר מלכא
מלכותא עדת מנך׃ [29]ומן אנשא לך טרדין עם חיות ברא מדרך 29
עשבא כתורין לך יטעמון ושבעה עדנין יחלפון עליך עד די
תנדע די שליט עליא[g] במלכות אינשא ולמן די יצבא יתננה׃
[30]בה שעתה מלתא ספת על נבוכדנצר ומן אנשא טריד ועשבא 30
כתורין יאכל ומטל שמיא[g'] גשמיה יצטבע עד די שערה כת ודק
כנשרין רבא[h] וטפרוהי כת ודק כצפרין׃ [31]ולקצת יומיא אנה 31
נבוכדנצר עיני לשמיא נטלת דק ומנדעי עלי יתוב ולעליא[i]
ברכת כת ודק ולחי[k] עלמא שבחת דק והדרת כת ודק די
שלטניה שלטן (ע)לם ומלכותיה עם דר ודר׃ [32]וכל דארי[l] ארעה 32
כלה כת ודק חשיבין דק וכמצביה דק עבד בחל שמיא ודארי[l]

---

[b] 'שב sic! Ita clarius in vs. 29. ‖ **24.** [c] 'מ: Path. eras. | [d] in m. not. mas.: 'כ' עלך ק | [e] in m. not. mas. [ק' וחטאך .כ' | [f] nescio an בצדקה prima m.; nunc בצדקה. ‖ **29.** [g] vel עליא? videtur 'illâ pronuntiatum esse in vss. 22. 5,18. 21, sed cf. vs. 31. ‖ **30.** [g'] sic! | [h] ms. רבא. ‖ **31.** [i] videtur scriptum esse ע, sed prima m. emendatum in ע. | [k] vel ח? ‖ **32.** [l] in m. not. mas.: 'כ' דירי ק bis.

33 ארעא לא איתי די ימחא בידה ויאמר לה מה עבדת[m]: [33](בה
זמ)נא מנדעי יתוב עלי וליקר מלכותי הדרי ו[זי]וי יתוב עלי
ולי הדברי ורברבני יבעון דק ועל מלכותי התקנת דק וחס
34 [ורבו יתי]רה הוספת דק ושל לי: [34]כען אנה נבוכדנצר משבח[n]
ומרומם דק ושל ומהדר למלך [שמיא די כל] מעבדוהי קשט
וארחתיה דק דין ודי מהלכין בגוה יכל[o] דק וחס להשפלה
דק ובהי:

5,1 [1]בלשאצר [מלכא עבד לחם רב לרברבנוהי אלף ולקבל] אלפא
2 חמרא שתה דק: [2]בלשאצ[ר אמר בטעם חמרא להיתיה למאני]
דה(בא) וכספא[a] די הנפק נבוכדנצר אבוהי מן (היכלא די)
[בירושלם וישתון בהון] מלכא ורברבנוהי שגלתה ולחנתה:
3 [3]באדין היתיו מ[אני דהבא די הנפקו] מן היכלא די בית אלהא
די בירושלם ואשתיו בהון [מלכא ורברבנוהי] שגלתה ולחנתה:
4 [4]אשתיו חמרא ושבחו לאלהי (דה)בא [וכספא נחשא] פרזלא
5 אעא ואבנא: [5]בה שעתה הי בע נפקו[b] כת בע אצבען די יד
א[נש וכתבן לקבל] נברשתא דק ובאלף על גירא דק ובאלף די
כתל היכלא די מלכא ומלכא חזה [פס ידא די] כתבה דק ובהי:
6 [6]אדין מלכא זיוהי שנוהי ורעינהי יבהלוניה וקטרי ח[רצה]
7 משתרין וארכבתיה דק דא לדא נקשן: [7]קרא מלכא בחיל
להעלה לא[שפיא] כשדיא וגזריא ענה מלכא ואמר לחכימי
בבל די כל אנש די יק(רה) כתבה דנה ופשרה יחונני ארגונא
ילבש והמונכא[c] די דהבא על צוא(רה) ותלתי דק במלכותא

---

[m] ˇ eras. ‖ **34.** [n] vel בַּח. | [o] in יכל punctuatio valde incerta; s. m. יֹכִל.

5, 2. [a] supra lineam. | [b] in m. not. mas.: נפקא ק׳ כ׳. ‖ **7.** [c] in m. not. mas.: המניכא ק׳ כ׳.

ישׁ(לט)׃ [8]אדין עללין כל חכימי מלכא ולא כהלין כתבא למקרא 8
ופשרא להודעה למלכא׃ [9]אדין מלכא בלשאצר שגיא מתבהל 9
וזיוהי שנין דק עלוהי ורברבנוהי משתבשין׃ [10]מלכתא לקבל 10
מלי מלכא ורברבנוהי לבית משתיא אלף בע עללת[d] כת ענת
מלכתא ואמרת מלכא לעלמין חיי אל יבהלוך רעיונך וזיוך[e] כת
אל ישתנו דק׃ [11]איתי גבר במלכותך די רוח אלהין 11
קדישין בה וביומי אבוך נהירו כול של ושכלתנו וחכמה כחכמת
אילהין השתכחת בה ומלכא נבוכדנצר אבוך רב חרטמין
אשפין כשדאין גזרין הקימה דק אביך מלכא [12]כל קבל די 12
רוח יתירה ומנדע ושכלתנו מפשר חלמין ואחוית דק אחיד[ן] דק
ומשרא קטרין השתכחת בה בדניאל די מלכא שם שמיה
בלטשאצר [כען דניאל] יתקרי ופשרה יהחוה׃.... [15][וכען העלו] 15
(קד)מי חכימיא אשפיא די כתבא דנה [יקרון ופשרה להודע]תני
ולא כהלין פשר מלתא להחויה[f] כת׃ [16]ואנה [שמעת עליך 16
די] (תוכל)[g] פשרין למפשר וקטרין למשרא כען הן תכול[g] כת
[כתבא למקרא] ופשרה להודעותני ארגונא תלבש והמונכא[h] כת
די דהבא [על צוארך ות]לתא במלכותא תשלט׃
[17][באדין ענה] דניאל ואמר קדם מלכא מתנתך לך להוין ונבזביתך 17
דק [לאחרן ה]ב ברם כתבא אקרה למלכא ופשרא אהודענה
כת ודק׃ [18]אנתה[i] מלכא [אלהא] עליא מלכותא ורבותא כול אלף 18

---

10. [d] Pathach sec. eras., in m. not. mas.: כ׳ עלת ק׳. | [e] in m. not. mas.: [זיוך]ז (reliqua non possunt legi). ‖ 15. [f] in marg. not. mas.: כ׳ להחואה ק׳. | [g] in marg. not. mas.: תוכל ק׳. | [h] in marg. not. mas.: כ׳ והמניכא ק׳. ‖ 18. [i] vel אנתה.

Masora magna marginalis: [14]די רוח אלהין בך בתר דק דחס קדישין (sic! sed cf. 45.6.15.511)· [21]שליט אלהא עילאה בתר דק בכול׃

19 ויקרא והדרא כול אלף יהב לנבוכדנצר אבוך: [19]ומן רבותא
די יהב לה כל עממיא אמיא ולישניא הוו זאעין[k] ודחלין מן
קדמוהי די הוה צבא הוה קטל ודי הוה צבא הוה מחא ודי
הוה צבא הוה מרים ודי הוה צבא הוה משפל חס בע:
20 [20]וכדי רם לבבה ורוחה (תק)פת[l] דק להזדה דק הנחת כת ודק
21 מן כרסא כת בע מלכותיה ויקרה הי בע העדיו מנה: [21]ומן
בני אנשא טריד ולבבה עם חיותא שוי דק ועם ערדיא[m]
מדרה עשבא כתורין יטעמונה כת ודק ומטל שמיא גשמה
יצטבע עד די ידע די שליט אלהא עליא[n] כת במלכות אנשא
22 ולמן די יצבא יהקים עליה[o] דק: [22]ואנתה ברה בלשאצר לא
23 השפלת דק לבבך כל קבל די כל דנה ידעת דק: [23]ועל מרא
שמיא התרו(ממ)ת ולמניא די ביתיה היתיו[p] קדמיך[q] ואנ[תה
ורב]רבניך[r] שגלתך ולחנתך חמרא (ש)תין בהון ולאלהי (כס)פא
(ודהבא) [נחשא] פרזלא אעא ואבנא די לא חזין ולא שמעין
ולא ידעין שבח[ת] ולאלהא די נשמתך בידה וכל ארחתך לה
24 28 לא הדרת: [24]באדין מן...... [28][פרס] פריסת דק ושל מלכותך
29 ויהיבת למדי (ופרס): [29][באדין אמר בלשצאר] והלבשו לדניאל
ארגונא והמונכא די (דהבא) [על צוארה והכרזו] עלוהי די

---

19. [k] in marg. dextro deleto notam mas.: כ׳ זיעין ק׳ scriptam fuisse puto. | [l] poster. man. תקפת. ‖ 21. [m] vel ער׳. | [n] in marg. not. mas.: כ׳ עילאה ק׳. | [o] Pathaḥ secundum erasum; in marg. not. mas.: כ׳ עלה ק׳. ‖ 23. [p] vel היתיו. | [q] in m. not. mas.: כ׳ קדמך ק׳. | [r] in marg. not. mas.: כ׳ נך ק׳.

Masora magna marginalis: [26]תקל הלין ב דק וחס]: [28]ויהיבת ב דק ושל למדי (5₁₈) ליקדת (7₁₁): 6₁ קבל ב דק וחס מלכותא (6₁) לך exstat in nostris editionibus etiam) (Chron. I 21₁₁): [6]בדת דק וכול כדת (Ezra 7₁₄ בדת; sed in 9 mss. Kennicott. invenitur hoc loco כדת:

30 להוא שליט תלתא במלכותא: [30]בה (בלילי)[א קטיל בלאשצר]
מלכא כשדיא[s][:]

6.1 [1]ודריוש מדיא קבל מלכותא כבר שנין שתין ותרת[ין: [2]שפר
2 קדם] דריוש והקים על מלכותא לאחשדרפניא (מא)ה (ועשר)[ין
3 די להון] בכל מלכותא: [3]ועלא מנהון סרכין תלתא די דניאל
חד מינ[הון די להון] אחשדרפניא אלין יהבין להון טעמא
4 ומלכא לא להוא נזק: [4][אדין] דניאל דנה הוה מתנצח[a] על
סרכיא ואחשדרפניא[b] כל קבל די רוח יתירא ביה ומלכא
5 עשית דק להקמותה דק על כל מלכותא: [5]אדין סרכיא
ואחשדרפניא הוו בעין עלה להשכחה לדניאל מצד מלכותא
וכל עלה ושחיתה לא יכלין להשכחה כל קבל די מהימן[c] הוא
6 וכל שלו (וש)חיתה לא השתכחת עלוהי: [6]אדיו גבריא אלך
אמרין די לא נהשכח לדניאל דנה כל עלה להן השכחנא עלוהי
7 בדת דק (אל)הה: [7]אדין סרכיא ואחשדרפניא אלן הרגשו כול חס
8 על מלכא וכן אמרין לה דריוש מלכא לעלמין חיי: [8]אתיעטו
כל סרכי מלכותא סגניא ואח[שדרפ]ניא הדבריא ופחותא לק(ימ)ה
קים מלכא ולתקפה הי בע (אס)ר[d] [די כל] די יבעא בעו מן
כל אלה ואנש עד יומין תלתין להן [מנך מל]כא יתרמא לגב
9 אריותא: [9]כען מלכא תקים אסרא ותרשם כתבא די לא להשניא
10 כדת מדי ופרס די לא (תע)דא[e]: [10]כל קבל דנה [מלכא דריוש
11 רשם כתבא ואסרא: [11]ודני]אל כדי ידע [די רשים כתבא על
לביתה וכוין פתיחן] (לה בעליתה נגד ירושלם וזמנין) [תלת]ה

---

30. [s] in marg. not. mas.: כ' כשדאה ק'; postea in linea: פלגיה[sic] דסיפ.

6, 4. [a] vel מתנצח? | [b] ו supra lineam. ‖ **5.** [c] י supra lineam. ‖ **8.** [d] supra ס videtur positum esse ›. | [e] nescio an תעדא vel תעדא?

ב[יומ]א [הוא ברך] (על ברכוהי) ומצלא ומודא קדם אלהה כל
12 קבל די [הוא] עבד [מן קדמ](ת דנה): [12]אדין גבריא אלך
13 הרגשו והשכחו לדניאל בע(ה ומתחנן) [קדם] אלהה: [13]באדין
קרבו ואמרין קדם מלכא על אסר מלכא (הלא) [אסר] רשמת
די כל אנש די יבעא מן כל אלה ואנש עד יומין תלתין [להן]
מנך מלכא יתרמא לגוב אריותא ענה מלכא ואמר יציבא
14 מלתא כדת מדי ופרס די לא תעדא[f]: [14]באדין ענו ואמרין
קדם מלכא די דניאל די מן בני גלותא די יהוד לא שם עליך[g]
מלכא טעם ועל אסרא די רשמת וזמנין תלתה ביומא בעה
15 בעותה: [15]אדין מלכא כדי מלתא שמע שגיא באש עלוהי ועל
דניאל שם בל לש(י)זבותיה ועד מעלי שמשא כול אלף הוה
16 משתדר להצלותה כת: [16]באדין גבריא אלך הרגשו על מלכא
ואמרין למלכא דע מלכא די דת למדי ופרס די כל אסר וקים
17 די מלכא יהקים לא להשניה[h]: [17]באדין מלכא אמר והיתיו
לדניאל ורמו לגבא די אריותא ענה מלכא ואמר לדניאל אלהך
18 די אנתה פלח לה בתדירא הוא ישיזבנך: [18](והיתית) אבן חדה
ו(שמ)ת דק וחס בע על פם גבא וחתמה מלכא בעזקתיה ובעזקת
19 רברבנוהי די לא (תש)נא צבו בדניאל: [19]אדין אזל מלכא
להיכליה ובת דק טות דק ודחון דק ובהי לא הנעל[i] קדמוהי ושנתה דק
20 נדת עלוהי: [20]באדין מלכא בשפר פרא בע יקום ב(נג)הא (ו)בהתבהלה
21 לגבא די אריותא (אזל): [21]וקמקרבה לגבא לדניאל בקל עציב דק ושל
זעק ענה מלכא ואמר לדניאל דניאל עבד אלהא חיא אל(הך)

---

13. [f] vel תעדא; cf. 6 9. || **14.** [g] in m. not. mas.: כ׳ עלך ק׳. || **16.** [h] in m. not. mas.: כ׳ להשנאה ק׳. || **19.** [i] vel הנעל?

Masora magna marginalis: 16 הרגישו והשכחו לדניאל דק וכול על

די אנתה פלח לה ה(כל) לשיזבותך מן אריותא׃
[22]אדין דניאל עם מלכא מל(יל) מלכא לעלמין [חיי׃ [23]]אל[הי 22 23
ש]לח מלאכיה (וסגר) [פם אריותא ולא חבלוני כל קבל די]
קדמוהי [זכו] השתכחת [לי] ואף קדמ(יך[k] מלכא) [חבולא לא
עבדת׃] [24]באדין מלכא שגיא טאב[l] עלוהי ולדניאל אמר[m] לה[נסקה 24
מן גבא והסק] דניאל מן גבא וכל חבל לא השתכח בה די
המן באלהה׃ [25][ואמר מלכא] והיתיו גבריא אלך די אכלו 25
קרצוהי די דניאל ולגוב אריותא רמו [אנון] בניהון ונשיהון דק
ולא מטו לארעית גבא עד די שלטו דק וחס בהון אריותא [וכל]
גרמיהון הדיקו כת ודק׃ [26]באדין דריוש מלכא כתב[n] לכל עממיא 26
אמיא ולישניא [די] דארין[o] בכל ארעא שלמכון ישגא׃ [27]מן 27
קדמי שים טעם די בכל שלטן מלכותי להון זאעין ודחלין מן
קדם אלהה די דניאל די הוא אלהא חיא וקים לעלמין ומלכותיה
די לא תתחבל ושלטניה עד סופא׃ [28]משיזב דק ומצל[p] ועבד 28
אתיו ותמהין בשמיא ובארעא די שיזב לדניאל מן יד־אריותא דק׃
ודניאל דנה הצלח במלכות דריוש ובמלכות כורש פרסיא[q] כת׃
[1]בשנת חדה לבלאשצר כת מלך בבל דניאל חלם[a] חזה וחזוי 7,1
ראשה על משכביה כת באדין חלמא כתב ראש מלין אמר׃
[2]ענה דניאל ואמר חזה הו(י)ת בחזוי עם ליליא וארו ארבע 2

23. [k] in marg. not. mas.: כ׳ קדמך ק׳. | **24.** [l] vel טאב. | [m] supra מ haec linea ׀ (מ). | [n] כתב supra lineam, in margine repetitum. | [o] in marg. not mas.: ן דירין ק׳. | [p] vel מצל vocalis secunda erasa. ‖ **28.** [q] in marg. not mas.: פרסאה ק׳.

7, 1. [a] nunc חלם; prima manu videtur scriptum esse חלם vel חלם.

Masora magna marginalis: [26]כתב ג[לכו]ל עממיא בתר ושלא ואת פתשגן׃
[27]מן קדמי שים טעם די כל דק׳ שלטן דק וכול שלטן׃

Masora magna marginalis: [2]ארו ב̇ דק בשנת חדה עד משתכל ענני שמיא׃

3 רוחי שמיא מגיחן לימא רבא׃ [3]וארבע חיון רברבן סלקן מן
4 ימא שנין דא מן דא׃ [4]קדמיתא כאריה וגפין די נשר לה
חזה הוית עד די מריטו דק גפיה ונטילת מן ארעא ועל רגלין דק
5 כאנש הקימת ולבב אנש יהיב לה׃ [5]וארו חיוה אחרי תנינה
דמיה לדב ולשטר חד הקימת[b] ותלת עלעין בפמה בין שניה
6 וכן אמרין לה קומי אכלי בשר שגיא׃ [6]באתר כול של דנה חזה
הוית וארו אחרי כנמר ולה גפין ארבע די עוף על גביה[c] כת
7 וארבעה ראשין לחיותא ושלטן יהיב לה׃ [7]באתר דנה חזה
הוית בחזוי ליליא וארו חיוה רביעיה[d] כת דחילה ואימתני
ותקיפא אלף בע יתירא ושנין די פרזל לה רברבן אכלה ומדקה
ושארא כול אלף ברגליה רפסא והיא משניא מן. . . .

5. [b] punctum supra ה videtur solito altius positum esse. ‖ 6. [c] in marg. not. mas.: .כ׳ גבה ק׳ | [d] in marg. not. mas.; .כ׳ רביעאה ק׳

Masora magna marginalis: [4]הוקימת בׄ דק קדמיתא ושלׄא קד הקימת
כת בתר הקמת כת׃

Gen. 31,47: יְגַר שָׂהֲדוּתָא

Jer. 10,11: כִּדְנָה תֵּאמְרוּן לְהוֹם אֱלָהַיָּא דִּי־שְׁמַיָּא וְאַרְקָא
לָא עֲבַדוּ יֵאבַדוּ מֵאַרְעָא וּמִן־תְּחוֹת שְׁמַיָּא אֵלֶּה׃

Wörterverzeichnis.

𝔢 = ʿEzra; 𝔢𝔡 = ʿEzra und Daniel; Wörter ohne eine dieser Bezeichnungen nur im Danielbuche.
° = nicht im BA vorkommende Form.

אַב° Vater, 𝔢𝔡, s. אֲבִי, אֲבוּךְ; pl. אֲבָהָן° s. אֲבָהָתָךְ.

אֵב°, d. אִבָּא° Frucht, s. אִנְבֵּהּ (אבב).

אֲבַד°, zu grunde gehn: ipf. יֵאבַדוּ Jer. ‖ Haqṭ. vertilgen, umbringen; ipf. יְהוֹבְדוּן ‖ Hoqṭ. הוּבַד.

אֶבֶן f., d. אַבְנָא Stein 𝔢𝔡.

אִגְּרָה f., d. אִגַּרְתָּא Brief 𝔢; Assyr. *egirtu*; Pers.?

אֱדַיִן, בֵּאדַיִן § 3 b sodann, darauf 𝔢𝔡; מִן א׳ von der Zeit an 𝔢.

אֲדָר Adar (12. Monat) 𝔢 Assyr.

אִדַּר°, d. אִדְּרָא° Tenne, pl. c. אִדְּרֵי.

אֲדַרְגָּזְרַיָּא pl. d., Oberrichter. Pers. *andarz-gar* Ratgeber.

אַדְרַזְדָּא adv. richtig, genau 𝔢; Pers.

אֶדְרָע f. Arm. 𝔢.

אֲזָא° anzünden, heizen; inf. מֵזֵא; part. p. אֲזֵה.

אַזְדָּא sicher, gewiß. Pers.

אֲזַל gehn; iptv. אֱזֶל § 17 a; 𝔢𝔡.

אַח° Bruder; pl. s. אחיך, 𝔢.

אַחֲוָיָה° Anzeigen, Kundthun, c. אַחֲוָיַת (חוה).

אֲחִידָה° f. Rätselhaftes; pl. אֲחִידָן.

אַחְמְתָא Ekbatana 𝔢; Pers. (jetzt Hamadân).

אַחֲרֵי = bh; א׳ דנה; s. אַחֲרֵיהֹן.

אָחֳרִי adj. f., eine andre.

אַחֲרִי° f., c. אַחֲרִית Ende.

אָחֳרָן ein andrer; אחרין 4, 5.

אֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא pl. d., Satrapen. Pers. *chšathrapān*.

אֲחֵת 𝔢: נְחַת.

אִילָן, d. אִילָנָא Baum.

אֵימְתָן°, f. אימתני schrecklich.

אִיתַי = bh יֵשׁ, 𝔢𝔡; לָא א׳ = bh אַיִן; s. איתיך, Q אִיתָךְ; אִיתוֹהִי.

אֲכַל° essen, ipf. יֵאכֻל.

אַל = bh.

אֵלֶּה Q אֵל = bh. Jer, 𝔢.

אֱלָהּ, d. אֱלָהָא Gott 𝔢𝔡; s. אֱלָהִי. Pl. אֱלָהִין; s. (mit ל) לֵאלָהַי.

אֲלוּ siehe! = אֲרוּ.

אִלֵּין, אִלֵּן = אֵלֶּה.

אִלֵּךְ pl., (nur als m.), jene. 𝔢𝔡.

אֲלַף, c. auch אֶלֶף, d. אַלְפָּא tausend; pl. אַלְפִין, K אלפים 7, 10.

אַמָּה° f. Elle, 𝔢𝔡; pl. אַמִּין.

אֻמָּה f. Nation, 𝔢𝔡; pl. d. אֻמַּיָּא.

אמן, Ha. vertrauen בְּ auf, perf. הֵימִן; part. pass. מְהֵימַן (מהימָן?) zuverlässig, treu.

אֲמַר sagen; befehlen, eb. 3 f. sg. אֲמָרֶת; inf. מֵאמַר u. מֵמַר; part. אָמַר.

אִמַּר° Lamm e; pl. אִמְּרִין.

אִנְבַּה : אֵב. — אִנְדַּע : יְדַע.

אֲנָה ich, eb.

אִנּוּן pron. pl. m. sie eb; f. אנין, Q אִנִּין 7, 17.

אֱנוֹשׁ°, d. אֱנוֹשָׁא, Q אֱנָשָׁא, Mensch. 4, 13. 14.

אֲנַחְנָא, eb, אֲנַחְנָה e, wir.

אֲנַס° Gewalt anthun jmdm; part. אָנֵס.

אַנְפִּין° pl. Gesicht (= bh אַפַּיִם), s. אַנְפּוֹהִי.

אֱנָשׁ, c. אֱנָשׁ, d. אֲנָשָׁא Mensch, Menschen, eb; pl. אֲנָשִׁים 4, 14.

אַנְתָּה m. du; אַנְתְּ Q, e 7, 25 K.

אַנְתּוּן m. ihr.

אֱסוּר Fessel, eb; pl. אֱסוּרִין.

אָסְנַפַּר Asurbanibal, assyr. König 669—625 v. Chr., e.

אָסְפַּרְנָא adv. sorgfältig, genau e, Pers. [auf dem Bronce-Löwen von Abydos, 6. od. 5. Jahrh. v. Chr.].

אֱסָר, d. אֱסָרָא Verbot.

אָע, d. אָעָא Holz, eb.

אַף, auch, und (stets וְאַף) bh, eb.

אֲפָרְסָיֵא pl. d., Perser e 4, 9 [JMarquart סָפְרַיָּא Schreiber].

אֲפָרְסְכָיֵא (e 4, 9 אֲפָרְסַתְכָיֵא ist ת zu tilgen) e pl. d., persisch, e 5, 6; 6, 6.

אַפְּתֹם zuletzt, endlich e 4, 13; Pers. oder Assyr. (𝔐 אפתם, Einkommen?).

אֶצְבַּע° f. Finger, pl. אֶצְבְּעָן c. אֶצְבְּעָת.

אַרְבַּע m., אַרְבְּעָה f. vier, eb.

אַרְגְּוָן°, d. אַרְגְּוָנָא Purpur. Assyr. *argamannu.*

אֲרוּ siehe!, sehet!

אֹרְחָה° Weg, Pfad; pl. s. אֹרְחָתֵהּ.

אַרְיֵה Löwe; pl. d. אַרְיָוָתָא.

אַרְיוֹךְ n. pr. 2, 14 ff.

אֲרִיךְ passend, geziemend (אָ, אֲ?) e 4, 14.

אַרְכֻבָּה° f. Knie; pl. s. אַרְכֻבָּתֵהּ.

אַרְכָה f. Länge, Zeitdauer.

אַרְכְּוָי°, pl. d. אַרְכְּוָיֵא Q, Arkäer, Leute aus Erekh e 4, 9.

אֲרַע° f., d. אַרְעָא Erde eb.

אֲרַע° adv. unten, אַרְעָא K 2, 39 (vgl. עֵלָּא oben, pal. Talmud) מִן א' niedriger als, Q אֲרַע.

אַרְעִי° f., c. אַרְעִית Unteres, Boden (einer Grube).

אֲרַק° f., d. אַרְקָא Erde. Jer.

אַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא (ארתחשסתא) Artaxerxes I Longimanus, 465—425/4 v. Chr. e.

אֶשָּׁא f. (d.?) Feuer Da. 161.

אשׁ Grundfeste, pl. d. אֻשַּׁיָּא e; אֻשּׁוֹהִי e 6, 3 vgl. סְבַל.

אָשַׁף Zaubrer; pl. אָשְׁפִין, d. אָשְׁפַיָּא.

אֻשַּׁרְנָא Gebälk? Mauer? e 5, 3. 9. (Vgl. Assyr. *ašru* heiliger Ort, Heiligtum?)

אֶשְׁתַּדּוּר Anstrengung; e 4 Empörung (שׁדר).

אִשְׁתִּיו : שְׁתָא.

אָת° m. = bh אוֹת; pl. אָתִין, אָתַיָּא.

אתא, אתה אֲתָה kommen eb, inf. מֵתֵא. || Ha. הַיְתִי bringen. || pass. הֵיתָיִת sie wurde gebracht 6, 18; הֵיתָיו sie wurden g. 3, 13.

אִתְּה°, d. אִתְּתָא°; Weib (bh אִשָּׁה) pl. נְשִׁין°, s. נְשֵׁיהוֹן.

אַתּוּן, d. אַתּוּנָא Ofen (mit Steinen ausgelegte Feuergrube). Vgl. Assyr. *atûnu, utûnu.*

אֲתַר Ort, eb s. אַתְרֵהּ; Spur 2, 35, vgl. בָּאתַר.

בְּ praep. = bh.

בְּאִישׁ° (für בְּאִישׁ), böse; f. בְּאִישְׁתָּא e 4, 12.

בְּאֵשׁ schlecht sein; mit עַל jmdm mißfallen.

בָּאתַר, בָּתַר nach, s. בָּתְרָךְ (אֲתַר + בְּ eigtl.: auf der Spur von).

בָּבֶל Babel, eb. Babylonisch: *Bāb-ilu* „Thor Gottes“.

בָּבְלָי° pl. d. בָּבְלָיֵא Babylonier e.

בדר, Qa. בַּדַּר° zerstreuen; imptv. בַּדַּרוּ.

בְּהִילוּ f. Eile, e.

בהל. Qa. erschrecken (tr.); ipf. s. יְבַהֲלֻנַּהּ. || Hithqa. erschreckt werden; part. מִתְבָּהַל || Hithq. in Unruhe sein, eilen; inf. בְּהִתְבְּהָלָה.

בּוּת° übernachten; perf. בָּת.

בְּטֵל° aufhören, ins Stocken geraten; f. בְּטֵלַת e 4, 24. || Qa. zum Aufhören veranlassen e.

בֵּין zwischen, s. בֵּינֵיהוֹן, Q בֵּינֵיהֵין.

בִּינָה f. Einsicht.

בִּירָה° f., d. בִּירְתָא Burg e 6, 2. Assyr. *birtu.*

בַּיִת, בֵּית°, d. בַּיְתָא Haus, eb; s. בַּיְתֵהּ, בָּתֵּיכוֹן.

בָּל (Syr. ܒܐܠ) das Sinnen, Sorge, שָׂם בָּל = bh שָׂם לֵב.

בלא. Qa. aufreiben, vernichten.

בְּלוֹ (Natural-) Abgabe, e (Assyr. *biltu*).

בֵּלְטְשַׁאצַּר babylon. Name Daniels, Babyl.: *balâṭašu-uçur* „sein Leben behüte“.

בֵּלְשַׁאצַּר Sohn des Nabû-na'id, chaldäischer König(ssohn). Babyl. *Bêl-šar-uçur* „Bel behüte den König“.

בנא, בנה bauen, eb; perf. s. בְּנָהִי; 1. sg. בְּנַיְתַהּ; inf. מִבְנֵא, מבניה u. לִבְנֵא § 231; part. pl. בָּנַיִן; part. pass. בְּנֵה. || Hithq. gebaut werden e.

בַּר : בְּנוֹהִי, בְּנֵי.

בִּנְיָן°, d. בִּנְיָנָא Gebäude e.

בְּנַס in Zorn geraten.

בעא, בְּעָה suchen, bitten; part. pl. בָּעַיִן; בְּעוֹ להתקטלה 2, 13 ἤμελλον ἀποκτείνεσθαι? (𝔗 Jona 1, 4). || Qa. ipf. יְבַעוֹן.

בָּעוּ f. Bitte, Gebet; s. בָּעוּתֵהּ.

בְּעֵל Herr; nur בְּ' טְעֵם e.

בִּקְעָה°, c. בִּקְעַת Ebene.

בקר. Qa. suchen, nachforschen e. || Hithqa. gesucht werden e.

בַּר Sohn, eb; s. בְּרֵהּ; pl. בְּנִין°, c. בְּנֵי, s. בְּנוֹהִי.

בַּר°, d. בָּרָא (freies) Feld.

ברך die Kniee beugen; part. בָּרֵךְ.

בְּרַךְ° Knie; pl. s. בִּרְכוֹהִי.

ברך, part. pass. בְּרִיךְ gepriesen. || Qa. בָּרֵךְ preisen; part. pass. מְבָרַךְ.

בְּרַם aber, jedoch eb.
בְּשַׂר, d. בִּשְׂרָא Fleisch.
בַּת° Bath (e. Hohlmaß) e; pl. בַּתִּין.
בְּאתַר : בָּתַר.

גַּב° Seite; pl. s. גביה, Q גַּבַּהּ.
גֹּב, גּוֹב. d. גֻּבָּא Grube.
גְּבוּרָה, d. גְּבוּרְתָא Stärke.
גְּבַר Mann; pl. גֻּבְרִין, d. גֻּבְרַיָּא.
גִּבַּר° Held; pl. c. גִּבָּרֵי.
גְּדָבְרַיָּא 3, 2. 3 = גזבריא; Grätz vermutet הדבריא.
גדד umhauen; imptv. גֹּדּוּ.
גַּו°, c. גּוֹ°, גוֹא (das) Innere eb, s. גַּוַּהּ; בְּגוֹא = bh בְּתוֹךְ; לְגוֹא in (mit Akk.).
גֵּוָה f. Stolz.
גִּזַּבְרַיָּא pl. d., Schatzmeister. e 7, 21. Pehlewi *ganžavar*. In babylon. Urkunden aus der Zeit des Darius Hyst. *ganzabaru*.
גְּזַר° entscheiden; part. גָּזְרִין Wahrsager, Astrologen. ‖ Hithq. sich abreißen, sich losreißen; 3. f. perf. הִתְגְּזֶרֶת u. 'אִתְג.
גְּזֵרָה° f., c. גְּזֵרַת Beschluß.
גִיח° hervorbrechen, losstürmen; Ha. kausativ, part. f. pl. מְגִיחָן.
גִּיר°, d. גִּירָא Kalk.
גְּלָא°, גְּלָה° 1. offenbaren; inf. מִגְלָא; Q·tîl גְּלִי u. גֱּלִי b. ‖ 2. Ha. הַגְלִי ins Exil führen e.
גַּלְגַּל° Rad; pl. s. גַּלְגִּלּוֹהִי.
גָּלוּ° f., d. גָּלוּתָא Gefangenschaft, Exil eb.
גְּלָל (Last, was man wälzen muß); 'אֶבֶן ג Steinblock, Quader e.

גְּמַר° vollenden; part. pass. גְּמִיר e 7, 12 „ausgefertigt“ (von e. Urkunde).
גְּנַזִין° pl. Schätze e; c. גִּנְזֵי, d. גִּנְזַיָּא. Pehlevi *ganž*, γάζα.
גַּף° Flügel; pl. גַּפִּין.
גְּרַם° Knochen; pl. s. גַּרְמֵיהוֹן.
גְּשֵׁם° Leib, s. גִּשְׁמֵהּ; pl. s. גֶּשְׁמֵיהוֹן, Q גֶּשְׁמְהוֹן sg.

דָּא pron. sg. f. diese (= bh זאת).
דֹּב Bär (= bh).
דְּבַח° opfern e; part. דָּבְחִין.
דְּבַח° Opfer e; pl. דִּבְחִין.
דְּבַק° zusammenhangen; part. דָּבְקִין.
דִּבְרָה°, c. דִּבְרַת Sachverhalt; 'עַל־ד דִּי u. 'עַד־ד דִּי (4, 14?) um deswillen daß, damit.
דְּהַב, d. דַּהֲבָא u. דַּהֲבָה Gold eb.
דהוא e 4, 9 K, Q דֶּהָיֵא pl. d. als Name eines Volkes; lies: דִּהוּא „das ist“.
דּוּר° wohnen; ipf. תְּדוּר; part. דָּאְרִין, Q דָּיְרִין.
דּוּרָא 3, 1 Ortschaft oder Ebene dicht bei Babylon.
דּוּשׁ° zertreten; ipf. s. תְּדוּשִׁנַּהּ.
דַּחֲוָן pl. f. 6, 19 Kebsweiber(?)
דְּחַל° sich fürchten; part. דָּחֲלִין, part. pass. דְּחִיל fürchterlich.
דִּי 1. = bh אֲשֶׁר; דִּי תַמָּה woselbst; כְּדִי = כַּאֲשֶׁר; מִן־דִּי von der Zeit an wo e. ‖ 2. am Anfange einer direkten Rede 2, 25; 5, 7; 6, 6. 14. ‖ 3. zur Umschreibung des gen.: נְהַר דִּי־נוּר ein Feuerstrom; auch

nach (überflüssigem) pron. suff. שְׁמֵהּ דִּי־אֱלָהָא der Name Gottes e.

דִּין° richten e; part. דָּאְנִין, Q דָּיְנִין.

דִּין, d. דִּינָא u. דִּינָה Recht, Gerechtigkeit; Gericht.

דַּיָּן° Richter e; pl. דַּיָּנִין.

דִּינָיֵא e 4, 9 pl. d., wäre Volksname Δειναῖοι, doch ist wohl דַּיָּנַיָּא „Richter" zu lesen.

דֵּךְ pron. m. dieser, jener; דָּךְ f. e.

דִּכֵּן pron. dieser, jener; m. 2, 31, f. 7, 20. 21.

דְּכַר° Widder pl. דִּכְרִין e.

דִּכְרוֹן°, d. דִּכְרוֹנָה, u. דָּכְרָן°, pl. d. דָּכְרָנַיָּא, Denkwürdigkeit e.

דְּלַק° brennen; part. דָּלִק.

דְּמָה° ähnlich sein; part. f. דָּמְיָה.

דְּנָה pron. m. dieser. Oft neutrisch: כִּדְנָה wie dieses, so; עַל־דְּנָה deswegen eb.

דָּנִיֵּאל Daniel.

דקק zermalmen; perf. pl. דָּקוּ 2, 35 (ohne Dagesch). ‖ Ha. הַדֵּק° zermalmen, f. הַדֶּקֶת; ipf. תַּדִּק; part. מְהַדֵּק, f. מַדֱּקָה.

דָּר Geschlecht, Generation.

דָּרְיָוֶשׁ 1. Darius, Hystaspes' Sohn e 4, 24; 521—485 v. Chr. e; 2. Darius der Meder. Altpers. *Dârayavauš*.

דְּרָע° f. Arm; pl. s. דְּרָעוֹהִי.

דָּת f., d. דָּתָא Befehl, Dekret; Gesetz eb; s. דָּתְכוֹן. Pers. *dâta*.

דתא°, d. דִּתְאָא junges Grün.

דְּתָבְרַיָּא pl. d., Rechtskundige, Richter. Altpers. *dâta-bâri*.

הֲ (Fragepartikel). הֲלָא nonne?

הָא, הָא siehe!; הָא כְדִי so wie 2, 43.

הַדָּבְרַיָּא pl. d., c. הַדָּבְרֵי Staatsräte, Minister. Pers.

הַדָּם° Stück; עֲבַד הַדָּמִין in Stücke hauen. Pers. *(h)andām* „Glied".

הדר. Qa. Ehrfurcht bezeigen, 1. sg. הַדְּרֵת; part. מְהַדַּר.

הֲדַר°, d. הַדְרָא Hoheit.

הוּא pron. m., er eb.

הֲוָה, הֲוָא = bh היה, eb; 3. f. הֲוָת; לֶהֱוֵא, לֶהֱוֹן, לֶהֱוְיָן § 23k.

אֲבַד : הוּבַד, הוֹבְדָא.

הִיא pron. f. sie eb.

הֵיכַל°, d. הֵיכְלָא Palast, Tempel, s. הֵיכְלִי eb.

אמן : הֵימַן. — אֲתָא : הֵיתִי.

הֲלַךְ° gehn; ipf. יְהָךְ, inf. מְהָךְ (von הוּךְ°?) e. ‖ Qa. einhergehn, part. מְהַלֵּךְ b. ‖ Ha. part. מַהְלְכִין (Qa.?) 3, 25; 4, 34.

הֲלָךְ Wegegeld, Zoll e.

הִמּוֹ e, הִמּוֹן b pron. 3. pl. m. sie; außer e 5, 11 als Akk.

המינכא, Q הַמְנִיכָא d., Halskette. [Deminutivum von iranischem *hämyān* Gürtel].

הֵן 1. wenn eb; הֵן—הֵן sive—sive e. ‖ 2. ob (indirekt fragend) e.

סְלַק : הַסִּקוּ, הַסְּקָה, הֻנְסְקָה.

עלל : הַנְעֵל.

הַרְהֹרִין pl. Gedanken (eines Träumenden).

וְ = bh eb; vor לְ mit Inf. explikativ: und zwar 2, 16. 18. ‖ וְ—וְ sowohl—als auch 7, 20; e 6, 9.

זְבַן kaufen; part. זָבְנִין.
זְהִיר vorsichtig; pl. זְהִירִין.
זוד. Ha. inf. הֲזָדָה frevelhaft handeln.
זון nähren, speisen; Hithq. sich ernähren; ipf. יִתְּזִין.
זוע zittern; part. זָאֲעִין, Q זָיְעִין.
זִיו, Glanz, gesunde Farbe (des Gesichts); s. זִיוֵי; pl. s. זִיוִיךְ, Q זִיוָךְ. Wohl Assyr.
זָכוּ f. Lauterkeit, Unschuld.
זְכַרְיָה, e. Prophet, Sohn (Enkel) des ʿIddo e 5, 1; 6, 14.
זְמַן, d. זִמְנָא Zeit, eb; pl. זִמְנִין. תְּלָתָה זִמְנִין dreimal. Avesta: *zrvân(a)*.
זמן. Ha. eine Bestimmung treffen; Hithqa. sich verabreden. 2, 9 K הַזְמִנְתּוּן od. הִזְּמִּנְתּוּן; Q הִזְדַּמִּנְתּוּן.
זְמָר, d. זְמָרָא Saitenspiel (mit Gesang).
זַמָּר Sänger e; pl. d. זַמָּרַיָּא.
זַן Art (= bh מִין); pl. c. זְנֵי.
זְעֵיר, f. זְעֵירָה klein.
זְעִק schreien.
זְקַף aufrichten; part. pass. זְקִיף e.
זְרֻבָּבֶל Sohn des Šᵉʾaltiʾel e 5, 2.
זְרַע Same.

חֲבוּלָה f. Verbrechen.
חבל. Qa. verderben eb; 6, 23 verletzen; s. חַבְּלוּהִי. ‖ Hithqa. vernichtet werden; ipf. תִּתְחַבַּל.
חֲבָל, d. חֲבָלָא Verletzung, eb.
חֲבַר Genosse, Gefährte; pl. s. חַבְרוֹהִי.
חַבְרָה Genossin, pl. s. חַבְרָתַהּ.

חַגַּי e. Prophet e 5, 1; 6, 14.
חַד, f. חֲדָה eins, eb. Vor Grundzahlen multiplizierend: חַד שִׁבְעָה siebenfach. כַּחֲדָה wie Eines, zugleich.
חֶדְוָה f. Freude, e.
חֲדִי Brust; s. חֲדוֹהִי (vgl. אִיתַי, אִיתוֹהִי).
חֲדַת neu (e 6, 4 lies חַד).
חוא, חוה. Qa. anzeigen, kundthun; ipf. אֲחַוֵּא, s. יְחַוִּנַּנִי. ‖ Ha. kundthun; ipf. יְהַחֲוֵה; imptv. s. הַחֲוֹנִי.
חִוָּר weiß.
חֲזָה sehn eb; part. pl. חָזַיִן; pass. חֲזֵה (was sich sehn lassen kann) angemessen (neuhebr. רָאוּי).
חֵזוּ 1. Gesicht, Erscheinung; 2. Gestalt 7, 20; s. חֶזְוֵי; pl. חֶזְוִין.
חֲזוֹת f. Anblick; s. חֲזוֹתַהּ. 4, 8. 17 (Andre: Ausdehnung).
חֲטָא sündigen. Qa. Sündopfer darbringen (abgeleitet v. bh חַטָּאת) e 6, 17 חַטָּיָא, Q חַטָּאָה. Andre: Sündopfer.
חֲטָי Sünde; pl. s. חֲטָיִךְ. Q חֲטָאָךְ.
חטט. e 4, 12 יַחִיטוּ notwendig von חטט (Talm. bohren, graben; Qa. ausgraben); PHaupt liest יַחֲטוּן Ha. mit virtuell verdoppeltem ח.
חַי, d. חַיָּא lebend, lebendig; pl. d. חַיַּיָּא.
חַיִּין pl., c. חַיֵּי Leben, eb.
חֲיָא, חֲיָה leben; imptv. חֱיִי. ‖ Ha. am Leben lassen, lebendig machen, part. מַחֵא 5, 19.

חַיְוָה (חֵיוָא 4, 13) f., c. חֵיוַת, d. חֵיוְתָא Tier; pl. חֵיוָן, d. חֵיוָתָא.
חַיִל, c. חֵיל Kraft eb; 3, 20. 4, 32 Heer; s. חַיְלַהּ.
חַכִּים° weise; pl. חַכִּימִין.
חָכְמָה f., d. חָכְמְתָא Weisheit eb.
חֵלֶם, d. חֶלְמָא Traum, s. חֶלְמָךְ. pl. חֶלְמִין.
חֲלַף° vorübergehn (v. d. Zeit), ipf. יַחְלְפוּן.
חֲלָק Anteil, Teil eb; s. חֲלָקַהּ
חֵמָא, חֱמָא f. Glut, Zorn.
חֲמַר, d. חַמְרָא Wein eb.
חִנְטִין pl. Weizen e (bh חִטִּים).
חֲנֻכָּה° f., c. חֲנֻכַּת Einweihung eb.
חֲנַן° sich erbarmen; inf. מִחַן. ‖ Hithqa. flehen; part. מִתְחַנַּן.
חֲנַנְיָה n. pr. 2, 17 = שַׁדְרַךְ 2, 49.
חַסִּיר ermangelnd.
חֲסַן°, Ha. in Besitz nehmen; perf. הֶחֱסִנוּ; ipf. יַחְסְנוּן.
חֲסַן°, d. חִסְנָא Besitz, Reichtum.
חֲסַף, d חַסְפָּא Thon.
חצף, Ha. rücksichtslos, streng sein; part. f. מְהַחְצְפָה und מַחְצְפָה.
חרב (𝔗 חֲרוּב) trocken wüste sein; Ho. verwüstet werden, 3. f. הָחָרְבַת e.
חַרְטֹם Mag(i)er; pl. חַרְטֻמִּין.
חֲרַךְ°, חֲרֹךְ° glühen, brennen · Hithqa. הִתְחָרַךְ versengt werden.
חֲרַץ° Hüfte, s. חַרְצֵהּ.
חֲשַׁב° achten, ansehn für etwas; part. pass. חֲשִׁיבִין.
חֲשׁוֹךְ°, d. חֲשׁוֹכָא Finsternis.
חֲשַׁח° nötig haben; part. pl. חָשְׁחִין.
חַשְׁחוּ° f., c. חַשְׁחוּת Bedarf e.
חַשְׁחָא° f. Bedürfnis; pl. חַשְׁחָן e.
חֲשַׁל° (Talm. schmieden) zermalmen, part. חָשֵׁל
חֲתַם° versiegeln · s חַתְמַהּ.

טְאֵב gut sein; mit עַל der Person: jmdm gefällt etwas.
טָב gut eb.
טַבָּח° Scharfrichter (Leibwächter des Königs); pl. d. טַבָּחַיָּא
טוּר, d. טוּרָא Berg, Fels.
טְוָת f. Fasten (Nö. § 155 A).
טִין°, d. טִינָא Lehm.
טַל Tau (*ros*).
טלל (vgl. bh צֵל). Ha. Schatten suchen; ipf. תַּטְלֵל.
טְעֵם° genießen, kosten, Qa. kausativ; ipf. יְטַעֲמוּן.
טְעֵם, (טַעַם § 8 c) d. טַעְמָא **1.** das Schmecken 5, 2 (בִּטְעֵם חַמְרָא PHaupt: unter dem Kommando oder Einfluß des Weines); Verstand 2, 14; שִׂים ט׳ עַל Rücksicht nehmen auf etw. ‖ **2.** Bericht, Rechenschaft יְהַב ט׳ 6, 3. ‖ **3.** Befehl; oft שׂים ט e. Edikt ergehn lassen eb · בְּעֵל ט׳ Befehlshaber (Übersetzung eines pers. Titels) e.
טְפַר° Nagel, Kralle; pl. s. טִפְרוֹהִי; טפריה, Q טִפְרַהּ.
טְרַד fortstoßen, vertreiben; part. pl. טָרְדִין; P'il טְרִיד.
טַרְפְּלָיֵא pl. d. e 4, 9 Volksname? LXX Ταρφαλαῖοι. Amtsname? JMarquart טִפְסְרַיָּא סָפְרַיָּא (vgl. Jer. 51, 27).

יבל. Ha. הֵיבֵל bringen e.

יַבֶּשֶׁת f., d. יַבֶּשְׁתָּא das trockene Land.

יְגַר Steinhaufe. Gen. 31.

יַד f., d. יְדָא Hand eb; s. יְדֵהּ, יְדְהֹם; du. יְדַיִן.

ידא. Ha. preisen; part. מְהוֹדֵא u. מוֹדֵא.

יְדַע in Erfahrung bringen, wissen, eb; ipf. אִנְדַּע; part. יָדַע, pass. יְדִיעַ. ‖ Ha. הוֹדַע wissen lassen; kundthun; inf. s. הוֹדָעוּתַנִי.

יְהַב geben eb; iptv. הַב (ipf. von נתן); Q·ṭîl יְהִיב, f. יְהִיבַת, pl. יְהִיבוּ. ‖ Hithq. gegeben werden; part. מִתְיְהֵב; ipf. יִתְיְהֵב.

יְהוּד Judäa eb.

יְהוּדִי Jude eb, pl. יְהוּדָאִין 3, 12, d. יְהוּדָיֵא.

הֲלַךְ : יְהָךְ.

יוֹם, d. יוֹמָא Tag eb; pl. יוֹמִין, d. יוֹמַיָּא, c. יוֹמָת e 4, 15. 19 u. יוֹמֵי b 5, 11; s. יוֹמֵיהוֹן. — בְּיוֹמָא täglich.

יוֹצָדָק n. pr. e 5, 2.

יזב(עזב): Ša. שֵׁיזִב.

חטט : יַחִיטוּ.

יטב (perf. טְאֵב) gut sein e; ipf. יֵיטַב.

יְכִל können, vermögen; 7, 21 mit לְ überwältigen; 2. sg. יְכֵלְתְּ; part. יָכִל, f. יָכְלָה; ipf. יִכֻּל u. (Hebraismus) יוּכַל.

יַם, d. יַמָּא Meer.

יסף. Ho. hinzugefügt werden; 3. f. sg. הוּסְפַת.

יְעַט raten; part. pl. s. יָעֲטוֹהִי e. ‖ Hithqa. sich beraten; 3. pl. אִתְיָעַטוּ.

יצא : שֵׁיצִיא.

יצב. Qa. feststellen; inf. יַצָּבָא.

יַצִּיב, d. יַצִּיבָא fest, gewiß; מִן־יַ׳ adv. sicher 2, 8 (מִן zum Bereich des Sicheren gehörig). יַצִּיבָא sicherlich! 3, 24 (fem. neutrisch oder adverbiell).

יְקַד brennen (intr.); nur part. f. d. יָקִדְתָּא.

יְקֵדָה f., c. יְקֵדַת das Brennen, Brand.

יַקִּיר, d. יַקִּירָא schwer b; geehrt e; f. יַקִּירָה.

יְקָר, c. יְקָר (יְקַר? 4, 33), d. יְקָרָא u. יְקָרָה Ehre.

יְרוּשְׁלֶם Jerusalem eb (Andre: לֵ).

יְרַח Monat eb; pl. יַרְחִין.

יַרְכָּה f. Lende, pl. s. יַרְכָתֵהּ.

יִשְׂרָאֵל Isra'el e.

יֵשׁוּעַ n. pr. Sohn des Joçadaq e.

יָת (Zeichen des Akk.; bh אֵת); s. יָתְהוֹן,

יְתִב sich setzen, wohnen eb; ipf. יִתֶּב 7, 26 (𝔔 תִּתִּיב). ‖ Ha. הוֹתֵב wohnen lassen, ansiedeln e.

יַתִּיר, f. יַתִּירָה u. יַתִּירָא vorzüglich, außerordentlich. — יַתִּירָה adv. sehr e.

כְּ=bh; כְּדִי=כַּאֲשֶׁר. כַּחֲדָה vgl. חַד.

כְּדַב lügnerisch, כִּדְבָה f. 2, 9. (Andre als subst. Lüge).

כָּה=bh כֹּה. עַד־כָּה bis hierher.

כָּהֵל könnend, vermögend; pl. כָּהֲלִין.

כָּהֵן, d. כָּהֲנָא Priester e; pl. d. כָּהֲנַיָּא.

כַּוָּה f. Fenster; כַּוִּין.

כּוֹר, pl. כּוֹרִין e. Hohlmaß (= 10 Epha) e.

כּוֹרֶשׁ n. pr. Kyros eb, seit Okt. 539 v. Chr. König auch von Babylon; Pers. Kûruš.

כִּכַּר Talent (bh כִּכָּר); pl. e 7, 22 כַּכְּרִין (כִּ?).

כֹּל, c. כֹּל u. כָּל־ = bh eb; d. כֹּלָּא (stets Milʿel), s. כָּלְּהוֹן. | כֹּל—לָא gar keiner. Vgl. noch קֳבֵל.

כלל. Ša. שַׁכְלֵל vollenden e; Ištaqṭal vollendet werden. Assyr. § 12f.

כֵּן adv. so eb.

כְּנֵמָא adv. (wahrscheinl. aus כֵּן u. indefinitem מָא), so, folgendermaßen e; e 6, 13 (zurückweisend) demgemäß.

כְּנַשׁ versammeln; inf. מִכְנַשׁ. ‖ Hithqa. (u. Hithq. 3, 27?) sich versammeln; part. מִתְכַּנְּשִׁין.

כְּנָת Genosse; pl. כְּנָוָן, s. כְּנָוָתֵהּ e.

כַּסְדַּי, d. כסדיא e 5, 12 : כַּשְׂדָּי.

כְּסַף, d. כַּסְפָּא Silber eb.

כְּעַן adv. nun, jetzt eb.

כְּעֶנֶת, nur וּכְעֶנֶת e 4, 10. 11; 7, 12; וּכְעֶת e 4, 17 und nun, und jetzt; e. Formel, die anzeigt, daß nun der anzuführende Wortlaut folgt, vgl. וְעַתָּה 2 Kg 5, 6; 10, 2, καὶ νῦν 2 Mak 1, 6 (so CSiegfried, ChTorrey). Andre: und so weiter.

כְּפַת binden; Q·tîl כְּפִתוּ. ‖ Qa. binden; part. pass. מְכַפְּתִין.

כְּרָא (Schmerz empfinden). ‖ Ithq. 7, 15 vom Geiste: betrübt sein; 3. f. sg. אֶתְכְּרִיַּת.

כַּרְבְּלָה f., eine Kopfbedeckung: Hut, Helm; pl. s. כַּרְבְּלָתְהוֹן. Assyr. *karballatu*.

כָּרוֹז, d. כָּרוֹזָא Herold.

כרז. Ha. öffentlich ausrufen; 3. pl. הַכְרִזוּ. (Vgl. den aram. Männernamen כרוזי Corpus inscript. Semit. II, 86. Gewöhnlich vergleicht man κηρύσσειν).

כָּרְסֵא Thron; s. כָּרְסְיֵהּ; pl. כָּרְסָוָן.

כַּשְׂדָּי, d. כַּשְׂדָּיָא Q כַּשְׂדָּאָה 1. Chaldäer eb; 2. Astrolog e 2. 4. 5, 7.

כְּתַב schreiben eb.

כְּתָב, c. כְּתָב Schrift b; Vorschrift e 6, 18; 7, 22.

כְּתַל Wand; pl. d. כֻּתְלַיָּא. bh Cant. 2, 9 כָּתְלֵנוּ, vgl. Assyr. *kutallu*. eb.

לְ = bh לְ. Oft zur Einführung des Objekts, besonders eines determinierten.

לָא (לָה 4, 32) = bh לֹא, eb.

לֵב Herz, s. לִבִּי.

לְבַב Herz, s. לִבְבָךְ.

לְבוּשׁ Kleid; s. לְבוּשֵׁהּ; pl.

לְבַשׁ anziehen (etwas); ipf. יִלְבַּשׁ. ‖ Ha. kausativ, 3. pl. הַלְבִּשׁוּ.

לָה 4, 32 = לָא.

לֶהֱוֵא : הֲוָא.

לָהֵן deshalb (bh Ruth 1, 13) e 5, 12; b 2, 6. 9. 4, 24.

לָהֵן (לָא + הֵן) außer, sondern.

לֵוִי Levit: pl. לויא, Q לֵוָאֵי e.

לְוָת bei; מִן־לְוָתָךְ von dir her e.

לְחֶם Mahl.

לְחֵנָה̊ Kebsweib; pl. s. לְחֵנָתֵהּ.
לֵיל, d. לֵילְיָא Nacht.
לִשָּׁן Zunge; pl. d. לִשָּׁנַיָּא.

מָא was (gewöhnl. מָה) e 6, 8.
מְאָה f. hundert eb; du. מָאתַיִן e.
מֹאזַנְיָא d., Wage 5, 27.
מַאמַר Wort, Befehl eb.
מָאן̊ Gefäß, Gerät eb; pl. c. מָאנֵי, d. מָאנַיָּא.
מְגִלָּה f. (Buch-)Rolle e.
מגר. Qa. stürzen, niederwerfen e.
מַדְבַּח̊, d. מַדְבְּחָא Altar (דְּבַח) e.
מִדָּה̊ (e 4, 20), מִנְדָּה f., c. מִדַּת Geldabgabe, Tribut, e. Assyr. *mandattu, madatu* (von *nadânu* geben).
מְדוֹר̊ Wohnung, s. מְדוֹרָךְ.
מָדַי Medien eb.
מָדָיָא d., מָדָאָה Q der Meder.
מְדִינָה̊ f., d. מְדִינְתָּא Bezirk, Provinz, pl. מְדִנָן, d. מְדִינָתָא.
מְדָר̊ Wohnung (= מְדוֹר); s. מְדָרְהוֹן.
מָה was = bh, eb. דִּי לְמָה daß nicht etwa e 7, 23.
אמן : מְהֵימַן. — נחת : מְהַחֲתִין.
הֲלַךְ : מְהָךְ.
מוֹת Tod e.
אֲזָא : מֵזֵא, מֵזֵיהּ.
מָזוֹן Nahrung (זון) § 4b.
מְחָא̊ schlagen; 3. f. מְחַת b. ‖ Qa. מ' בְּיַד auf die Hand (jmds) schlagen = zurückhalten; ipf. יְמַחֵא b. ‖ Hithq. geschlagen werden (an den Richtpfahl) e.
מַחֵא 5, 19: חֲיָא.
מִישָׁאֵל n. pr. 2, 17 = מֵישַׁךְ.
מֵישַׁךְ n. p. 2, 49. Pers.?
מַחְלְקָה̊ f. Abteilung e; pl. s. מַחְלְקָתְהוֹן.
מְטָא, מְטָה wohin reichen, gelangen, kommen; 3. f. מְטָת.
מְלָא̊ erfüllen; 3. f. מְלָאת. ‖ Hithq. הִתְמְלִי erfüllt werden.
מַלְאַךְ̊ Engel; s. מַלְאֲכֵהּ.
מִלָּה f., d. מִלְּתָא u. מִלְּתָה Wort, Rede; Sache, Angelegenheit (= bh דָּבָר); pl. מִלִּין.
מְלַח Salz e; s. מְלַחְנָא e 4, 14 das Salz des Palastes ist unser Salz (EbNestle), d. i.: wir sind dem Könige durch die von ihm gelieferte, ihm mit uns gemeinsame Nahrung zu Dienst u. Treue verpflichtet. Andre: מְלַח Salz essen.
מֶלֶךְ, auch c., d. מַלְכָּא u. מַלְכָּה König eb; pl. מַלְכִין, d. מַלְכַיָּא.
מְלַךְ̊ Rat, s. מִלְכִּי.
מַלְכָּה̊ Königin; d. מַלְכְּתָא.
מַלְכוּ f., c. מַלְכוּת, d. מַלְכוּתָא Königreich, königliche Herrschaft eb; pl. מַלְכְוָן̊, c. מַלְכְוָת.
מלל. Qa. מַלִּל reden; ipf. יְמַלִּל.
מַן wer? eb; מַן־דִּי der welcher.
מִן = bh מִן eb; meist ohne Assimilierung; doch מִצַּד, מִטְּעֵם, מִקַּדְמַת. — s. מִנֵּהּ, מִנְּהוֹן.
מְנָא̊, מְנָה zählen b; part. pass. מְנֵא. ‖ Qa. מַנִּי einsetzen, bestellen eb; imptv. מַנִּי e 7, 25 (Milʿel).
מְנֵא, das zweite מנא 5, 25 bedeutet „Mine“ bh מָנֶה.
מִדָּה : מִנְדָּה.

מַנְדַּע, d. מַנְדְּעָא Verstand, Einsicht (יְדַע).

מִנְחָה f. Opfer eb; pl. s. מִנְחָתְהוֹן.

מִנְיָן°, c. מִנְיַן Zahl (מְנָא) e.

מַעֲבָד° Werk, That; pl. s. מַעֲבָדוֹהִי.

מְעַיִן° pl. Eingeweide, Bauch; s. מְעוֹהִי.

מעל; pl. c. מֶעָלֵי das Hineingehn (der Sonne), Untergehn 6, 15 (עלל).

מְרֵא°, c. מָרֵא u. מָרֵה Herr; s. מָרְאִי, Q מָרִי. § 23 aa.

מְרַד Empörung e.

מָרָד° (für marrād) aufrührerisch; f. מָרָדָא; d. מָרָדְתָּא e.

מְרַט° ausraufen; Q·ṭîl מְרִיטוּ.

מֹשֶׁה Moses e 6, 18.

מְשַׁח Öl e.

מִשְׁכַּב° Lager, s. מִשְׁכְּבִי (שְׁכַב).

מִשְׁכַּן° Wohnung; מִשְׁכְּנֵהּ (שכן) e.

מַשְׁרוֹקִי° f., d. מַשְׁרוֹקִיתָא Rohrpfeife.

מִשְׁתֵּי°, d. מִשְׁתְּיָא Gelage, Trinken.

מַתָּא : אֲתָא.

מַתְּנָה° f. Geschenk; pl. s. מַתְּנָתָךְ.

נבא. Hithqa. הִתְנַבִּי als Prophet auftreten e.

נְבוּאָה° f., c. נְבוּאַת Prophezeiung e.

נְבוּכַדְנֶצַּר Nebukadnezar, König von Babylonien 605—562 v. Chr.; Babyl. *Nabû-kudurri-uçur* „Nebo behüte die Grenze".

נְבִזְבָּה f. Gabe, Geschenk 2, 6; pl. s. נְבִזְבְּיָתָךְ 5, 17. Pers.

נְבִיא°, d. נְבִיאָה, Q נְבִיָּא Prophet; pl. d. נְבִיאַיָּא od. נְבִיַּיָּא e 5, 1. 2.

נֶבְרְשָׁה° f., d. נֶבְרַשְׁתָּא Leuchter. Fw?

נְגַד° sich ausbreiten, fließen; part. נָגֵד.

נֶגֶד = bh.

נְגַהּ°, d. נָגְהָא Helle, Tageslicht.

נדב. Hithqa. sich freiwillig erweisen, freiwillig geben e; 3. pl. הִתְנַדַּבוּ; inf. c. הִתְנַדָּבוּת.

נִדְבָּךְ Schicht, Lage (beim Bauen), e; pl. נִדְבָּכִין.

נְדַד° fliehen, 3. f. נַדַּת.

נִדְנֶה? 7, 15 ist wahrscheinlich נִדְנַהּ oder נְדָנַהּ „ihre Scheide" zu lesen; die Scheide (das Behältnis des Geistes) ist der Körper. Vgl. 1 Ch 21, 27 נָדָן; 𝔗 Ez 21, 35. Pers.

נהיר, d. נְהִירָא, Q נְהוֹרָא Licht.

נַהִירוּ f. Erleuchtung, Weisheit.

נְהַר, d. נַהֲרָה u. נַהֲרָא Strom eb.

נוּד° fliehen; ipf. תְּנֻד.

נְוָלוּ e, נְוָלִי b f. Misthaufe.

נוּר m. 3, 27; 7, 9; f. 3, 6 seqq. נוּרָא Feuer.

נְזַק° Schaden leiden; part. נָזִק b ‖ Ha. in Schaden bringen e; ipf. תְּהַנְזִק; inf. c. לְהַנְזָקַת.

נְחָשׁ, d. נְחָשָׁא Erz, Kupfer.

נְחַת° hinabsteigen; part. נָחִת b. ‖ Ha. niederlegen (deponere) e; ipf. תַּחֵת; imptv. אֲחֵת; part. מְהַחֲתִין. ‖ Ho. הָנְחַת b hinabgestürzt werden.

נְטַל° emporheben; 1. sg. נִטְלֵת; Q·ṭîl 3. f. נְטִילַת.

נְטַר° bewahren, aufbewahren.

נִיחֹחַ°; pl. נִיחֹחִין Wohlgerüche eb.

נִכְסִין pl., c. נִכְסֵי Schätze, Reichtümer e.

נְמַר Pardel.

נְסַח herausreißen. || Hithq. pass. e.

נְסַךְ, pl. נִסְכִּין Trankopfer; s. נִסְכֵּיהוֹן e.

נסך Qa. Trankopfer darbringen.

נסק ↓ סלק.

נְפַל fallen eb; vorfallen (accidere) e 7, 20; ipf. יִפֵּל.

נְפַק herausgehn; 3. f. נֶפְקַת; iptv. פֻּקוּ. || Ha, הַנְפֵּק herausbringen eb; pl. הַנְפִּקוּ.

נִפְקָה f., d. נִפְקְתָא Ausgabe, Aufwand e.

נִצְבָּה f., d. נִצְבְּתָא Festigkeit, Härte.

נְצַח u. Hithqa. hervorragen, übertreffen; part. מִתְנַצַּח.

נצל Ha. retten; inf. הַצָּלָה, s. הַצָּלוּתֵהּ; part. מַצִּל.

נְקֵא adj. rein.

נְקַשׁ an etw. schlagen; part. f. pl. נָקְשָׁן.

נְשָׂא = bh נָשָׂא eb; imptv. שָׂא. || Hithqa. sich erheben e; part. f. מִתְנַשְּׂאָה.

נְשִׁין : אִתְּה.

נִשְׁמָה f. Lebenshauch, s. נִשְׁמְתָךְ.

נְשַׁר Adler; pl. נִשְׁרִין.

נִשְׁתְּוָן, d. נִשְׁתְּוָנָא Brief e. Pers.

נְתִינִין pl., d. נְתִינַיָּא Tempelknechte e.

נתן geben, nur (vgl. יְהַב) ipf. תִּנְתֵּן, s. יִתְּנִנֵּהּ, u. inf. לְמִנְתַּן eb.

נְתַר abfallen (vom Laube); Ha. abwerfen; imptv. pl. אַתַּרוּ.

סְבַל tragen e 6, 3 וְאֻשּׁוֹהִי מְסוֹבְלִין deuten die Meisten als Qôṭēl part. pass. „und seine Fundamente (sollen) aufgerichtet (werden)“. PHaupt: „und (wo) man seine (Gottes) Feueropfer אֶשָּׁהִי darbringt“, סבל alte Kausativbildung zu יבל, vgl. § 13f und bh סַנְוֵרִים, נוּר.

סְבַר meinen, denken; ipf. יִסְבַּר.

סְגִד sich niederwerfen; ipf. יִסְגֻּד.

סְגַן Vorsteher, bes. einer Provinz, Statthalter; pl. סִגְנִין; Assyr. *šaknu*.

סְגַר verschließen.

סוּמְפֹּנְיָה ein musikalisches Instrument, Griech. συμφωνία. Zu 3, 10 סיפניא, Q סוּפֹּנְיָא, vgl. ספון = σύμφωνος im Palmyrenischen Zolltarif.

סוּף zu Ende gehn; 3. f. סָפַת (v. einer Weissagung: sich erfüllen). || Ha. ein Ende machen; ipf. תָּסֵף, mit Akkus. 2, 44.

סוֹף, d. סוֹפָא Ende.

סְלִק emporsteigen; 3. pl. סִלִקוּ eb. || Ha. hinaufbringen; 3. pl. הַסִּקוּ; inf. הַנְסָקָה b. || Ho. הֻסַּק hinaufgebracht werden b.

סְעַד u. Qa. unterstützen; part. pl. מְסַעֲדִין e.

סָפַר, c. סָפַר, d. סָפְרָא Schreiber; Schriftgelehrter e.

סְפַר, c. סְפַר Buch eb; pl. סִפְרִין.

סַרְבָּל, Mantel (babyl. Talmud). Andre nach dem Pers.: Hosen; pl. s. סַרְבָּלֵיהוֹן (סבל).

סָרְכִין pl., c. סָרְכֵי Minister. Pers.?

סְתַר verbergen; part. pass. f., pl. מְסַתְּרָתָא.

סְתַר° niederreißen, zerstören, e, s. סַתְרֵהּ.

עֲבַד thun, machen eb; 1. sg. עַבְדֵת; inf. מֶעְבַּד. ‖ Hithq. gemacht werden eb; ipf. יִתְעֲבֵד.

עֲבַד°, c. עֲבֵד Knecht eb; pl. s. עבדיך, Q עַבְדָךְ; עַבְדוֹהִי.

עֲבֵד נְגוֹ n. pr. 2, 49 = עֲזַרְיָה 2, 17 (נגו nach Vielen absichtliche Verstümmelung von נְבוֹ).

עֲבִידָה° f., c. עֲבִידַת, d. עֲבִידְתָּא Arbeit, Werk e; (Verwaltungs-) Geschäft b 2, 49; 3, 12.

עֲבַר jenseits e; בַּעֲבַר־נַהֲרָה im Lande jenseits des Euphrats (d. h. westlich).

עַד 1. Präp.: bis (bes. räumlich u. zeitlich) eb. ‖ 2. bis daß e 4, 21; 5, 5; עַד־דִּי b 4, 30; 6, 25; 7, 22.

עֲדָה° weggehn, vorübergehn; 3. f. עֲדָת; ipf. יֶעְדֵּה u. תֶּעְדֵּא. ‖ Ha. wegnehmen, entfernen; 3. pl. הֶעְדִּיו; ipf. יְהַעְדּוֹן.

עִדּוֹ e 6, 14, עִדּוֹא e 5, 1 (Groß-) Vater des Propheten Sacharja.

עִדָּן, d. עִדָּנָא Zeit; pl. עִדָּנִין.

עוֹד noch.

עֲוָיָה° Verkehrtheit, Sünde (bh עָוֹן); pl. עֲוָיָן; s. עֲוָיָתָךְ.

עוֹף = bh Vögel.

עוּר Spreu.

עֵז° Ziege; pl. עִזִּין e.

עִזְקָה° Siegelring; s. עִזְקְתֵהּ; pl. עִזְקָן°, c. עִזְקַת.

עֶזְרָא n. pr. e 7, 12.

עֲזַרְיָה n. pr. 2, 17 = עֲבֵד נְגוֹ.

עֵטָא f. Rat (יעט).

עַיִן° f., c. עֵין Auge, eb; pl. עַיְנִין, c. עַיְנֵי.

עִיר wachend; b 4 zur Bezeichnung von Engeln; pl. עִירִין.

עַל Präp. = bh עַל, eb. Oft zum Ausdruck der Richtung auf ein Ziel hin (bh אֶל־) zB שְׁלַח עַל־רְחוּם er schickte zu R. — s. עֲלַי etc. § 11.

עֵלָּא; nur מִן ע׳ höher als, oberhalb.

עִלָּה f. Ursache, Vorwand.

עֲלָת : עֲלָוָן.

עִלָּי°, d. עִלָּיָא, Q עִלָּאָה der obere, höchste (von Gott).

עֶלְיוֹן°, plur. excell. עֶלְיוֹנִין der Höchste.

עִלִּי° f. Obergemach; s. עִלִּיתֵהּ.

עלל. perf. עַל hineingehn; 3. f. עָלַלַת, Q עַלַּת; part. עָלְלִין, Q עָלִּין. ‖ Ha. הַנְעֵל hineingehn lassen; inf. לְהַנְעָלָה u. לְהָעָלָה, iptv. s. הַעֵלְנִי. ‖ Ho. הֻעַל, hineingeführt werden, pl. הֻעַלוּ.

עָלַם (= bh עוֹלָם), c. עָלַם, d. עָלְמָא Ewigkeit eb; pl. עָלְמִין.

עֵלְמִי°, pl. d. עֵלְמָיֵא Elamiter e 4, 9.

עֲלַע° f. Rippe; pl. עִלְעִין.

עֲלָת° (Syr. עלתא) f. Brandopfer e; pl. עֲלָוָן.

עַם, d. עַמָּא u. עַמָּה Volk eb; pl. d. עַמְמַיָּא.

עִם Präp. (im Zusammenhang) mit = bh, eb.

עֲמִיק tief; pl. f. d. עֲמִיקָתָא 2, 22 (עמק?).

עֲמַר Wolle.

עֲנָה° antworten; anheben zu reden; 3. f. עֲנָת; part. עָנֵה, pl. עָנַיִן.

עֲנִי°, pl. עֲנָיִן arm, elend 4, 24. (Andre עֲנַיִן = עֲנַיִן, pl. v. עֲנֵא part. pass.)

עֲנָן° Wolke; pl. c. עֲנָנֵי.

עֲנַף° Zweig; pl. s. עַנְפּוֹהִי.

עֲנָשׁ°, c. עֲנָשׁ Geldstrafe e.

עֳפִי° Laub; s. עָפְיַהּ.

עֲצִיב betrübt, traurig.

עֲקַר°, c. עִקַּר (?) b 4, 12. 20. 23 (Pfahl-)Wurzel.

עֲקַר° Ithq. entwurzelt, ausgerissen werden.

עָר° Feind; pl. s. עריך, Q עָרָךְ.

ערב. Qa. mischen; part. pass. מְעָרַב. ‖ Hithqa. sich vermischen; part. מִתְעָרַב.

עֲרָד Wildesel; pl. d. עֲרָדַיָּא.

עֶרְוָה°, f., c. עֶרְוַת Blöße e.

עֲשַׂב°, d. עִשְׂבָּא = bh עֵשֶׂב.

עֲשַׂר m., עַשְׂרָה f. zehn eb; pl. עֶשְׂרִין zwanzig.

עֲשִׁית sinnend auf etwas, bedacht, לְ.

עֲתִיד° bereit; pl. עֲתִידִין.

עַתִּיק alt.

פֶּחָה, c. פַּחַת Statthalter, Gouverneur eb; pl. d. פַּחֲוָתָא. Assyr. *paḫâtu* (Verwaltungsbezirk).

פֶּחָר Töpfer. Vgl. Assyr. *paḫaru*.

פַּטִּישׁ°, פְּטִישׁ° (פַּטָּשׁ?) ein Kleidungsstück (Rock?); pl. s. פַּטְשֵׁיהוֹן, Q פטישיהון.

פְּלִיג, f. פְּלִיגָה geteilt.

פְּלַג Teil, Hälfte.

פְּלֻגָּה° f. Abteilung e; pl. s. פְּלֻגָּתְהוֹן.

פְּלַח°, dienen, verehren (colere), eb; part. פָּלַח, pl. c. פָּלְחֵי.

פָּלְחָן°, c. פָּלְחָן Gottesdienst, Kultus e.

פֻּם Mund, Mündung; s. פֻּמַּהּ.

פַּס°, d. פַּסָּא. — פַּס יְדָא Handfläche(?) 5, 5. 24.

פְּסַנְתֵּרִין, פְּסַנְטֵרִין ψαλτήριον, e. Saiteninstrument.

פַּרְזֶל, d. פַּרְזְלָא Eisen.

פְּרַס° spalten, zerstücken; Q·ṭîl 3. f. פְּרִיסַת.

פְּרַס Halbmine, pl. פַּרְסִין 5, 25. 28 (פרס Panammu-Inschrift Z. 6; פרש Corpus inscr. Semit. II, 10).

פָּרַס Persien e 4, 24.

פָּרְסִי°, d. פַּרְסָיָא (פָּ Qameç?) Q פרסאה persisch.

פְּרַק° lösen, trennen; iptv. פְּרֻק.

פְּרַשׁ° trennen, sondern; Qa. part. pass. מְפָרַשׁ deutlich e.

פַּרְשֶׁגֶן Abschrift, Exemplar (einer Urkunde) e. [Esth. פַּתְשֶׁגֶן; CFSeybold zieht mit Gildemeister, Haug, Lagarde avestisches *paiti* + *çenghana* (Lehre, Wort) der neuen Deutung von Andreas vor.]

פְּשַׁר° (auflösen) deuten, erklären; inf. מִפְשַׁר. ‖ Qa. פַּשַּׁר deuten, part. מְפַשַּׁר(?) 5, 12.

פְּשַׁר°, c. פְּשַׁר, d. פִּשְׁרָא u. פִּשְׁרָה Deutung; pl. פִּשְׁרִין.

פִּתְגָּם, d. פִּתְגָּמָא (eigtl. Zugegan-

genes) Nachricht, Bescheid. Pers.

פתח° öffnen; part. pass. f. פְּ׳ פְּתִיחָן; Q·tîl pl. פְּתִיחוּ.

פְּתָי° Breite, Weite eb; s פְּתָיֵהּ.

צְבִי° geneigt sein, wollen; 1. sg. צְבִית; part. צָבֵא; ipf. יִצְבֵּא; inf. s. מִצְבְּיֵהּ.

צְבוּ f. Wollen, Vorhaben; Angelegenheit 6, 18.

צְבַע° u. Qa. benetzen; part. pl. מְצַבְּעִין. ‖ Hithqa. benetzt werden; ipf. יִצְטַבַּע.

צַד°, Seite; nur לְצַד, מִצַּד.

צְדָא Vorsatz, Absicht 3, 14(?).

צִדְקָה f. Gerechtigkeit.

צַוַּאר° Hals; s. צַוְּארֵהּ.

צלא. Qa. (sich neigen) beten eb; part. מְצַלֵּא, pl. מְצַלַּיִן.

צְלַח° gedeihen; Ha. הַצְלַח Gedeihen bereiten, Glück haben eb; e 5, 8 gedeihen, part. מַצְלַח.

צְלַם°, c. צְלֵם u. צְלֵם (§ 8c), d. צַלְמָא Bild; צְלֵם אַנְפּוֹהִי Gesichtsausdruck.

צְפִיר° Bock e; pl. c. צְפִירֵי.

צְפַר° f. Vogel; pl. צִפְּרִין.

קבל. Qa. קַבֵּל empfangen.

קֳבֵל. 1. לְקֳבֵל eb gegenüber, angesichts, wegen; s. לְקָבְלָךְ; לָקֳבֵל דְּנָה deshalb; לק׳ דִּי weil. ‖ 2. כָּלֳקֳ׳ [so, כְּ vor לָקֳ׳, ist mit IIKahan u. MLambert, Revue des études juives XXXI, 47, statt des überlieferten כָּל־קֳ׳ zu lesen]. כָּלֳקֳ׳ דְּנָה eben deshalb; כָּלֳקֳ׳ דִּי dieweil; כָּלֳקֳ׳ דְּנָה מִן־דִּי derohalben weil 3 22.

קַדִּישׁ heilig.

קֳדָם vor (gew. vom Raum) eb; s. קֳדָמַי § 11. ‖ מִן־ק׳ = bh מִלִּפְנֵי.

קַדְמָה° f frühere Zeit מִן־קַדְמַת (מִקּ׳) דְּנָה vor diesem, vorher be.

קַדְמָי° vorhergehend, erster; f d. קַדְמֵיְתָא· pl. m. d. קַדְמָאֵי, f. d. קַדְמָיָתָא.

קוּם° sich erheben, aufstehn eb; 2,44 bestehn, part. קָאֵם· ipf. יְקוּם Qa. feststellen b; inf. קַיָּמָה. ‖ Ha. הֲקִים u. וַהֲקִים aufstellen, aufrichten eb; s. הֲקִימֵהּ u. אֲקִימֵהּ, 1. sg. הֲקֵימֶת; ipf. יְהָקִים u. יְקִים· part. מְהָקֵים· inf. s הֲקָמוּתֵהּ. ‖ Ho. aufgestellt werden b; 3. f. sg. הֳקִימַת.

קְטַל° töten; Q·tîl קְטִיל f קְטִילַת. ‖ Qa. קַטֵּל töten (mehrere). ‖ Hithq. getötet werden· inf. הִתְקְטָלָה. ‖ Hithqa., Passiv zu Qa.; part. מִתְקַטְּלִין 2, 13 (טּ?)

קְטַר° Knoten; pl. קִטְרִין, c. קִטְרֵי חַרְצֵהּ Gelenke.

קַיִט Sommer.

קְיָם, c. קְיָם Satzung.

קַיָּם, f. קַיָּמָה beständig, dauernd.

קִיתָרֹס, Q קַתְרֹס κίθαρις, Zither.

קָל Stimme.

קְנָא° kaufen e; ipf. תִּקְנֵא.

קְצַף in Zorn geraten.

קְצַף Zorn e.

קצץ. Qa. abhauen; iptv. קַצִּצוּ.

קְצָת, 1. Ende; לִקְצָת יוֹמַיָּא nach (einer gewissen Zahl von)

Tagen; 2. Teil (abgebrochenes Stück) מִן־קְצָת ein Teil von 2, 42 (vgl. neuhebr. מִקְצָת).

קְרָא rufen, lesen eb; ipf. יִקְרֵד, אֶקְרָא, pl. יִקְרוֹן; inf. מִקְרָא; Q·tîl קְרִי. ‖ Hithq. gerufen werden b; ipf. יִתְקְרֵי.

קְרֵב sich nähern b; pl. קְרִבוּ. ‖ Qa. darbringen (e. Opfer) e 7, 17 (gut aramäisch). ‖ Ha. heranbringen, darbringen eb; pl. הַקְרִבוּ, s. הַקְרְבוּהִי; part. מְהַקְרְבִין.

קְרָב Krieg

קִרְיָה, קִרְיָא f., d. קִרְיְתָא Stadt e.

קֶרֶן f., d. קַרְנָא Horn; du. קַרְנַיִן, d. קַרְנַיָּא.

קְרַץ. Nur א׳ קַרְצֵיהוֹן u. אֲכַלוּ קַרְצוֹהִי sie haben ihn (sie) verleumdet (wörtl. seine [ihre] Stücke gefressen?).

קְשֹׁט Wahrheit, מִן־ק׳ wahrheitsgemäß.

רֵאשׁ, § 3c, d. רֵאשָׁה Kopf, Hauptsache eb; pl. רֵאשִׁין; s. רָאשֵׁיהֹם e 5, 10!

רַב, d. רַבָּא groß; subst. Oberster eb; f. d. רַבְּתָא · pl. רַבְרְבִין, f. רַבְרְבָן, d. רַבְרְבָתָא.

רְבָה groß werden, 3. f. רְבָת, 2. sg. רְבַיְתָ רבית 4, 19 K. ‖ Qa. רַבִּי groß machen.

רְבוּ f. d. רְבוּתָא Größe.

רִבּוֹ f. Myriade; pl. רִבְּבָן, Q רִבְבָן.

רְבִיעַי vierte, f. רְבִיעָיָא, Q רְבִיעָאָה, d. רְבִיעָיְתָא.

רַבְרְבָן Magnat, Mächtiger; pl. s. רבנבניך, Q רַבְרְבָנָךְ, רַבְרְבָנוֹהִי.

רְגַז unruhig sein, zürnen: Ha. in Zorn versetzen e; 3. pl. הַרְגִּזוּ.

רְגַז Zorn.

רְגַל f. Fuß · du. רַגְלַיִן, d. רַגְלַיָּא.

רְגַשׁ in Unruhe sein; Ha. in Unruhe oder Lärm herbeieilen; 3. pl. הַרְגִּשׁוּ.

רֵו Aussehn, Anblick; s. רֵוֵהּ (vgl. Ez 28, 17 רַאֲוָה).

רוּחַ f., d. רוּחָא Geist; Wind; s. רוּחֵהּ; pl. c. רוּחֵי.

רוּם = bh; Prf. intr. רִם. ‖ Qôlēl erheben, preisen; part. מְרוֹמַם. ‖ Hithqôl. sich erheben; 2. sg. הִתְרוֹמַמְתָּ. ‖ Ha. erheben; part. מָרִים.

רוּם Höhe; s. רוּמֵהּ eb.

רָז, d. רָזָא Geheimnis; pl. רָזִין, d. רָזַיָּא. Pers.

רְחוּם persischer Unterstatthalter in Samarien e 4.

רַחִיק fern; pl. רַחִיקִין e 6, 6.

רַחֲמִין pl. Barmherzigkeit.

רְחַץ u. Hithq. vertrauen, עַל auf; 3. pl. הִתְרְחִצוּ.

רֵיחַ f., Geruch.

רְמָה werfen b; e 7, 24 ר׳ בְּלוֹ עַל jmdm e. Abgabe auflegen; 3. pl. רְמוֹ, 1. pl. רְמֵינָא; Q·tîl pl. רְמִיו. ‖ Hithq. geworfen werden b; ipf. pl. יִתְרְמוֹן.

רְעוּ f., c. רְעוּת Wille e.

רַעְיוֹן Gedanke; pl. c. רַעְיוֹנֵי; s. רעיוניך, Q רַעְיוֹנָךְ.

רַעֲנַן grünend.

רְעַע* zerschmettern; ipf. תֵּרֹעַ. || Qa. zerschmettern; part. מְרָעַע.

רְפַס* mit Füßen treten, zertreten; part. f. רָפְסָה.

רְשַׁם verzeichnen, aufschreiben; ipf. תִּרְשֻׁם; Q·tîl רְשִׁים.

שׂא : נְשָׂא.

שָׂב° Greis e; pl. d. שָׂבַיָּא.

שַׂבְּכָא f. σαμβύκη, e. harfenähnliches Instrument mit vier Saiten (nach Athenäos eine Erfindung der Syrer).

שְׂגָא* groß sein eb; ipf. יִשְׂגֵּא.

שַׂגִּיא groß, viel; adv. sehr.

שָׂהֲדוּ° f., d. שָׂהֲדוּתָא Zeugnis. Gen.

שְׂטַר Seite.

שִׂים° setzen, legen (= bh) eb; perf. s. שָׂמַהּ, 2. sg. שָׂמְתְּ, 1. sg. שָׂמֶת; part. pass. שִׂים; שָׂמַת sie wurde gelegt 6, 18 (Schreibfehler für Q·tîl שִׂימַת?). || Hithq. gesetzt, gelegt werden eb; ipf. יִתְּשָׂם; part. מִתְּשָׂם.

שׂכל. Hithqa. betrachten, acht haben auf בְּ; part. מִשְׂתַּכַּל.

שָׂכְלְתָנוּ f. Einsicht.

שְׂנָא° hassen; part. pl. s. שנאיך, Q שָׂנְאָךְ.

שְׂעַר°, c. שְׂעַר Haar, s. שַׂעְרֵהּ.

שְׁאֵל ersuchen, fordern; fragen eb; 1. pl. שְׁאֵלְנָא; ipf. s. יִשְׁאֲלֶנְכוֹן.

שְׁאֵלָה f., d. שְׁאֶלְתָּא Frage; b 4, 14 (fragliche) Angelegenheit, Sache.

שְׁאַלְתִּיאֵל Vater des Serubbabel.

שְׁאָר°, c. שְׁאָר, d. שְׁאָרָא Rest eb.

שׁבח, Qa. loben, preisen, 3. pl. שַׁבַּחוּ, part. מְשַׁבַּח.

שְׁבַט* Stamm; pl. שִׁבְטִין°, c. שִׁבְטֵי e.

שְׁבִיב*, d. שְׁבִיבָא (Zunge, Streifen? vgl. bh לְשׁוֹן אֵשׁ; arab. *sabîb* Haarlocke), mit דִּי־נוּר Flamme; pl. שְׁבִבִין.

שְׁבַע°, f. שִׁבְעָה, c. שִׁבְעַת sieben eb.

שְׁבַק° lassen (zurücklassen, gewähren lassen) eb; iptv. שְׁבֻקוּ. || Hithq. gelassen werden b, תִּשְׁתְּבִק.

שׁבשׁ. (Qa. umranken, verwirren); Hithqa. in Verwirrung geraten; part. מִשְׁתַּבְּשִׁין.

שֵׁגַל° Gemahlin; pl. s. שֵׁגְלָתָךְ.

שׁדר. Hithqa. sich anstrengen; part. מִשְׁתַּדַּר.

שַׁדְרַךְ n. pr. 2, 49 = חֲנַנְיָה 2, 17.

שְׁוָה° gleich werden; Q·tîl שְׁוִי, Q 5, 21 Qa. שַׁוִּיו (3. pl.) gleich machen. || Hithqa. gleich gemacht werden; ipf. יִשְׁתַּוֵּה 3, 29 (Andre: zu etwas gemacht werden).

שׁוּר° Mauer e; pl. d. שׁוּרַיָּא u. שׁוּרַיָּה.

שׁוּשַׁנְכָיֵא pl. d., Einwohner von Susa e 4, 9 (שׁוּשַׁן mit Bildungssilbe *ak*).

שְׁחִית°, f. שְׁחִיתָה verderbt, schlecht.

שֵׁיזִב befreien, inf. s. שֵׁיזָבוּתָךְ, Assyr. § 12f. Vgl. n. pr. מְשֵׁיזַבְאֵל Neh. u. נְבוּשַׁזְבָּן Jer 39, 13.

שֵׁיצִיא, Q שֵׁיצִי e 6, 15 vollenden. Assyr. § 12f.

שְׁכַח°. Ha. finden eb; 1. sg. הַשְׁכַּחַת; 3. pl. הַשְׁכַּחוּ; ipf. תְּהַשְׁכַּח. ||

Hithq. הִשְׁתְּכַח gefunden werden eb; 3. f. הִשְׁתְּכַחַת.

שַׁכְלֵל : כלל.

שְׁכֵן° wohnen; ipf. 3. f. pl. יִשְׁכְּנָן b. ‖ Qa. שַׁכֵּן wohnen machen e.

שלה 3, 29 K, lies שְׁאֵלָה = bh דָּבָר. Q שָׁלוּ.

שָׁלוּ f. Irrtum, Vergehen eb.

שְׁלֵה ruhig.

שְׁלֵוָה° f. Ruhe; s. שְׁלֵוְתָךְ.

שְׁלַח schicken (= bh שָׁלַח) eb; ipf. יִשְׁלַח; Q·tîl שְׁלִיחַ.

שְׁלֵט herrschen, Macht haben; 3. pl. שְׁלִטוּ; Ha. zum Herrn machen.

שִׁלְטֹן° Befehlshaber; pl. c. שִׁלְטֹנֵי.

שָׁלְטָן, c. שָׁלְטָן, d. שָׁלְטָנָא Herrschaft; s. שָׁלְטָנֵהּוֹן; pl. d. שָׁלְטָנַיָּא.

שַׁלִּיט, d. שַׁלִּיטָא mächtig; subst. Machthaber eb.

שְׁלֵם° vollständig sein; part. pass. שְׁלִם vollendet e. ‖ Ha. überliefern, e 7, 19 = zurückliefern, b 5, 26 = preisgeben, s. הַשְׁלְמַהּ.

שְׁלָם° = bh שָׁלוֹם eb, d. שְׁלָמָא, s. שְׁלָמְכוֹן.

שֻׁם°, Name eb; s. שְׁמֵהּ; pl. שְׁמָהָן°, c. שְׁמָהָת.

שמד. Ha. vertilgen; inf. הַשְׁמָדָה.

שְׁמַיִן° pl., d. שְׁמַיָּא Himmel eb; b 4, 23 = Gott.

שמם, Ethqô. אֶשְׁתּוֹמַם starr, betäubt sein.

שְׁמַע hören. ‖ Hithq. sich gehorsam zeigen; ipf. יִשְׁתַּמְעוּן.

שָׁמְרַיִן Samaria e.

שמש. Qa. dienen; ipf. s. יְשַׁמְשׁוּנֵּהּ.

שְׁמַשׁ°, d. שִׁמְשָׁא Sonne.

שִׁמְשַׁי e. Beamter des Rechum e.

שֵׁן° Zahn; du. שִׁנַּיִן; s. שניה, Q שִׁנַּהּ.

שְׁנָא° anders sein, sich verändern; pl. שְׁנוֹ, s. שְׁנוֹהִי 5, 6 (§ 6 p); part. pl. שָׁנַיִן, f. שָׁנְיָן; part. pass. שְׁנֵא°, f. שְׁנִיָא. ‖ Qa. verändern; pl. שַׁנִּיו; part. f. מְשַׁנְּיָא. ‖ Hithqa. sich (ver-)ändern; pl. אִשְׁתַּנּוֹ, Q אִשְׁתַּנִּי; ipf. apocop. יִשְׁתַּנּוֹ § 13 c. ‖ Ha. abändern, verändern e; ipf. יְהַשְׁנֵא; inf. הַשְׁנָיָה.

שְׁנָה° f., c. שְׁנַת Jahr eb; pl. שְׁנִין.

שְׁנָה° f. Schlaf; s. שִׁנְתֵּהּ 6, 19, נ?

שָׁעָה f., d. שַׁעְתָּא u. שַׁעֲתָה Augenblick, kleine Zeit. (Andre שְׁעָ, bezw. שַׁע).

שָׁפֵט° Richter e; pl. שָׁפְטִין.

שַׁפִּיר schön.

שפל. Ha. erniedrigen, demütigen; 2. sg. הַשְׁפֵּלְתְּ; ipf. יְהַשְׁפִּל.

שְׁפַל niedrig.

שְׁפַר schön sein, gefallen, ipf. יִשְׁפַּר.

שְׁפַרְפַּר°, d. שְׁפַרְפָּרָא Morgenhelle.

שָׁק° f. Unterschenkel; pl. s. שָׁקוֹהִי.

שְׁרָא°, losmachen 5, 16, part. pass. pl. שְׁרַיִן; sich niederlassen, wohnen, part. pass. שְׁרֵא 2, 22. ‖ Qa. שָׁרִי° 1. lösen; part. מְשָׁרֵא 5, 12?; 2. anfangen e 5, 2; 3. pl. שָׁרִיו. ‖ Hithqa. sich lösen; part. pl. מִשְׁתָּרַיִן.

שֹׁרֶשׁ° Wurzel; pl. s. שָׁרְשׁוֹהִי.

שְׁרשׁוּ, Q שְׁרשִׁי f. Entwurzelung, Verbannung e.

שֵׁשְׁבַּצַּר e 5, 14. 16, wohl identisch

mit שֶׁנְאַצַּר 1 Chr. 3, 18 und Vorgänger Serubbabels. Babylonisch Sin-(Sin-) abal-uçur „Mondgott behüte den Sohn". Andre lassen den Sonnengott Šamaš angeredet sein.

שֵׁת, שֵׁת sechs eb ‖ pl. שִׁתִּין sechzig eb.

שְׁתָא°, שְׁתִי°, אִשְׁתִּי° trinken; pl. אִשְׁתִּיו; part. שָׁתֵה, pl. שָׁתַיִן; ipf. יִשְׁתּוֹן.

שְׁתַר בּוֹזְנַי n. pr. e. Pers., Ed. Meyer 32 liest מתר ב' Μιθραβουζάνης. Vgl. aber *Šatabarzana* in den Business documents of Murashû sons of Nippur Art. 83,19 (aus der Zeit des Artaxerxes I.), ed. H.V. Hilprecht, Philadelphia 1898.

תְּבַר° zerbrechen; part. pass. f. תְּבִירָה zerbrochen, zerbrechlich.

תְּדִירָא f. Umkreisung, Fortdauer; nur בְּתְ' beständig.

תּוּב° zurückkehren e; ipf. יְתוּב. ‖ Ha. הֲתִיב zurückbringen, antworten eb; pl. s. הֲתִיבוּנָא; ipf. יְתִיבוּן u. יַהֲתִיבוּן; inf. s. הֲתָבוּתָךְ.

תְּוַהּ sich entsetzen, bestürzt werden.

תּוֹר° Rind; eb pl. תּוֹרִין.

תְּחוֹת unter; s. תְּחֹתוֹהִי (pl.)'; 4, 11 תְּחֹתוֹהִי (Hebraismus).

תְּלַג Schnee.

תְּלִיתָי°, f. תְּלִיתָיָא, Q תְּלִיתָאָה, (der) dritte.

תְּלָת, f. תְּלָתָא u. תְּלָתָה drei eb, s. תְּלָתְהוֹן ‖ pl. תְּלָתִין dreißig

תַּלְתִּי? 5, 7 (תלתי?) dritter an Rang (vgl. Assyr. *šalšai*) In demselben Zusammenhang 5, 16. 29 תַּלְתָּא?

תְּמַהּ° Wunder; pl. תְּמְהִין.

תַּמָּה daselbst, dort e.

תִּנְיָן°, f. תִּנְיָנָה, zweiter.

תִּנְיָנוּת zum zweiten Male.

תפתיא, Q תִּפְתָּאֵי pl. d. Bezeichnung babylonischer Würdenträger.

תַּקִּיף°, f. תַּקִּיפָה u. תַּקִּיפָא stark, mächtig eb.

תְּקַל° wägen: Q·tîl 2. sg. תְּקִלְתָּא.

תְּקַל Sekel 5, 25. 27 (Andre: part. pass. nach מְנֵא vokalisiert).

תקן. Ho. festgestellt, eingesetzt (in e. Würde) werden; 1. sg. הָתְקְנַת 4, 33.

תְּקֵף stark sein (werden); f. תִּקְפַת; 2. s. תְּקֵפְתְּ. ‖ Qa. befestigen.

תְּקָף°, c. תְּקָף Stärke.

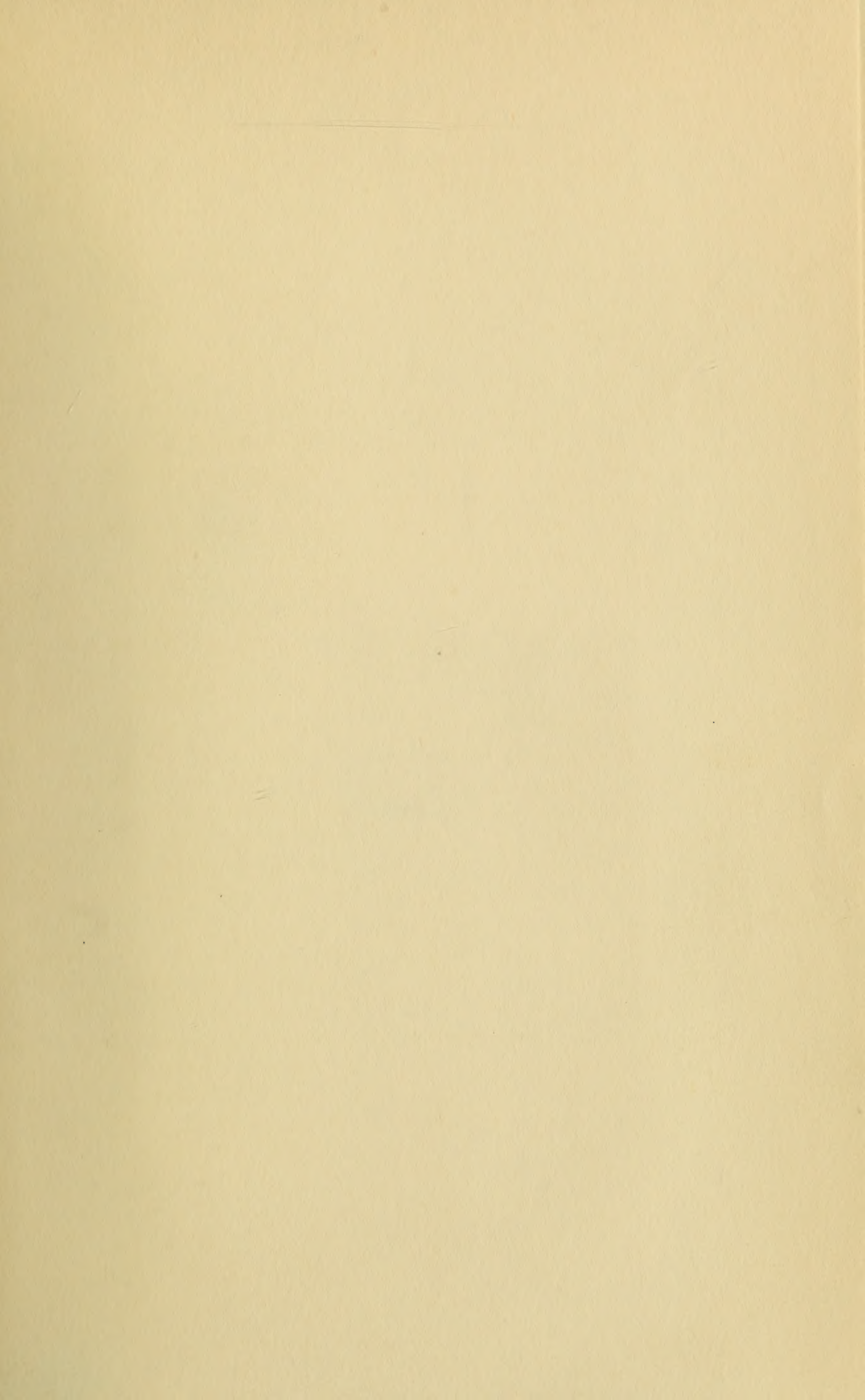
תְּקֹף, d. תָּקְפָּא Stärke.

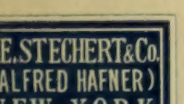
תְּרֵין°, c. תְּרֵי, f. תַּרְתֵּין zwei eb.

תְּרַע°, c. תְּרַע Thor; Hof des Königs (αἱ θύραι).

תָּרָע° Thorhüter e; pl. d. תָּרָעַיָּא.

תַּתְּנַי n. pr. pers. Statthalter von Syrien e 5, 3. 6; 6, 6. 13. Pers. *Uštanni* (in neubabylonischen Kontrakten als Statthalter von Syrien in der Zeit des Darius Hyst. erwähnt, s. BMeißner, ZatW 1897, 191f).

E.STECHERT&Co.
ALFRED HAFNER)

